SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: *office@svf.se*
HEMSIDA: *www.svf.se*
TELEFONTID: 9.00–11.30, 12.30-16.30
(MAJ–AUGUSTI: 9.00–11.30, 12.30–16.00)

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

*Ordförande:*
KARIN ÖSTENSSON, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 070-461 14 46
BOSTAD: 018-46 21 21
E-POST: *karin.ostensson@svf.se*

*Kansli- och ekonomichef:*
PER CARLSSON, *pol mag*
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
BOSTAD: 08-650 44 32
E-POST: *per.carlsson@svf.se*

*Förhandlingschef:*
ANDERS LEFRELL, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 070-418 07 99
BOSTAD: 08-765 91 19
E-POST: *anders.lefrell@svf.se*

*Generalsekreterare SVS:*
CHRISTINA AROSENIUS, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 070-717 73 19
BOSTAD: 08-651 09 65
E-POST: *christina.arosenius@svf.se*

*Informationschef*
JOHAN BECK-FRIIS, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
BOSTAD: 018-54 11 71
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

*Ombudsman*
AMELIE LOTHIGIUS, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-788 70 47
BOSTAD: 08-26 25 39
E-POST: *amelie.lothigius@svf.se*

*Ekonomiassistent*
BIRGITTA LARSSON
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: *birgitta.larsson@svf.se*

*Sekreterare*
MARIANNE LUNDQUIST, SVS, AEA
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: *marianne.lundquist@svf.se*

*Chefsekreterare*
AGNETA SVENSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: *agneta.svensson@svf.se*

**Postgiro:** 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

**Bankgiro:** 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
*se sista sidan*

# ledare

## Vidöppna gränser för sällskapsdjur till Sverige

**Det fanns en tid** när Sverige försökte skydda sina sällskapsdjur (och djurägare) från främmande infektionssjukdomar genom gränskontroll och karantänsförfarande. På den tiden var staten angelägen om att hålla rabies och andra allvarliga zoonoser utanför landets gränser. På flygplatser, i hamnar och till hundägare delades det ut svarta klistermärken med grinande dödskallar och texten ”Rabies dödar”. Den tiden är tyvärr förbi.

Smugglingen av illegala småhundar ökar lavinartat, och ingen effektiv kontroll verkar finnas. – Sedan i somras har vi fått in runt 80 illegala fall och det har inte minskat sedan dess, sade Maria Cedersmyg, veterinärinspektör på Jordbruksverket till tidningen Metro den 16 februari. Det är främst små söta ”mode”-hundar, exempelvis chi hua huor, som säljs illegalt. Hundarna annonseras ut på internet, och annonserna innehåller många gånger bara ett namn och ett mobilnummer. De insmugglade hundarna kommer från länder som Polen, Rumänien eller Ungern, länder som har både rabies och rävens dvärgbandmask. Många valpar har dessutom inte vaccinerats mot parvo och valpsjuka, vilket gör att åtskilliga blir sjuka eller dör när de kommer hit.

Man kan utgå ifrån att det bara är en bråkdel av alla insmugglade hundar som upptäcks, men inte ens för dessa djur räcker samhällets resurser till. De insmugglade hundar som rapporteras till myndigheterna beläggs idag oftast bara med ”karantän i hemmet”, i brist på resurser att ta om hand om djuren på ett mer smittskyddsmässigt sätt.

En uppgiven småhundsuppfödare kontaktade veterinärtidningens redaktion i slutet av februari för att beklaga sig över sakernas tillstånd. Seriösa hunduppfödare i Sverige blir numera utkonkurrerade av illegala öststatsimportörer som säljer sina valpar i stora mängder via ”Blocket” och andra internetsajter. – Det är fritt flöde av okontrollerade hundar in i Sverige idag, sade hon, och ingen bryr sig längre vid en gränsstation om det finns hundar med i bagaget. Detta gör situationen tröstlös för oss uppfödare som följer reglerna om vaccination, antikroppskontroll, veterinärintyg m m vid utlandsresa. Ingen vid gränspassagen kan eller vill titta på våra papper. Då är det lätt att strunta i alla formalia och bara ta med sig hunden nästa gång man reser, avslutade hon.

Situationen är allvarlig. När det framgår både för smugglare och för hundägare/uppfödare att Sveriges gränser står vidöppna för införsel av sällskapsdjur, blir gällande smittskyddsregler inget annat än en tandlös papperstiger. Om utvecklingen fortsätter i nuvarande riktning är det inte en fråga ”om” utan ”när” rabies, *Echinococcus multilocularis* med flera otäcka zoonoser finns inom landets gränser. Vårt panorama av djurslagsspecifika infektionssjukdomar lär också utökas ordentligt om inget görs för att skärpa kontrollen.

Visst finns det många fördelar med ett gränslöst Europa, men den svenska veterinärkåren får inte stå passiv och titta på medan vår goda djur- och folkhälsa raseras i europagemenskapens namn. Vi måste kräva en fungerande gränskontroll och respekt för våra smittskyddsregler från statsmakten, men vi måste göra det snabbt. Snart är det för sent.

**Johan Beck-Friis**
*Informationschef, SVF*

# innehåll

## ledare av J Beck-Friis

Vidöppna gränser för sällskapsdjur till Sverige 3

## reportage av S Fredriksson

Fem miljoner till hästforskning 6

## vetenskap – granskad artikel

Incidensen muskeldegeneration hos dikalvar – en enkätstudie B Pehrson och L Stengärde 11

## månadens epiztel 17

## allmänt

På ögonutbildning i USA av A Hellander Edman 19

Nationell obduktionsverksamhet – del 2
Fästingar vid fästning av K Gustafsson 23

Behörighetskort visar veterinärlegitimation av J Beck-Friis 28

Högre lön i framtiden av I Lilliehöök 30

## vilken är din diagnos?

– EKG 27
– Svar 53

## Fakta om förbundets grupp-försäkringar 2005 35

## Sveriges Veterinärförbund 2005 39

## ansvarsärende

Röntgade inte efter avfallna bandage av J Beck-Friis 42

## insänt

Kommentar till ansvarsärende i SVT nr 1/2005 av P Engborg 45

Varför skall man förskriva veterinära läkemedel? av L Nilsson och P-O Nilsson 46

## replik

Ansvarsnämnden prövar bara anmälda förhållanden av L Lunning 47

## från styrelsen

Rapport från förbundsstyrelsen i februari 2005 av B Eberhardson 49

## bokanmälan 50

## noterat

- Missnöje med Fass Vet utan priser 34
- Slutrapport från veterinära samarbetsgruppen 44
- Knäledsosteokondros hos katt 44
- Nya regler för pälsnäringen dröjer 51
- Satsning på betesdjursförmedling via Internet 52

## kongresser & kurser 54

## specialistkompetens 59

## kanslinytt 60

## kåseri

En tacksamhetens tanke av P Beskow 61

Ultraljud

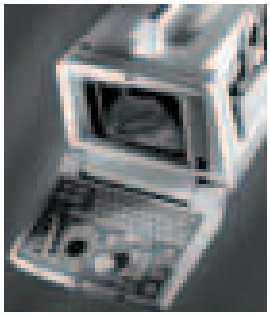

Vetpoint

Marknadsför maskiner, instrument och förbrukningsartiklar

- Modern teknik från GE Medical Systems
- Bästa bildkvalitet
- Service och support på nära håll
- Hör av dig för demonstration

Beställningar & info: 0416-246 60, info@vetpoint.se, www.vetpoint.se

*– Den nya stiftelsen har möjlighet att ge bidrag till hästforskning ur alla tänkbara perspektiv, kommenterar Peter Kallings.*

# Fem miljoner till hästforskning

TEXT OCH FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

Av de 19 projekt som beviljats anslag ur den nya hästforskningsfonden "Stiftelsen Svensk Hästforskning" är ca hälften projekt inom veterinärmedicin.

– Vi har fem miljoner att fördela men vi fick in ansökningar på sammanlagt 21,5 miljoner, kommenterar Peter Kallings, som är stiftelsens forskningschef.

**ENLIGT PETER KALLINGS** höll ansökningarna mycket hög kvalitet. Sedan bildandet av den nya hästforskningsstiftelsen där även lantbruket är med, har det blivit betydligt större bredd bland de sökande än tidigare då näringarna var för sig delade ut anslag.

Förutom veterinärmedicin finns projekt som handlar om t ex foderhantering och samhällsfrågor med anknytning till häst.

Självklart är det en grannlaga uppgift att välja ut dem som ska beviljas pengar. Ledamö-

terna i kommittén, där bland andra veterinärförbundets ordförande Karin Östensson finns med, har var för sig poängsatt ansökningarna med utgångspunkt från vetenskaplig kvalitet, relevans för näringen, ekonomi, publiceringsmöjligheter, resultatförmedling, material och så vidare. Samstämmigheten i kommittén var så gott som total.

– Fem miljoner är visserligen en hel del pengar, men det räcker inte till att avlöna några direkta forskartjänster utan bara till driftsmedel för själva projektet. Av den anledningen har en stor del av pengarna gått till redan etablerade forskare som har plats på någon institution, kommenterar Peter Kallings.

**Ordföranden i** Stiftelsen Svensk Hästforskning är Olof Karlander som är mycket nöjd med hur arbetet fungerat hittills i de nya formerna.

– Forskningen är en pusselbit i vårt arbete i Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande, NS. Hittills har vi jobbat väldigt hårt med riksanläggningarna och hippologutbildningen bland annat. Nu måste vi bygga på med att bli aktiva även inom forskningen, säger Olof Karlander och fortsätter:

– Genom att sammanföra ATGs, Agrias och SLFs (Stiftelsen Svensk Lantbruksforskning) forskningsanslag i en stiftelse har vi fått en stabil plattform att jobba från. Vi har en kommitté som är sammansatt av kompetenta människor där vi t ex rekryterat ett par ledamöter från våra grannländer för att slippa jäv. Att samarbeta med SLF betyder bland annat att vi får tillgång till hela deras infrastruktur vilket är en väldigt bra resurs.

– Nästa steg är att staten uppfyller sitt löfte om att skjuta till motsvarande summa, alltså ytterligare fem miljoner, från FORMAS (Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande) som föreslogs i den hästpolitiska utredning som gjordes 2002, säger Olof Karlander.

Stiftelsen Svensk Hästforskning är öppen för alla som är intresserade att lämna bidrag och har nyligen blivit godkänd som insamlingsstiftelse med 90-konto. (Numret var inte klart vid pressläggning.) I avvaktan på att det skall bli klart kan bidrag lämnas genom insättning på pg 155740-4.

*Olof Karlander och Peter Kallings menar att ansökningarna som kommit in till stiftelsen genomgående hållit mycket god kvalitet. Sammanlagt söktes anslag på 21,5 miljoner.*

# ”Nu kan vi jobba vidare med ett specifikt spår”

”**INFLAMMATIONSMARKÖRER** vid tidig ledskada hos häst” är ett av de projekt som beviljats medel. Professor Stina Ekman, institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, avdelningen för patologi, farmakologi och toxikologi, SLU, påbörjade forskningsprojekt runt ledskada hos häst redan 1995. Det har sedan rullat på i olika former och med olika finansiärer och medarbetare. SVT träffade Stina Ekman för en pratstund kring projektet och betydelsen av att få möjlighet att komma vidare.

*”Markördetektiverna” i Uppsala, fr v Fredrik Södersten, Cecilia Ley, Stina Ekman och Maija-Leena Eloranta.*

Syftet med forskningen är att det ska bli möjligt att upptäcka ledinflammation på ett tidigt stadium. Forskningen går dessutom ut på att studera vilka förändringar som sker i leden vid åldrande, vid olika belastning eller skada och att lyckas fånga upp markörer för bindvävens hälsotillstånd.

Att hon började det här projektet en gång i tiden beror helt enkelt på att hon är intresserad av patogenesen bakom skador som kan resultera i ”halta hästar” och hur man skulle kunna undvika förslitningsskador genom att upptäcka dem med biokemins hjälp.

– Det finns ju många poänger med det. Förutom rent praktiska fördelar som att provet kan tas hemma i stallet, är oerhört mycket vunnet om man kan förhindra eller upptäcka en begynnande förändring innan skadan är ett faktum, säger Stina.

För dessa studier har olika material samlats in, t ex ledvätska från tre unghästgrupper hos en och samma travtränare som körde dem efter likvärdiga träningsprogram. Sammanlagt rörde det sig om 30 hästar. Dessa undersöktes sex gånger under två års period. Man tog då blod- och ledvätskeprov från karpalleden där det ofta uppstår problem hos travhästar. Ekmans grupp har också studerat ledvätska och ledkapslar från hästar som genomgått artroskopi och från ”normalhästar” som slaktats. Sammanlagt ca 150 st. Studierna visar att matrixsammansättningen i ledens bindvävskomponenter och i senan förändras vid tillväxt, belastning och skada. Det var bara början.

– Med åren har det blivit ett ganska omfattande material. Flera doktorander har varit eller är involverade. En av dem, Eva Skiöldebrand, disputerade nyligen. Hennes avhandling har titeln ”Studies of articular cartilage macromolecules in the equine middle carpal joint pathology and training”. Fredrik Södersten ska disputera inom ett år. Han har framför allt koncentrerat sig på den ytliga böjsenan. Cecilia Ley är nyast i gruppen och hon forskar på inflammationen i leden.

**STINAS GRUPP ÄR HELT** beroende av frivillig medverkan när det gäller provtagning på patienthästar. Det här är inget projekt där det går att använda försökshästar. Istället får gruppen lita till kollegers hjälp. Förutom hjälp från SLUs hästklinik och Strömsholm, bidrar Gunnar Nilsson på Solvalla och Bengt Roneus på Mälaren Hästklinik med prover från hästar de opererat. Menhammar Stuteri ställer dessutom upp med hjälp av husveterinären, Nils Roneus. Sedan tre år tillbaka är docent Maija-Leena Eloranta knuten till projektet. Hon är immunolog och handleder gruppen i forskningen kring den tidiga inflammationen vid ledskada. Fredrik Södersten och Cecilia Ley är doktorander på SLU i Uppsala, medan Eva Skiöldebrand håller till i Göteborg.

– Eva ska precis börja med ett roligt försök, berättar Stina. I en tryckkammare från Statens Provnings- och Forskningsinstitut, Borås där man testat hållbarhet i olika typer av material ska ledbrosk utsättas för belastning som efterliknar de olika tempon som en häst rör sig i.

**HÄR FÖLJER 16 AV DE 19 PROJEKT SOM BEVILJATS MEDEL.** (Tre ansökningar skall kompletteras.)

**Projekt:** Genetisk kartläggning av kandidatgener som reglerar sommareksem hos häst
**Sökande:** Gabriella Lindgren, Uppsala Universitet

**Projekt:** Undersökningar av ehrlichiainfektioner hos hästar
**Sökande:** Peter Franzén, ATG Hästklinikerna AB

**Projekt:** Utfodring för hälsa och prestation
**Sökande:** Anna Jansson, SLU

**Projekt:** Interaktionen mellan häst och ryttare beskriven med objektiva mätmetoder
**Sökande:** Lars Roepstorff, SLU

**Projekt:** Uppfuktning och mögelbildning vid lagring av hö för hästar
**Sökande:** Gunnar Lundin, JTI

**Projekt:** Är brist på fett en begränsande faktor för glykogen-uppbyggnaden i muskulaturen hos tävlingshästar ?
**Sökande:** Johan Bröjer, SLU

**Projekt:** Antihistaminer till häst, grundläggande kinetik och dynamikstudier
**Sökande:** Carina Ingvast-Larsson, SLU

**Projekt:** Inflammationsmarkörer i bronchiella biopsier hos hästar med kronisk bronkiolit
**Sökande:** John Pringle, SLU

**Projekt:** Inflammationsmarkörer vid tidig ledskada hos häst
**Sökande:** Stina Ekman, SLU

**Projekt:** Studier av transportproteiner som har betydelse för upptag och omsättning av läkemedel hos häst
**Sökande:** Pia Larsson, SLU

**Projekt:** Hästhållning i tätortsnära områden, miljö och attityder – delprojekt 1. Attityder kring hästhållning – lukt, allergener och andra störningar.
**Sökande:** Catharina Svala, SLU

**Projekt:** Interaktion mellan olika vallfoder och hästens grovtarm med avseende på mikrobiell sammansättning, biokemisk aktivitet och passagehastighet
**Sökande:** Cecilia Müller, SLU

**Projekt:** Studier av Streptococcus equi i syfte att utveckla metoder för att förhindra kvarka
**Sökande:** Bengt Guss, SLU

**Projekt:** Hur ska vi avelsvärdera utländskt avelsmaterial och vilken betydelse har importerna för svensk ridhästavel?
**Sökande:** Emma Thorén, SLU

**Projekt:** Integrerade avelsindex för nationell avelsvärdering av svenska ridhästar
**Sökande:** Åsa Viklund, SLU

**Projekt:** Ny PCR-diagnostik för kvarka
**Sökande:** Viveca Båverud, SVA

Intresset för projektet är stort. Det märks inte bara på viljan från kolleger att hjälpa till att bidra med material utan också i kontakter och utbyte med omvärlden. När ”the Joint club” träffas handlar det bara om leder.

**VAD BETYDER FORSKNINGSPENGARNA** från Stiftelsen Svensk Hästforskning?

– Det betyder mycket för oss, för annars hade vi inte haft möjlighet att som nu fortsätta på ett specifikt spår och utveckla just det. Rent vetenskapligt gäller det just nu att utveckla en metod att påvisa interleukin (IL-1) i ledvätska samt ”high mobility group box chromosomal protein-1”, HMGB-1, tumornekrosfaktor-$\alpha$ (TNFalfa) och interleukin (IL-6) i ledkapsel. Vi inriktar oss på att visa vilka celler i ledvävnaden som producerar cytokinerna. Det är just detta vi lagt tyngdpunkten på i vår ansökan om pengar.

– Drömmen är förstås att med ett enkelt blodprov kunna fastställa om det finns tecken på begynnande skador i leder och senor så att veterinären på fältet kan säga ”träna mindre eller träna mer”. Riktigt där är vi inte ännu. Vi har dock kommit en bit på väg och det ligger inom möjligheternas ram att vi inom överskådlig tid kan se graden av ledinflammation i ett ledvätskeprov, avslutar Stina Ekman. ■

*Oerhört mycket är vunnet om man på ett tidigt stadium kan upptäcka en begynnande ledskada.*

**BO PEHRSON,** VMD, statsveterinär emeritus och
**LENA STENGÄRDE,** leg veterinär, djurhälsoveterinär *

# Incidensen muskeldegeneration hos dikalvar – en enkätstudie

Trots att selenberikning av foderstaterna till nötkreatur rutinmässigt sker, indikerar rapporter från fältet att nutritionell muskeldegeneration (NMD) alltjämt förekommer hos dikalvar. Undersökningen genomfördes för att få en uppfattning om sjukdomens förekomst i fyra svenska län under vardera av två på varandra följande säsonger. Incidensen understeg under båda säsongerna en procent. Skillnader förelåg mellan raser och regioner, däremot inte mellan de två säsongerna.

granskad artikel

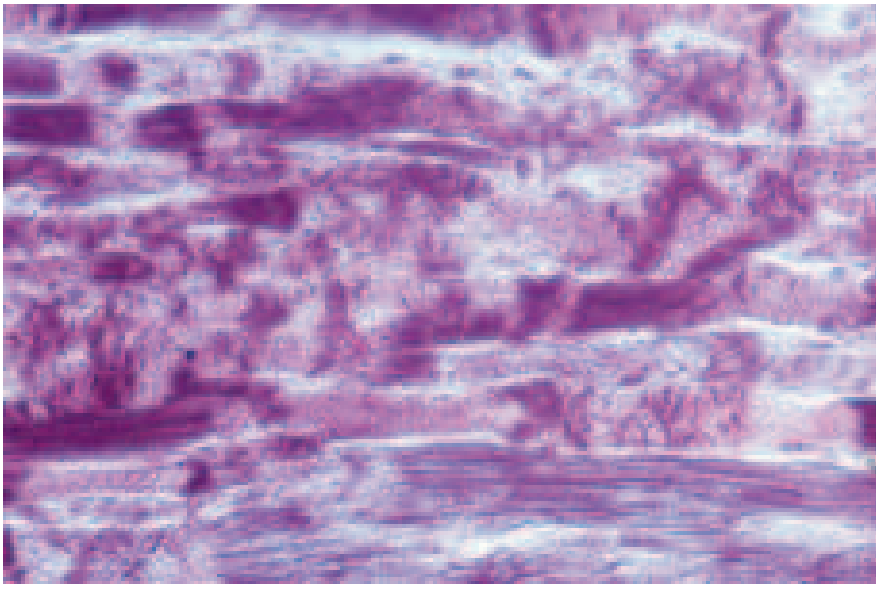

FIGUR 1. *Histologisk bild av muskeldegeneration i hjärtmuskeln hos kalv. Skadan kan orsaka plötsliga dödsfall. Nutritionell muskeldegeneration är förknippad med brist på selen och E-vitamin hos växande kalvar. HE-färgning, ca 100 gångers förstoring.*

## INLEDNING

Nutritionell muskeldegeneration (NMD) är den mest väldefinierade av de sjukdomar som är förknippade med brist på selen och E-vitamin hos växande kalvar (Figur 1). För drygt 30 år sedan klarlades det att Sverige tillhör världens mest selenfattiga länder (3, 10). Sedan 1980 har därför nästan alla foderstater till animalieproducerande djur rutinmässigt berikats med selen i form av det oorganiska saltet natriumselenit. I allmänhet sker berikningen hos nötkreatur via kommersiellt mineralfoder i doser som i olika fabrikat varierar från 30–45 mg selen per kg. Dessa mineralfoder utgör också grunden för den selenberikning som sker av färdigfoder och koncentrat.

Berikningen har i avsevärd grad förbättrat djurens selenstatus. Erfarenheter från fältet talar dock för att kliniska fall av NMD alltjämt förekommer, särskilt hos kalvar i dikobesättningar, vars ägare i allmänhet är väl medvetna om riskerna för sjukdomen. Inga uppgifter finns däremot om sjukdomens reella incidens. Många djurägare väljer att som en säkerhetsåtgärd rutinmässigt tillföra extra selenit utöver det som finns i mineralfodret. Till högdräktiga kor sker extratillförseln oftast peroralt och till nyfödda kalvar intramuskulärt.

Nya försök ger stöd för misstanken att berikningen med selenit inte alltid ger en adekvat selenstatus hos diande kalvar. Försök såväl i Sverige (13) som i USA (8) har sålunda visat att många kalvar inte når tillräckligt höga blodselenvärden trots att deras mödrar har fri tillgång till ett selenithaltigt mineralfoder. Detta beror säkerligen på att selenit har en mycket begränsad förmåga att påverka mjölkens selenhalt (7, 9, 11, 12, 14). Däremot kan mjölkens selenhalt styras till önskad nivå om mineralfodret i stället berikas med organiskt selen (7, 9, 11, 12, 14). För närvarande är det enligt EUs bestämmelser inte formellt tillåtet att tillföra organiskt selen till husdjurens foderstater. Det är dock möjligt att detta förbud snart kommer att hävas, eftersom det i USA och Kanada sedan ett år tillbaka är tillåtet att tillföra organiskt selen i form av selenjästpreparat.

## MOTIV TILL UNDERSÖKNINGEN

Undersökningen genomfördes för att bedöma hur stort problemet med NMD är i dagens dikobesättningar och för att fastställa hur vanligt det är att tillföra ➤

FIGUR 2. *Besättningar med dikor i fyra landskap valdes ut. Renrasiga och korsningsdjur ingick i undersökningen.*

➤ extra selen i form av selenit utöver det som finns i kommersiella mineralfoder.

## MATERIAL OCH METODER

Som grund för studien användes listor från Jordbruksverket på besättningar som fått bidrag för hållandet av dikor. Av kostnadsskäl var det inte möjligt att använda ett material som möjliggjorde en säker beräkning av NMD-incidensen i hela riket. För att ändå få ett tillräckligt stort material och en rimligt god geografisk spridning, utvaldes istället slumpvis från listorna 215 besättningar från Skåne och 50 från vardera Västra Götaland, Uppland och Jämtland (Figur 2). Att så hög andel besättningar från Skåne medtogs berodde på att detta landskap är dominerande vad gäller såväl antal dikobesättningar som storleken på dessa.

Besättningarna från Skåne fördelades lika efter besättningsstorlek (<20, 25–50, 51–75, >70 kor), medan de 50 första besättningarna med minst tio kor togs ut i bokstavsordning från de övriga regionernas listor. Andelen utvalda besättningar av totala antalet inom respektive område kom att bli mindre än 5 procent i Skåne och Västra Götaland, cirka 25 procent i Uppland och cirka 65 procent i Jämtland.

Djurägarna fick ett frågeformulär och ombads att uppge om misstänkta fall av NMD hade förekommit under de två senaste säsongerna (säsong 1: november 2002 till juli 2003, säsong 2: november 2003 till juli 2004). Antalet kalvar som bedömdes ha varit i riskzonen för NMD ansågs motsvara det antal kalvar som fanns i besättningen när enkäten besvarades under sommaren 2004. Vi utgick från att antalet kalvar hade varit detsamma under säsong 1 som under säsong 2, såvida inte djurägaren hade meddelat annat på enkäten. Totalt kom därför undersökningen att omfatta 8 258 kalvar per säsong, varav 1 115 inte kunde rasidentifieras på grund av att besättningarna bestod av rasrena djur från mer än en ras.

Övriga frågor på formuläret rörde djurens ras, utfodring, mineralfodergivor, eventuella extra selengivor – och i så fall till vilken djurkategori och på vilket sätt – tid för insjuknande, dominerande symtom samt om diagnosen hade verifierats av veterinär genom obduktion eller vid besättningsbesök.

### Statistisk metodik

Univariat Chi$^2$-analys tillämpades.

## RESULTAT

### Svarsfrekvens

Frekvensen användbara svar var 60,3 procent, vilket innebar att 220 besättningar kunde utvärderas. Svarsfrekvensen från varje enskild region motsvarade frekvensen utskickade enkäter inom respektive region.

### Totalincidens

Räknat på totalmaterialet var incidensen NMD på individnivå 0,98 procent under säsong 1 och 0,85 procent under säsong 2. På besättningsnivå var motsvarande siffror 17,3 procent respektive 14,1 procent.

Av totalt 51 besättningar med NMD hade 18 (35,3 %) registrerat sjukdomsfall under båda säsongerna.

Tabell 1. INCIDENS NMD PÅ INDIVIDNIVÅ (%), FÖRDELAT PÅ RAS. BÅDA SÄSONGERNA INRÄKNADE. EJ RASDEFINIERADE DJUR (N=2 230) UTESLUTNA.

| Ras | Antal kalvar | Antal NMD | Incidens NMD |
|---|---|---|---|
| Charolais | 3 349 | 62 | 1,85 |
| Simmental | 2 088 | 31 | 1,48 |
| Hereford | 1 127 | 11 | 0,98 |
| Highland | 130 | 1 | (0,77) |
| Korsningar | 6 590 | 34 | 0,52 |
| Limousin | 256 | 2 | (0,39) |
| Angus | 616 | 0 | 0 |
| Blonde d´Aquitaine | 90 | 0 | (0) |
| Mjölkraser | 40 | 0 | (0) |

FIGUR 3. *Resultaten tyder på att korsningskalvar är mindre känsliga för muskeldegeneration än renrasiga kalvar.*

**Rasskillnader**

Förekomsten av NMD hos de olika raserna framgår av Tabell 1.

Signifikanta skillnader förelåg vid jämförelser mellan charolais + simmental + hereford kontra korsningar (p<0,001) och mellan charolais + simmental + hereford kontra övriga renrasiga djur (p<0,001) (Figur 3).

**Regionala skillnader**

Inga signifikanta säsongsskillnader förelåg inom regionerna vare sig på besättnings- eller individnivå (Tabell 2 och 3). Mellan regionerna varierade besättningsincidensen från 6,5 procent till 26,4 procent under säsong 1 och mellan 6,5 procent och 18,5 procent under säsong 2 (Tabell 2). Ingen signifikant nivå nåddes dock vid någon jämförelse (lägsta p-värde 0,1 vid jämförelsen Västra Götaland kontra Uppland under säsong 1).

Regionala skillnader på individnivå under säsong 1 och säsong 2 redovisas i Tabell 3. Signifikanta skillnader förelåg under båda säsongerna för jämförelserna Skåne och Västra Götaland (p<0,001 respektive 0,001), Skåne och Jämtland (p<0,001 respektive 0,01), Västra Götaland och Jämtland (p<0,001 respektive 0,001). Under säsong 1 var skillnaden signifikant för Skåne jämfört med Uppland (p<0,001) och för Västra Götaland jämfört med Jämtland (p<0,001) och under säsong 2 för Uppland jämfört med Jämtland (<0,05). Dessa skillnader kan inte i nämnvärd grad förklaras av rasskillnader mellan regionerna. Jämtland hade sålunda den högsta incidensen NMD utan att andelen charolais (22 %) och andelen charolais + hereford + simmental (44 %) var högre än i t ex Skåne (27 % respektive 44 %).

**Inverkan av utfodringsfaktorer**

Enbart hemmaproducerat foder (mineralfodret inte inkluderat) gavs i 73 procent av besättningarna, medan också inköpt kraftfoder gavs i 27 procent. Det förelåg ingen signifikant skillnad i sjukdomsincidens mellan dessa båda utfodringsmodeller (p>0,4). ➤

Tabell 2. INCIDENS NMD PÅ BESÄTTNINGSNIVÅ (%) I FYRA REGIONER UNDER TVÅ SÄSONGER.

| Region | Säsong 1 | | | Säsong 2 | | | Signifikans |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Antal besättningar | Därav med NMD | % | Antal besättningar | Därav med NMD | % | |
| Skåne | 128 | 22 | 17,1 | 128 | 21 | 16,4 | p>0,9 |
| Västra Götaland | 31 | 2 | 6,5 | 31 | 2 | 6,5 | p=1,0 |
| Uppland | 34 | 9 | 26,4 | 34 | 3 | 8,8 | p>0,1 |
| Jämtland | 27 | 5 | 18,5 | 27 | 5 | 18,5 | P=1,0 |

Tabell 3. INCIDENS NMD PÅ INDIVIDNIVÅ (%) I FYRA REGIONER UNDER TVÅ SÄSONGER. EJ RASDEFINIERADE KALVAR INKLUDERADE.

| Region | Säsong 1 | | | Säsong 2 | | | Signifikans |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Antal kalvar | Därav med NMD | % | Antal kalvar | Därav med NMD | % | |
| Skåne | 6110 | 52 | 0,85 | 6110 | 51 | 0,83 | p>0,9 |
| Västra Götaland | 818 | 1 | 0,12 | 818 | 1 | 0,12 | p=1,0 |
| Uppland | 759 | 13 | 1,71 | 759 | 6 | 0,79 | p>0,1 |
| Jämtland | 571 | 14 | 2,45 | 571 | 12 | 2,10 | p=0,7 |

➤ Mineralfoder hade med säkerhet givits i 81 procent av besättningarna.

I 19 procent av besättningarna hade djurägarna antingen poängterat att mineralfoder inte givits eller lämnat frågan om mineralfodergiva obesvarad. Vid beräkningarna antogs att djuren i samtliga dessa besättningar inte hade haft tillgång till något mineralfoder. Incidensen NMD blev då 0,82 procent i gruppen med mineralfoder och 1,33 procent i gruppen utan mineralfoder ($p<0,05$).

Tre jämförelser gjordes mellan kombinationen inköpt kraftfoder + mineralfoder och kombinationen enbart hemmaproducerat foder + avsaknad av mineralfoder. Räknat på totalmaterialet (n=4 970) var incidenserna 0,52 procent respektive 1,40 procent ($p<0,001$). När endast besättningar som inte gav något extra selen medtogs (n=2 483) var motsvarande siffror 0 procent respektive 0,84 procent ($p<0,001$), och när endast besättningar som gav extra selen inkluderades (n=2 487) 0,86 procent respektive 2,71 procent ($p<0,001$).

### Inverkan av extra selengivor

Extra selen gavs i 47 procent av besättningarna, medan 53 procent inte tillförde något extra selen. Incidensen NMD var signifikant högre i den förstnämnda gruppen (1,36 %) än i den sistnämnda (0,46 %, $p<0,001$).

I 25 procent gavs den extra selengivan till kor, i 55 procent till kalvar och i 20 procent till både kor och kalvar. När korna fick extra selen skedde detta i 91 procent peroralt under högdräktighet, i sju procent peroralt under laktationen och i två procent som injektion under högdräktigheten. När selenet gavs till kalvarna var fördelningen 28 procent peroralt till nyfödda, 40 procent intramuskulärt till nyfödda, 20 procent intramuskulärt senare under det första levnadsåret och två procent intramuskulärt vid mer än ett tillfälle.

### Kliniska aspekter

I 48 procent av fallen insjuknade kalvarna inom en vecka efter födseln, i 22 procent senare under stallperioden och i 30 procent i anslutning till betessläppningen.

Stelhet/hälta var dominerande symtom i 42 procent av fallen, förlamning i 32 procent och plötslig död i 26 procent.

Diagnosen NMD ställdes i 46 procent av fallen av veterinär genom obduktion eller klinisk undersökning och i 54 procent av djurägaren.

FIGUR 4. *Förlamning är ett kardinalsymtom vid muskeldegeneration. Diagnosen NMD baserades till övervägande del på djurägarnas registrering av symtom.*

## DISKUSSION

### Reell NMD-incidens

Diagnosen NMD baserades till övervägande del på djurägarnas registrering av stelhet/hälta, förlamning och/eller plötsliga dödsfall hos unga kalvar (Figur 4). Detta har sannolikt medfört att de incidenser som uppmättes på individnivå (0,98 respektive 0,85 %) är överskattade. Flera av de nämnda symtomen, framför allt stelhet/hälta, kan sålunda förekomma av annan orsak än NMD. Det bör också poängteras att de funna resultaten inte gör anspråk på att spegla förhållandena i Sverige som helhet. De kan också vara behäftade med vissa svagheter ur statistisk synvinkel.

Den reella incidensen i föreliggande undersökning kan också uppskattas med andra kriterier som grund. Om endast förlamning betraktas som ett säkert tecken på NMD blir incidensen 0,29 procent. Om förlamning + plötslig död anges som kriterium blir incidensen 0,61 procent. Om endast av veterinär ställd diagnos anses motivera diagnosen NMD blir incidensen 0,42 procent. Om dessa alternativ beaktas är det rimligt att anta att den reella incidensen NMD bland svenska dikalvar är cirka 0,5 procent.

### Rasskillnader

De funna skillnaderna mellan raser beträffande incidensen NMD bör i vissa fall tolkas med försiktighet, eftersom några av raserna representerades av ett litet antal individer. Detta bör dock inte ha påverkat fyndet att korsningsdjur hade en lägre incidens än charolais, simmental och hereford. Detta överensstämmer med den uppfattning som många djurägare har, nämligen att särskilt charolaiskalvar är disponerade för NMD. Det finns dock anledning att påpeka att charolais, simmental och hereford är tunga och snabbväxande raser, vilket kan disponera för sjukdomssymtom som kan förväxlas med NMD.

### Regionala skillnader

De funna geografiska skillnaderna är överraskande. De bör också tolkas med viss reservation med hänvisning till att materialstorleken i de avvikande regionerna (Jämtland och Västra Götaland)

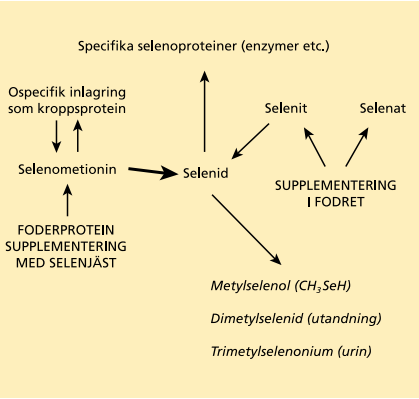


FIGUR 5. *Metabolisk omsättning av oorganiska och organiska selenföreningar. OBSERVERA den enkelriktade pilen mellan selenometionin och selenid. Bearbetning av data från Whanger (17).*

var begränsad. Skillnader i foderstaternas innehåll av selen, vitamin E och fleromättade fettsyror kan inte helt uteslutas som orsak, även om åtminstone selenhalten i hemmaproducerat foder från nästan hela Sverige har befunnits vara likartat låg (3, 10). Siffrorna från Jämtland kan ha påverkats av att en besättning redovisade tio fall av NMD, men även om denna besättning inte tas med blir incidensen NMD i totalmaterialet högre i Jämtland (1,40 %) än i övriga regioner.

### Utfodringsfaktorer

Kombinationen hemmaproducerat foder och avsaknad av mineraltillförsel resulterade i en högre frekvens NMD än kombinationen inköpt kraftfoder och mineraltillgång. Detta kan förklaras av att den förstnämnda foderstaten helt saknar selenberikning och att importerade fodermedel innehåller betydligt mer selen än svenskproducerade.

### Effekten av selenberikning

Ett överraskande fynd var att NMD-incidensen var högre i besättningar som tillförde extra selen än i de som inte gjorde detta. En sannolik förklaring är att de djurägare som gav extra selen hade tidigare erfarenheter av NMD och därför var mer motiverade att vidtaga förebyggande åtgärder.

Praktisk erfarenhet talar för att den kontinuerliga tillförsel av selen i form av natriumselenit via mineralfoder som påbörjades 1980 har minskat – men inte helt eliminerat – förekomsten av NMD. Att selenit har en viss förebyggande effekt när det tillförs på detta sätt framgår också av vår undersökning. Det förelåg sålunda en tendens till lägre sjukdomsfrekvens i besättningar som givit mineralfoder än i de som underlåtit att göra detta. Undersökningen indikerar däremot att effekten av stötdosering av selenit vid enstaka tillfällen inte har någon påtaglig effekt. Detta kan förklaras av att ett tillfälligt överskott av selen i form av selenit inte kan lagras som kroppsprotein. I stället utsöndras överskottet genom urinen. Därvidlag skiljer sig selenit från organiskt selen (Figur 5). Eftersom däggdjur metaboliskt inte kan skilja mellan den svavelhaltiga aminosyran metionin och den selenhaltiga selenometionin (2), kommer ett överskott av organiskt selen att passivt lagras som kroppsprotein eller – alternativt – att utnyttjas i stället för metionin, t ex vid mjölkbildningen. Detta utgör ett motiv till att organiskt selen borde vara att föredra framför oorganiskt vid berikning av dikornas foderstat. En tillräcklig selenstatus hos deras diande kalvar bör sålunda kunna säkerställas med en organisk selenkälla (Figur 6).

### Kliniska aspekter

Av undersökningsresultatet att döma tycks kliniskt manifest NMD – som framför allt uppkommer vid höggradiga selenbrister (<50 µg/l helblod) – för närvarande inte vara något högfrekvent problem hos dikalvar i Sverige. Det har dock visats att också mindre allvarliga selenbristtillstånd (50–100 µg/l helblod) kan ge upphov till negativa effekter till följd av en nedsatt immunkompetens (1, 4, 17). Nyligen publicerade försöksresultat har visat att diande kalvar, vars mödrar ges ett konventionellt, selenitberikat mineralfoder, endast sällan uppnår blodselenvärden (>100 µg/l helblod), som enligt internationell litteratur (5, 6, 15) anses tillräckliga för att garantera ett fullgott immunförsvar. Däremot uppnåddes sådana värden när mineralfodret i stället berikades med organiskt selen (8, 13). Om EU kommer att följa beslutet i Nordamerika att tillåta berikning av husdjurens foderstater med organiskt selen bör det därför vara motiverat att byta selenkälla i mineralfodret också i Sverige.

### SAMMANFATTNING

Undersökningen indikerar att den reella incidensen nutritionell muskeldegeneration (NMD) hos svenska dikalvar san- ➤

FIGUR 6. *En tillräcklig selenstatus hos diande kalvar bör kunna säkerställas med en organisk selenkälla i dikornas foderstat.*

➤ nolikt är cirka 0,5 procent. De tunga raserna (charolais, simmental och hereford) hade högre incidens än övriga raser. Också regionala skillnader förelåg: Jämtland hade den högsta och Västra Götaland den lägsta incidensen.


**SUMMARY**

The incidence of nutritional muscular degeneration (NMD) in nursing beef calves, a study based on questionnaires

The results of the trial indicate that the incidence of nutritional muscular degeneration (NMD) in Swedish nursing beef calves is lower than 1%. There were significant differences in incidence of NMD between breeds and regions. The low incidence of today could possibly be further reduced if organic selenium is used for dietary supplementation of beef suckler cows instead of inorganic selenium.


## Referenser


1. Arthur JR, McKenzie RC & Beckett GJ. Selenium and the immune system. J Nutr, 2003, 16, 3–17.
2. Burk RF & Hill KE. Regulations of selenoproteins. Annu Rev Nutr, 1993, 13, 65–81.
3. Carlström G, Jönsson G & Pehrson B. An evaluation of selenium status of cattle in Sweden by means of glutathione peroxidase. Svensk VetTidn, 1979, 9, 43–46.
4. Finch JM & Turner RJ. Effects of selenium and vitamin E on the immune response in domestic animals. Res Vet Sci, 1996, 60, 97–106.
5. Fisher DD, Saxton SW, Elliot RD & Beatty JM. Effects of selenium sources on Se status of lactating cows. Vet Clin Nutr, 1995, 2, 68–74.
6. Gerloff BJ. Effect of selenium supplementation on dairy cattle. J Anim Sci, 1992, 70, 3934–3940.
7. Givens DI, Allison R, Cottrill B & Blake JS. Enhancing the selenium content of bovine milk through alteration of the form and concentration of selenium in the diet of the dairy cow. J Sci Food Agric, 2004, 84, 811–817.
8. Gunter S, Beck PA & Phillips JM. Effects of supplementary selenium source on the performance and blood measurements in beef cows and calves. J Anim Sci, 2003, 81, 856–864.
9. Knowles S, Grace ND, Wurms K & Lee J. Significance of amounts and form of dietary selenium on blood, milk, and casein selenium concentrations in grazing cows. J Dairy Sci, 1999, 82, 429–437.
10. Lindberg P & Bingefors S. Selenium levels of forages and soils in different regions of Sweden. Acta Agric Scand, 1970, 20, 133–136.
11. Ortman K & Pehrson B. Selenite and selenium yeast as feed supplements for dairy cows. J Vet Med A, 1997, 44, 373–380.
12. Ortman K & Pehrson B. Effect of selenate as feed complement to dairy cows in comparison to selenite and selenium yeast. J Anim Sci, 1999, 77, 3365–3370.
13. Pehrson B, Ortman K, Madjid N & Trafikowska U. The influence of dietary selenium as selenium yeast or sodium selenite on the concentration of selenium in the milk of suckler cows and on the selenium status of their calves. J Anim Sci, 1999, 77, 3371–3376.
14. Pehrson B & Arnesson A. Tillförsel av oorganiskt och organiskt selen till mjölkkor. Svensk VetTidn, 2003, 55, 17–23.
15. Stowe HD & Herdt TH. Clinical assessment of selenium status of livestock. J Anim Sci, 1992, 70, 3928–3933.
16. Weiss WP. Selenium nutrition of dairy cows: comparing responses to organic and inorganic selenium forms. In: Lyons TP & Jaques KA, eds. Nutritional biotechnology in the feed and food industries. Nottingham, UK, Nottingham University Press, 2003, pp 333–343.
17. Whanger PD. Metabolic pathways of selenium in plants and animals and their nutritional significance. In: Lyons TP & Jaques KA, eds. Nutritional biotechnology in the feed and food industries. Nottingham, UK, Nottingham University Press, 2003, 51–58.



***BO PEHRSON,** VMD, statsveterinär emeritus, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Sveriges lantbruksuniversitet, Box 234, 532 23 Skara.

**LENA STENGÄRDE,** leg veterinär, djurhälsoveterinär, Svenska Djurhälsovården, 532 89 Skara.



# VETERINÄRMÄSTERSKAP I GOLF

Välkomna till veterinärmästerskapen i golf den **4:e och 5:e augusti 2005** på **Ombergs GK** (www.ombergsgk.nu). ALLA är välkomna oavsett hcp, vilket naturligtvis gäller även övriga familjemedlemmar och sponsorer.

**Torsdag 4/8**: Inspelningstävling 4-boll-bästboll för alla, pb.
Samtidigt första 18 hålen i veterinärmästerskapen, slaggolf.
Första start 13.00.

**Fredag 5/8**: VM andra 18 hålen med seedad start efter torsdagens resultat, slaggolf.
Poängbogey för familjemedlemmar och juniorer samt sponsortävling.
Vi avslutar fredagskvällen med middag och prisutdelning.

Anmälan sker genom insättning av 100:-/pers (200:-/familj) till Claes Lönnberg på pg 745203-0 senast 15/6. Glöm inte att ange namn, adress, golf-ID, och om du är veterinär/sponsor/familjemedlem. Vi är tacksamma om ni meddelar ev återbud så snart som möjligt (via telefon!) så vi hinner ändra i startlistorna.

Boende bokas i samband med anmälan och med önskemål om förläggning.

**Välkomna till ett par trevliga dagar i förhoppningsvis lika fint väder som förra året!**

Åsa Frykman, Tel 013-82299, Mobil 0706-801260, asa.frykman@telia.com
Claes Lönnberg, Tel 0155-37836, Mobil 070-6406615, c.lonnberg@swipnet.se

# månadens epiztel

Epizteln belyser denna gång det första fallet av naturligt överförd BSE till get. Dessutom ges en rapport om utvecklingen av anmälningspliktiga sjukdomar i Europa under 2004 jämfört med 2003. För framtida beredskap när det gäller epizootier och zoonoser har Jordbruksverket startat "Epiteam", en grupp veterinärer som ska rycka in och jobba vid större utbrott. Epizteln är sammanställd av Elisabeth Sjöberg, SVA och Carin Israelsson, SJV.

**BSE KONSTATERAD HOS EN FRANSK GET**

För första gången har naturlig överföring av BSE till get konstaterats. I det aktuella fallet rör det sig om en fransk get som slaktades 2002, men det slutliga provsvaret har dröjt tills nu eftersom undersökningsmetoderna för att skilja BSE från scrapie är tidskrävande. Experimentell överföring av BSE-smitta till får och get är möjlig, varför det kan antas att naturlig smittöverföring är möjlig via foder som kontaminerats av smittat kött- och benmjöl. Distributionen av resistenta prionproteiner i olika organ hos små idisslare med BSE påminner om spridningen i kroppen vid scrapie. Därmed är det inte osannolikt att även BSE hos små idisslare kan smitta från djur till djur – till skillnad från BSE hos nöt. Foder som möjlig smittväg och spridningen av prionproteinerna i kroppen vid BSE hos små idisslare är också skälet till att EU sedan flera år tillbaka haft en omfattande provtagning av får och getter. Dessutom finns regler för avlägsnande av vissa organ vid slakt samt förbud mot användande av kött- och benmjöl i foder.

EU har som en följd av det konstaterade fallet beslutat att utöka provtagning av getter vid slakt liksom hos självdöda/avlivade getter.

**ANMÄLNINGSPLIKTIGA SJUKDOMAR INOM EU**

Sverige är fortfarande det enda land inom EU där BSE inte påvisats. De rapporterade fallen från övriga EU-länder sjönk under 2004 jämfört med tidigare år, med undantag för Tyskland och Tjeckien som rapporterade något fler fall. Under 2003 rapporterades från Storbritannien 650 fall av BSE, medan det under 2004 rapporterades 363 fall. Från de nya EU-medlemsländerna hade 14 fall rapporterats fram till den 3 december 2004.

I Europa förekommer Blue Tongue endemiskt i Medelhavsregionen sedan några år tillbaka. Italien och Spanien har varit värst drabbade under året, men fall har även rapporterats från ➤

*Antalet rapporterade BSE-fall inom EU minskar medan Blue Tongue och Swine Vesicular Disease ökar.*

Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, d v s utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

Korsika, Portugal och Cypern. Under 2003 rapporterades två positiva fall från Italien, en siffra som ökade till 183 under 2004.

I Europa förekommer Swine Vesicular Disease (SVD) endemiskt i Italien. Antalet fall har ökat från 27 under 2003, till 125 under 2004. Portugal, som rapporterade utbrott av sjukdomen i december 2003, har under 2004 endast rapporterat SVD vid ett tillfälle.

### KURS FÖR JORDBRUKSVERKETS "EPITEAM"

I Jordbruksverkets framtida beredskap för epizootier och zoonoser ingår bland annat ett så kallat epiteam, en grupp veterinärer som utbildats för och är beredda att rycka in och jobba vid större utbrott. I slutet av januari hölls en inledande kurs för ett tjugotal veterinärer från hela landet. De som ingår i epiteamet kommer när så behövs att tillfälligt flytta över från sin ordinarie tjänst till att under en period vara anställda av Jordbruksverket, för att arbeta med organisationen av bekämpningen. Arbetet kommer då antingen att skötas centralt från en nationell ledningscentral, NLC, i Jönköping eller regionalt vid operativa ledningscentraler, OLC.

I slutet av januari samlades ett tjugotal veterinärer från Husdjursföreningarna, SLU, Svenska Djurhälsovården och Distriktsveterinärerna för en första basutbildning. Under två kursdagar i Jönköping utbildades deltagarna bland annat i bekämpningsstrategier och konkret arbetsgång vid bekämpning av epizootier och zoonoser. Vidare behandlades övergripande nationell och internationell myndighetsstruktur, beredskapsplaner och lagstiftning. Den teoretiska grundutbildningen fick också en praktisk förankring genom de erfarenheter av praktisk bekämpning som flera av deltagarna delade med sig av.

Vid kursens sista punkt, epiteamets framtid, var det tydligt att det nu finns ett team av veterinärer, ett team där det kollegiala stödet är viktigt, och där man är beredd att ställa upp med någon eller några dagars varsel. Eftersom Jordbruksverkets målsättning är att epiteamet ska omfatta ca 30 personer, kommer ytterligare en grundkurs att ges hösten 2005. Under hösten inleds också en kontinuerlig fortbildning av deltagarna i epiteamet. ■


**Hiprasuis P/E.**
**Prisvärt vaccin mot rödsjuka och parvovirusinfektion.**

**Priser Hiprasuis P/E**
**10x10 doser = 1.800:- (18:-/dos)**
**10x25 doser = 3.625:- (14:50/dos)**
**(alla priser exklusive moms)**

● *Inaktiverat svinparovirus stam NADL-2.* ● *Inaktiverat Erysipotrix rhusiopathiae (lyserade bakterieceller) stam R32E11, serotype 2.* ● *Innehåller ingen olja.*

För mer information se aktuell Fass-text.
Produktresumé kan rekvireras från Nordvacc Läkemedel AB.

*MARKNADSFÖRS AV NORDVACC LÄKEMEDEL AB.*
*Box 112, 129 22 Hägersten.Telefon: 08-449 4650.*
*Telefax: 08-44946 56. E-mail: vet@nordvacc.se*
*Hemsida: www.nordvacc.se*

NordVacc LÄKEMEDEL AB

*Tillverkare:* **LABORATORIOS HIPRA, S.A.** *Avda. La Selva, 135 - 17170 Amer (Girona) Spain. Tel. (34) 972 43 06 60 - Fax (34) 972 43 06 61. E-mail: hipra@hipra.com - www.hipra.com*

*Reseberättelse*

# På ögonutbildning i USA

**ANNA HELLANDER EDMAN,** leg veterinär, specialist i hästens sjukdomar.*

*Författaren själv på plats i USA.*

Författaren fick genom ett stipendium från Tidholms donationsstiftelse tillfälle att göra en kompetensutvecklingsresa till veterinärhögskolan i Gainesville, Florida, den 20 november – 12 december 2004. Hon sammanfattar här sina erfarenheter från den amerikanska utbildningsanstalten.

*College of Veterinary Medicine är en del av University of Florida som är beläget i Gainesville i norra delen av Florida. Bilden visar Equine Teaching Hospital i Gainesville.*

För att få mer praktisk erfarenhet av hästoftalmologi sökte jag mig till USA där man kan hitta oftalmologer som specialiserat sig på hästsidan. Dennis Brooks är veterinär och professor vid College of Veterinary Medicine i Gainesville, Florida. Han har skaffat sig en lång erfarenhet inom hästoftalmologin och är internationellt välrenommerad.

I Sverige är olika former av ögonproblem hos häst inget ovanligt. Det är dock brist på ögonspecialister med hästmottagning som har tillräckligt med antal fall för att man som auskulterande veterinär skall kunna få erfarenhet och kunna inhämta kunskap på kort tid. Den teoretiska kunskapen går ganska bra att få genom ESAVS (European School for Advanced Veterinary Studies) utbildning i oftalmologi och här kan även en viss praktisk övning fås genom deras kurs i ögonkirurgi. En viss fantasiförmåga att överföra kunskapen till hästsidan behövs dock, eftersom hästundervisningen i denna utbildning ändå är begränsad.

## SPECIALISTUTBILDNING STIMULERAR KOMPETENSNIVÅN

College of Veterinary Medicine är en del av University of Florida som är beläget i Gainesville i norra delen av Florida. Jag åkte dit på inbjudan av Dennis Brooks från avdelningen för oftalmologi. Jag skulle följa deras kliniska arbete, framför allt på hästsidan.

Avdelningen för oftalmologi består av tre fakultetsmedlemmar, tre ”residenter” samt teknisk personal. Kirk Gelatt är chef för avdelningen, och sitter bland annat som redaktör för facktidningen Veterinary Ophtalmology samt boken med samma namn. Dennis Brooks är chef för den kliniska verksamheten. Fakultetens tre integrerade delar är forskning, undervisning och klinisk verksamhet vid Veterinary Medical Teaching Hospital.

Specialistutbildningen i form av systemet med residenter, utgör grunden för bibehållande av en hög kompetensnivå. Residenterna gör tre års tjänstgöring på kliniken där de tar hand om oftalmologifallen samt en stor del av den kliniska undervisningen för studenterna. De skriver även vetenskapliga rapporter och deltar i forskningsprojekt. Svenska Maria Källberg gör sitt sista år som resident och tar sin examen som Diplomate of American College of Ophtalmology i augusti 2005. ➤

*Residenterna gör tre års tjänstgöring på kliniken. Tre residenter, Maria Källberg, Caryn Plummer och Frank Ollivier i diskussionstagen.*

## ➤ TEKNISKT VÄLUTRUSTAD VETERINÄRHÖGSKOLA

Veterinary Medical Teaching Hospital, som är en del av universitetet, är välutrustad med all typ av teknisk utrustning man kan önska som veterinär. För oftalmologi finns tre fullt utrustade undersökningsrum för smådjur samt ett för häst. På operationsavdelningen finns en speciellt utrustad operationssal för smådjursoftalmologi och även hästsidan är välutrustad med speciell utrustning för ögonoperationer.

Som veterinärutbildningsplats är Gainesville ungefär av samma storlek som SLU i Uppsala. Man tar in 80 nya studenter varje år. Veterinärutbildningen är fyra år lång, dock har inte studenterna sommar- och juluppehåll på samma sätt som här i Sverige, utbildningen är mer sammanhållen i tiden.

Veterinärstudenterna gör sammanlagt tolv månader på klinikerna då de får sköta behandlingen av sina patienter, även under helgerna. De gör all dokumentation om patienterna och får vid sidan av detta göra andra fallpresentationer. Eftersom College of Veterinary Medicine har många specialiserade avdelningar med ett gott patientunderlag, är deras praktiska utbildning mer omfattande och djupgående än vad våra veterinärstudenter här i Sverige får.

## STORT PATIENTUNDERLAG

Gainesville ligger i ett hästtätt område och djursjukhuset behandlar därför många hästar, men Veterinary Medical Teaching Hospital drar även till sig många hästar från omgivande stater på grund av sitt goda rykte.

Under mitt besök på kliniken vårdades varje dag från fyra till sju hästar på stationäravdelningen för ögonproblem. Varje dag, vardag som helgdag, gjordes en rond med en utförlig ögonundersökning av varje patient tillsammans med residenter, veterinärstudenter och lärare. Under dagen togs akuta och bokade patienter emot på samma sätt. Oftast remitterades patienterna från andra veterinärer. Undersökningen som gjordes av patienterna var tidskrävande och noggrann, något som för mig var ypperligt eftersom jag fick tillfälle att träna mycket på de instrument som användes. Jag kunde samtidigt få feed back av erfarna kolleger.

## BRETT SJUKDOMSPANORAMA

Florida har ett fuktigt och varmt klimat vilket gör att svampinfektioner i form av keratiter, konjunktiviter och intrastro-

*Operation av djupa intrastromala abscesser var relativt vanligt förekommande där Dennis Brooks (bilden) använder sig av en speciell operationsteknik, "deep lamellar keratectomy".*

mala abscesser i kornea är vanliga. På grund av de många intrastromala abscesserna fick jag tillfälle att se många uveiter med kraftig hypopyon, något man sällan ser annat än hos *Rhodococcus*-föl i Sverige. För övrigt ställdes en mängd olika diagnoser såsom katarakter, retinaavlossning m m. Även plattepitelskarcinom är relativt vanliga eftersom de gärna drabbar appalosahästar. Radioaktiv behandling av tumörer förekom i vissa fall. Mer ovanligt att se var de ytliga epiteliala keratiter som är vanligt förekommande i Sverige.

Operation av djupa intrastromala abscesser var relativt vanligt förekommande där Brooks använder sig av en speciell operationsteknik, ”deep lamellar keratectomy”, med inlägg av korneatransplantat. Kornea tas från avlivade hästar vars ägare gett sitt samtycke. Kornean rengörs och fryses ned i vanlig frys. Efter transplantationen sker alltid en viss avstötningsprocess där slutresultatet är en ärrbildning, på platsen för transplantationen. Målet för behandlingen är således inte att få en klar kornea utan en avläkning av abscessen med en bibehållen kornea och bibehållen, om dock något nedsatt, syn.

På smådjurssidan var kataraktoperationer relativt vanligt förekommande, där linsen togs bort med fachoemulsifikation och ersattes med ett linsimplantat. Vid risk för näthinneavlossning löddes näthinnan fast med laser. Operationer gjordes även på gamla djur om risken för komplikationer inte var för stor och möjligheten till en ökad livskvalité fanns.

### OERHÖRT STIMULERANDE

Jag är sammantaget mycket nöjd med min resa och tacksam att Tidholms donationsstiftelse gjorde den möjlig. Det är oerhört utvecklande att komma iväg och studera hur andra arbetar. Det bästa tar man med hem och det övriga gör att man blir en erfarenhet rikare. Även om sjukdomspanoramat på grund av klimatet dominerades av svampinfektioner så är behandlingsstrategierna överförbara till svenska förhållanden. Mängden av fall att titta på är också en viktig del i kompetensutvecklingen.

***ANNA HELLANDER EDMAN,** leg veterinär, specialist i hästens sjukdomar, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Sveriges Lantbruksuniversitet, Box 234, 532 23 Skara.

**Ny tjänst – ny lön – nya anställningsvillkor?**

Om du står i begrepp att byta arbete eller om Du skall tillträda Din första tjänst **kontakta förbundskansliet** för rådgivning innan Du träffar avtal om anställningen. Ring Anders Lefrell eller Amelie Lothigius, tel: 08-545 558 20.

CEVA
erbjuder ett brett sortiment antibiotika

**Gentaject® vet.**
Gentamicin 100 mg/ml
100 ml, 12x100 ml

**Bimotrim™ vet.**
Trimetoprim och sulfadoxin
100 ml, 12x100ml, 3x12x100 ml

**Bimoxyl™ vet.**
Amoxicillin 150 mg/ml
100 ml, 12x100 ml

**Tetroxy® prolongatum vet.**
Oxytetracyklin 200 mg/ml
100 ml, 12x100 ml

**CEVA Vetpharma AB**
Tel: 046 - 12 81 00
www.cevavetpharma.se

CEVA SANTE ANIMALE

För info kontakta CEVA eller besök www.fass.se

ANTIBIOTIKA

*Nationell obduktionsverksamhet – del 2*

# Fästingar vid fästning

**KATARINA GUSTAFSSON,** leg veterinär, VMD.*

I SVT 4/04 inleddes en serie artiklar som beskriver verksamheten vid de sju laboratorier som får stöd av det statliga obduktionsanslaget. Denna gång presenteras HS Miljölab i Kalmar, där bland andra veterinären Magnus Algotsson arbetar.

## SÅ HÄR ÄR DET

Denna artikelserie beskriver det arbete som utförs med stöd från det statliga obduktionsanslaget. Verksamheten bedrivs på sju platser (se Faktaruta), och anslaget täcker där den huvudsakliga obduktionskostnaden för lantbrukets djur. Statens Veterinärmedicinska Anstalt, SVA, intar en särställning som landets referenslaboratorium. Material skickas dit från de sex övriga för vidare analyser, bland annat all histologisk undersökning. Svenska Djurhälsovården har ett samordningsansvar för arbetet som finansieras av obduktionsanslaget.

## OVETENSKAPLIG STUDIE

Tio synnerligen slumpmässigt utvalda veterinärer fick frågan: ”Hur mycket kostar det för en djurägare att få sitt djur obducerat?” Det blev tio trots vetskapen att nio eller elva ger resultat med decimaler.

40 procent hade ingen aning, 20 procent förmodade att det låg mellan 2 000–4 000, 20 procent hävdade att det varierade ofantligt beroende på vilka undersökningar som ingick, 10 procent sade att Persson skjuter till och därför kostar det endast några tusen, och 10 procent vägrade svara utan ville prata om något helt annat.

## TÅL ATT UPPREPAS

Obduktioner av lantbrukets djur är nästintill gratis för djurägarna. Med nästintill menas att de *inte* får ersättning för transport av kadavret och att de som *inte* är medlemmar i Svenska Djurhälsovården får betala en självrisk på ca 300–750 kr kronor beroende på djurslag och djurets storlek.

Ingår gör däremot alla eventuella vidare undersökningar såsom histologiska, bakteriologiska, virologiska, kemiska och dessutom efterföljande destruktion av kadavret.

## HS MILJÖLAB AB

I detta avsnitt har jag besökt Magnus Algotsson som ansvarar för obduktionerna på Hushållningssällskapet (HS) Miljölab i Kalmar. Verksamheten är strategiskt placerad i omedelbar närhet till djursjukhus och slakteriområde på Gas Jacobs gata (Figur 1). Det är ett företag inom Hushållningssällskapet Kalmar-Kronoberg och till en början bestod verksamheten ➤

FIGUR 1. *HS Miljölab i Kalmar. Verksamheten är strategiskt placerad i omedelbar närhet till djursjukhus och slakteriområde.*

**SVERIGES SJU REGIONALA OBDUKTIONSPLATSER**

| | |
|---|---|
| AnalyCen AB, Skara | 0511-671 16 |
| AnalyCen AB, Kristianstad | 044-28 11 50 |
| HS Miljölab, Kalmar | 0480-49 33 88 |
| Konvex, Stenstorp | 0500-45 02 70 |
| SVA, Uppsala | 018-67 40 00 |
| SvDHV, Linköping | 013-23 46 60 |
| Swedish Meats, Visby | 0498-28 25 00 |

FIGUR 2. *Magnus Algotsson har varit verksam vid laboratoriet sedan långt tillbaka. Idag kombinerar han en deltid som distriktsveterinär med att vara laboratorieveterinär.*

➤ nästan uteslutande av analyser av jord och foder. Under 2000 breddades arbetsuppgifterna till att omfatta även obduktioner och en rad mikrobiologiska analyser. Bland annat utförs salmonellakontroller, och under utbrottet av *Salmonella cubana* i ett 80-tal svenska svinbesättningar sommaren 2003 gick den bakteriologiska avdelningen på högvarv. Provmängden till salmonellalaboratoriet ökade tiofaldigt: från drygt 100 prover i veckan till ca 1 000 – ett faktum som personalen minns med stolthet och skräckblandad förtjusning. Denna kapacitet har åter utnyttjats i samband med påvisandet av *S typhimurium* i östgötska nötbesättningar under hösten 2004.

## OBDUCENTEN HAR ORDET

Magnus Algotsson (Figur 2) började sin karriär i företaget redan som prao, pryo, sommarjobbare och gymnasiepraktikant. Idag kombinerar han en deltid som distriktsveterinär med att vara laboratorieveterinär på HS Miljölab.

Magnus utför den absoluta majoriteten av de ca 250 årliga obduktionerna. Han diskuterar en del fall och går igenom nya rutiner med besiktningsveterinärerna i grannhuset.

## MJÄLTFÖRSTORING OCH MASKAR

En tacka är inlämnad av djurägaren från en besättning där sju får dött på kort tid. Djuren uppges få hög feber och bli liggande för att sedan dö inom ett dygn från symtomdebut.

Det mest framträdande fyndet vid obduktionsbordet är en kraftig splenomegali, mjälten är 3–4 gånger större än normalt (Figur 3).

Magnus misstänker att rickettsien *Anaplasma phagocytophilum* gett upphov till mjältförstoringen och beslutar sig för att söka detta agens i mjältvävnad. Han tittar också efter tecken på sekundärinfektioner, som trolig orsak till tackans dödsfall.

Vid kontroll av löpmagsinnehåll ses förekomst av bland annat stora löpmagsmasken, *Haemonchus contortus*.

### Och hur var namnet?

Fästingar (Figur 4) kan sprida bland annat *A phagocytophilum* som orsakar anaplasmos, något som tidigare hetat bland annat *Ehrlichia phagocytophilia* respektive ehrlichios. Sjukdomen kallas också Tick-born fever (TBF), eller fästingfeber eller betesfeber hos får. Det är samma fästingburna rickettsie som kan infektera nöt (sjukdomen kallas då oftast betesfeber), häst, hund och katt. Hos samtliga djurslag kan vi numera benämna sjukdomen anaplasmos.

FIGUR 3. *Tacka med markant splenomegali. Magnus Algotsson misstänker att* Anaplasma phagocytophilum *gett upphov till mjältförstoringen.*

FIGUR 4. *Välmatad fästing,* Ixodes ricinus. *Fästingar kan sprida bland annat anaplasmos.*

FOTO: HANS MEILON

### Anaplasmos hos får

Sjukdomen orsakar hög feber men har sällan dödlig utgång om inte komplikationer tillstöter.

FIGUR 5. *Maja Zeijlon, biomedicinsk analytiker, med utrustning för att diagnostisera anaplasmos. Infällt ses resultat av PCR-analys.*

Under akutfasen, dvs en till två veckor, och eventuellt även under en väsentligt längre period är fåren kraftigt immunsupprimerade. Detta banar väg för en rad infektioner, framför allt med bakterier som *Mannheimia* (tidigare *Pasteurella*) *haemolytica, Staphylococcus aureus, Escherichia coli* och *Streptococcus* spp.

Det är i vissa regioner mycket svårt att förhindra infektion, och man får då inrikta sig på att minska konsekvenserna. Fästingprofylax i form av behandling med pour-on preparat inför flytt till skärgårdsöar kan t ex rädda många lamm.

**Svår diagnostik**

Hos det levande djuret och i tidig fas av sjukdomen kan man hitta rickettsien i blodutstryk, men vid obduktioner är detta inte en användbar metod. Serologisk undersökning visar att djuret varit i kontakt med smittämnet, men inte i vilken sjukdomsfas det befinner sig i.

Att påvisa *A phagocytophilum* i mjälten eller blodet anses däremot indikera akutfas eller akutisering av sjukdomen, vilket också innebär att anaplasmos är en trolig bidragande faktor till dödsfallet.

Veterinär Anneli Bjöersdorff är delvis knuten till HS Miljölab och arbetar där med mikrobiologisk diagnostik, bland annat ansvarar hon för demonstration av *A phagocytophilum* med PCR-teknik (Figur 5).

**Allt är relativt**

*Haemonchus contortus* kallas för stora löpmagsmasken eller stora magmasken trots att den bara är 2–3 cm lång som vuxen. Den är nämligen längre än den lilla (*Trichostrongylus axei*) respektive mellanstora (*Teladorsagia circumcincta*) löpmagsmasken. ➤

➤ Har man påvisat stora löpmagsmasken rekommenderas avmaskning av hela flocken. Detta gäller även om man har ekologisk produktion. I det aktuella fallet kan både parasiten och *A phagocytophilum* ha del i besättningsproblemet.

**VILL VÄXA**

Magnus avslutar med att berätta att det finns en efterfrågan på stordjursobduktioner och han strävar efter att kunna ge även denna service i Kalmarregionen. För att utföra fullödiga obduktioner av fullvuxna nötkreatur och hästar krävs anpassade lokaler och hjälpmedel, och olika alternativ är under utredning. I dagsläget finns de tekniska förutsättningarna för att utföra obduktioner på ett bra sätt av djur upp till ca 150 kg.

**NÅGOT LÅNGSÖKT DEVIS?**

Vikten och nyttan av att obducera är för författaren stor och självklar. Däremot inser till och med jag svårigheten i att få djurägaren att fullt ut acceptera den devis som framförts av kollegan Kalle Hammarberg:

”Tänk på att ett dött djur kan vara det mest värdefulla i din besättning.” Även om också den givna motiveringen snabbt levereras: ”En obduktion av det kan ge kunskaper som kan rädda livet på många andra.”

***KATARINA GUSTAFSSON,** leg veterinär, VMD, Svenska Djurhälsovården, Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, avdelningen för patologi, SLU, Box 7028, 750 07 Uppsala.

SLU

## Avdelningen för kirurgi och medicin stordjur, institutionen för kliniska vetenskaper, SLU

inbjuder till delkurs 1 av 3 i

# Hästtandvård

**Lördag 21 – söndag 22 maj 2005 vid Hästkliniken Klinikcentrum, SLU, Uppsala**

Kursen vänder sig till veterinärer med hästpraktik.

**Innehåll**: Teori: Tuggsystemets anatomi och fysiologi, metodik för registrering av förändringar i munhålan, vanliga normalvariationer och sjukliga förändringar, diagnos och behandling.

Praktiska övningar: Munhåleundersökning inklusive bedömning av olika fynd, vanliga åtgärder som korrigering av orsaker som bidrar till förekomst av sår, inflammationer/infektioner i munhålan och onormal tuggrörelse.

**Lärare/instruktörer**: Leg. tandläkare Torbjörn Lundström
Leg. veterinärerna Karin Alexandersson, Sofia Tensélius, Anna Tell

**Kursansvarig**: VMD Ove Wattle

Då halva kursen består av praktiska övningar under handledning är antalet deltagare begränsat till 20 st. Kurskostnad 4 200 :- + moms. Lunch och kaffe ingår. Skriftligt material kommer att skickas ut en vecka innan kursstart under förutsättning att avgiften är betald. Deltagarna får själva ordna logi samt ta med sig oömma kläder för de praktiska övningarna.

Bindande anmälan till Cecilia Eriksson, tel 018-672950, cecilia.eriksson@kv.slu.se eller Ove Wattle, tel 018-671386, ove.wattle@kv.slu.se. **Sista anmälningsdatum 2:a maj**.

# Vilken är din diagnos? – EKG

En sjuårig newfoundlandshund undersöktes på grund av att den successivt blivit allt tröttare och flåsigare vid ansträngning och i vila. Fallet är insänt av Djursjukhuset Albano, Rinkebyvägen 23, 182 36 Danderyd. Svaret är skrivet av Anna Tidholm.

**Newfoundlandshund, tik, sju år**

**ANAMNES:** Hunden har blivit successivt allt tröttare och flåsigare vid ansträngning och i vila. Den har fått minskad aptit och ökad törst sedan de senaste två veckorna före besöket.

**STATUS:** Måttligt nedsatt allmäntillstånd, generellt kraftigt förstorade lymfknutor, något bleka slemhinnor, kraftigt ökad hjärtfrekvens, lindrig exspiratorisk dyspné, mjälten palperas förstorad och är oregelbunden i formen.

**EKG-UNDERSÖKNING:** EKG 1: se Figur 1.
EKG 2: efter behandling med β-blockare, se Figur 2.

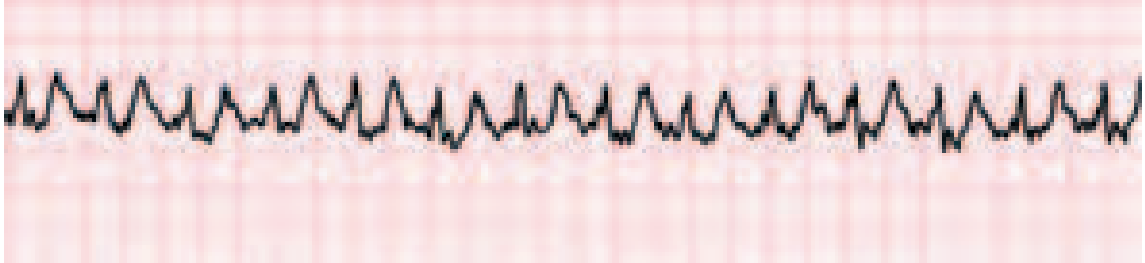

FIGUR 1. *EKG 1, avledning II, pappershastighet 50 mm/s, 1 cm = 1 mV.*

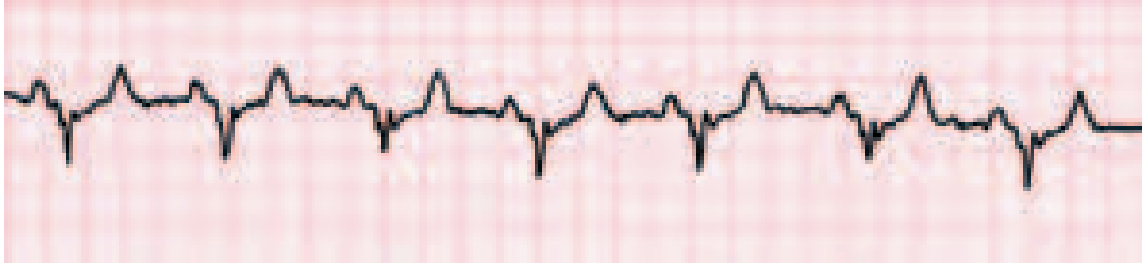

FIGUR 2. *EKG 2, samma hund som i Figur 1 efter behandling med β-blockare. Avledning II, pappershastighet 50 mm/s, 1 cm = 1 mV.*

SVAR SE SIDAN 53

**Baytril® vet.** – för effektiv antibiotikaterapi till hund och katt
(enrofloxacin)

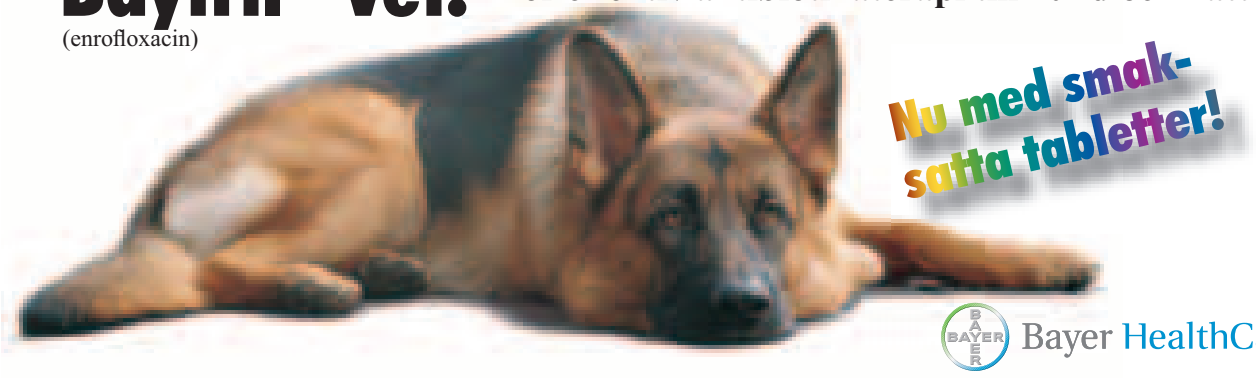


Bayer HealthCare

# Behörighetskort visar veterinärlegitimation

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

Den 1 september 1997 sade posten upp avtalet med veterinärförbundet angående utfärdande av veterinära ID-kort. Sedan dess kan veterinärer inte få godkända ID-handlingar som även visar att bäraren är legitimerad veterinär. Däremot kan man sedan några år tillbaka få ett inplastat så kallat behörighetskort från Jordbruksverket, som visar att innehavaren har veterinärlegitimation.

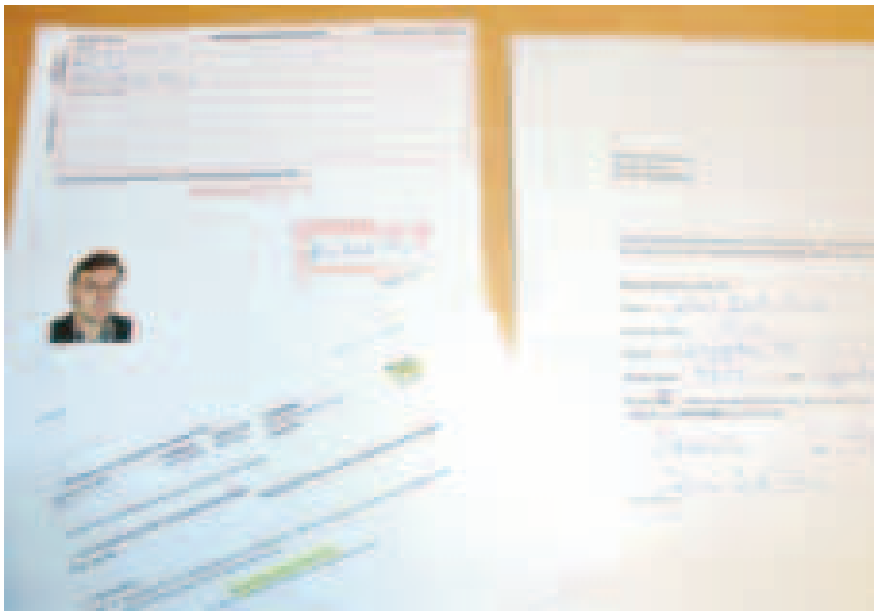

*För att få det veterinära behörighetskortet skickar man in ifyllda beställningsblanketter och en kopia på fullgjord betalning till Jordbruksverket.*

I SVT 1/01 beskrevs hur Jordbruksverket börjat utfärda inplastade behörighetskort för veterinärer. Dessa ersatte de tidigare behörighetskorten i blått papper, som både var lätta att förfalska och lätt gick sönder. Behörighetskorten fungerar som bevis att innehavaren är legitimerad veterinär, och därmed får förskriva receptbelagda läkemedel från apotek. Korten är dock ingen identitetshandling, varken i den gamla pappersformen eller i den nya inplastade formen.

SVTs läsare har flera gånger hört av sig och undrat över vilka veterinära behörighetskort som finns och hur man får tag i dem. I dagsläget finns alltså bara Jordbruksverkets inplastade kort utan ID-funktion, och SVT går här igenom anskaffningsproceduren.

**FRIVILLIGT INFÖRSKAFFANDE**

Det första steget är att kontakta ansvarig handläggare på Jordbruksverket, som för närvarande heter Birgitta Nisser. Hon nås på telefon 036-15 52 31 eller på e-post birgitta.nisser@sjv.se. Införskaffandet av ett behörighetskort är frivilligt, kortet är inget som automatiskt skickas till alla legitimerade veterinärer. Man måste alltså själv ta initiativet för att få kortet.

När man ansökt om intresse att skaffa

Jag får bättre lån. Får du?

Medlemslånet är ett förmånligare sätt att låna pengar för dig som är medlem i facket. Ingen säkerhet krävs och du kan låna upp till 150.000 kr med förmånliga villkor*. Vill du veta mer? Kontakta något av våra kontor eller besök oss på www.fsb.se/medlemslan

* Effektiv ränta 6,24% januari 2005

FöreningsSparbanken och samverkande sparbanker

*Behörighetskortet är ingen legitimationshandling, då det saknar bärarens fyra sista siffror i personnumret och magnetslingan på baksidan.*

ett behörighetskort, skickar ansvarig handläggare ut dels en grundhandling för framställningen av kortet, dels en formell beställningsblankett där man uppger sitt namn, veterinära ID-nummer (= redovisningsnummer till Jordbruksverket), adress och underskrift. I grundhandlingen fyller man i sitt namn och personnummer, skriver sin signatur i den markerade namnteckningsrutan och klistrar fast ett nytaget passfoto på avsedd plats. Slutligen lägger man de båda handlingarna i ett kuvert, tillsammans med ett kvitto på inbetald avgift på 100 kr till Jordbruksverket.

Just kvittodelen kan vara lite knepig att lösa, då verket vill ha pengarna insatta på ett bankgiro. Om man går till ett bankkontor för att betala in och få ett kvitto där, tar banken en avgift på upp till 50 kr för detta. Om man betalar in via Internet måste man skriva ut ett utdrag från sitt bankkonto, och sedan tejpa/måla över de uppgifter man inte vill dela med sig av. Denna del av processen borde kunna lösas smidigare för beställaren.

### BEKRÄFTAR LEGITIMATION

När alla formulär slutligen är anskaffade och ifyllda, postar man dem tillbaka till Jordbruksverket. Det dröjer sedan en tid innan man får sitt färdiga behörighetskort på posten. Rutinerna på Jordbruksverket är sådana att när minst tio beställningar inkommit skickas underlagen till tryck. Väntetiden kan därmed variera från några veckor till flera månader, efter det att alla handlingar har skickats in till SJV.

Det nya kortet ser ut som en legitimationshandling, men det saknar bärarens fyra sista siffror i personnumret och det finns ingen magnetslinga på baksidan. Tillsammans med en giltig ID-handling bekräftar kortet dock att innehavaren är legitimerad veterinär, i alla situationer där den informationen är nödvändig. ■


**Ett kraftfullt och långvarigt skydd mot hästinfluensa och tetanus**

***Duvaxyn IE vet och Duvaxyn IE-T vet***

- Tre inaktiverade influensastammar:
  **A/Equi 1** Prag 56
  **A/Equi 2** Newmarket 1/93 amerikansk typ
  **A/Equi 2** Suffolk 2/89 europeisk typ
- Reducerar virusutskiljningen väsentligt efter challengesmitta.[5]
- Innehåller karbomer som adjuvans.
  Karbomer ökar och förlänger vaccinets immunogena förmåga i väsentlig grad.
- Karbomer som adjuvans ger hög skyddande antikroppstiter.[1,2,3]
- Karbomer som adjuvans ger en lång duration av skyddande antikroppstiter.[1,4]

**Duvaxyn® IE vet ersätter Duvaxyn® vet.**
**Duvaxyn® IE-T vet ersätter Duvaxyn® Plus vet.**
För mer information se www.fass.se eller kontakta CEVA Vetpharma AB.

Referenser:
1 Mumford et al (1994), Epidemiol. Infect., 112, 421-437
2 Newton et al (1999), Epidemiol. Unit, Animal Health Trust, UK.
3 Cullinane A et al, The Veterinary Journal 2001, 161, 169-173.
4 Wood et al (1983), J. Biol. Stan. 11, 133-136.

CEVA SANTE ANIMALE

**CEVA Vetpharma AB**
Annedalsvägen 9, 227 64 Lund
Tel. 046-12 81 00 info@vetpharma.se

www.cevavetpharma.se

*Start för anställda veterinärers förening*

# Högre lön i framtiden

Anställda veterinärers förening (AVF) är en av de två nya huvudföreningar inom veterinärförbundet som bildas genom förbundets omorganisation. AVFs interimistiska styrelse informerar här om föreningens uppgifter och efterlyser kandidater till nästa års ordinarie styrelse.

Nu bildas en förening som bara skall arbeta med frågor kring sina medlemmars anställningar. I och med SVFs omorganisation bildas Anställda veterinärers förening (AVF). AVF kommer att ha en styrelse och kanslifunktioner som huvudsakligen ska ägna sig åt att förbättra situationen för anställda veterinärer. Föreningen ska förhandla om lön och olika avtal, jobba med arbetsmiljöfrågor, villkor för utbildningstjänster, ge stöd och råd så medlemmarna inte behöver godta för låg lön eller för dåliga villkor, hjälpa enskilda medlemmar som behöver hjälp i frågor kring sin anställning m m. Den del av veterinärförbundet som arbetar med dessa frågor idag kommer att placeras under AVF och alla SVF-medlemmar som har anställning kommer initialt att föras över och bli AVF-medlemmar. Föreningen kommer att finansieras genom medlemsavgifter. Vi som tillhör gruppen anställda veterinärer i framtiden ska betala en del av den avgiften som idag går till SVF direkt till AVF (via samma inbetalningskort).

Är du intresserad eller vet någon annan som tycker dessa frågor är viktiga och som vill sitta med i AVFs styrelse från och med 1 januari 2006? Kontakta valberedningen (se faktarutan).

**VALBEREDNINGEN**

Sammankallande i valberedningen är Magnus Paulsson (Magnus.Paulsson@dv.sjv.se). Det går även bra att kontakta styrelsen i din delförening, som ser till att delföreningens representant i valberedningen kontaktar dig.

Foto: Roland Thunholm

*AVF kommer att ha en styrelse och kanslifunktioner som huvudsakligen ska ägna sig åt att förbättra situationen för anställda veterinärer.*

**AVF MER I DETALJ**

AVF företräder, på delegation från SVF, anställda veterinärer och veterinärstuderande i frågor sammanhängande med veterinär anställning. Föreningens ändamål är att tillvarata medlemmarnas intressen i frågor av betydelse för anställningsförhållanden (löne- och anställningsvillkor, inklusive jour/beredskapsfrågor) samt verka för att medlemmarnas ekonomiska och sociala intressen tillgodoses.

I och med omorganisationen av Sveriges Veterinärförbund kommer AVFs styrelse att ta över delar av arbetsuppgifter som SVFs styrelse och de tidigare delföreningarna haft. AVF kommer t ex att ha förhandlingsrätten för alla anställda veterinärer. Även i framtiden kommer det dock att finnas förhandlingsdelegationer inom olika tjänsteområden tillsatta av AVFs styrelse. Lämpliga personer inom t ex besiktningsveterinär-

*Det kommer att finnas fem valkorporationer inom AVF, varav en för besiktningsveterinärer. Medlemsantalet avgör hur många delegater korporationen får till representantskapsmötet.*

gruppen kommer att ha ansvaret för förhandlingar för den gruppens medlemmar.

**Styrelse och representantskap**

AVF kommer att ha en styrelse på sju personer inklusive en ordförande. Denna styrelse skall koncentrera sig på förhandlingsarbete, avtal och andra viktiga frågor för att förbättra villkoren för sina medlemmars anställning. Ordförande, som kan vara arvoderad på deltid, väljs varje år. Övriga styrelsemedlemmar (sex styrelsemedlemmar och fyra suppleanter) tillsätts på två år. Det betyder att i framtiden kommer ordförande, tre styrelsemedlemmar och två suppleanter att väljas årligen, plus eventuella fyllnadsval. Val av styrelse sker på representantskapsmötet (RM), vilket är AVFs högsta beslutande organ. Här väljs den nya styrelsen och årsberättelse, revisionsberättelse, verksamhetsplan och budget presenteras, beslut om ansvarsfrihet tas m m.

Representantskapet består av 20 ledamöter utsedda av sina medlemmar via direktval (röstning via poströstning eller e-post). Det skall finnas minst 40 valbara personer. För att ledamöterna till RM skall fördelas inom de olika avtalsområdena finns valkorporationer. Utifrån sin huvudsakliga arbetsgivare delas alla AVFs medlemmar in i valkorporationer (VK). Det kommer att finnas fem valkorporationer, VK för djursjukhus/klinikanställda, distriktsveterinärer, besiktningsveterinärer, övriga offentligt anställda veterinärer respektive övriga privatanställda veterinärer. Beroende på medlemsantalet får valkorporationen olika många delegater till RM.

Eftersom första RM inte kan hållas förrän tidigast våren 2006 kommer valet av AVF-styrelse inför 2006 att ske vid årets fullmäktigemöte den 12 oktober i Stockholm, med de fullmäktigedelegater som framöver kommer att tillhöra AVF. Den nuvarande valberedningen arbetar på att ta fram ett förslag till AVF-styrelse som skall börja arbeta 1 januari 2006. Om du är intresserad eller har förslag på någon bra styrelseledamot, kontakta valberedningen. Det går även att lämna egna förslag i god tid inför årets fullmäktigemöte.

INGER LILLIEHÖÖK
*Sammankallande i den interimistiska AVF-styrelsen*


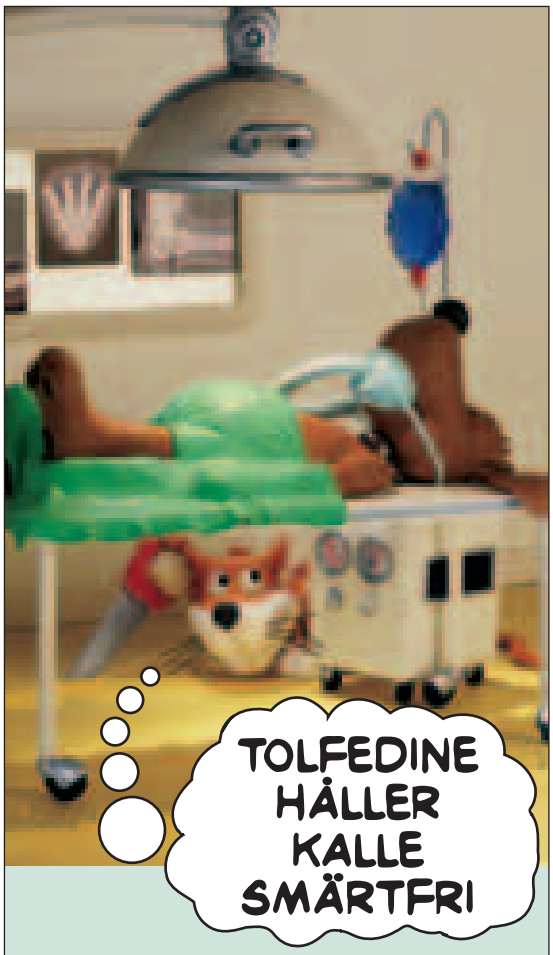


Tolfedine® vet.
Tolfenamsyra

Till hund och katt

Postoperativ smärtlindring

Inflammatoriska smärttillstånd i muskulatur, leder och skelett

Ekonomiskt att använda

Vid förskrivning, se FASS vet.

Vétoquinol

ScanimalHealth

Box 9 • 265 21 Åstorp • Tel. 042-676 03 • Fax 042-676 04
E-post: scanimal@telia.com

## Missnöje med Fass Vet utan priser

Den senaste upplagan av Fass Vet presenterades som vanligt i årsskiftet 2004/2005. En tydlig förändring jämfört med tidigare år är att den nya Fass Vet inte längre anger några priser på listade läkemedel.

Det har från många håll i veterinärkåren redan framförts kritik mot avsaknaden av prisangivelser i Fass Vet 2005. Läkemedelskostnaden är en väsentlig uppgift som många djurägare efterfrågar, och priset i kombination med förpackningsstorleken kan ibland vara avgörande för veterinärens val av preparat.

– Historiskt har det inte hänt så mycket med priser på veterinärläkemedel under det löpande året, säger Peter Engborg, ordförande i Läkemedelsindustriföreningens veterinärkommitté, till SVT. Under de senaste tre till fyra åren har situationen dock förändrats genom en skärpt generisk konkurrens mellan produkter. Det gör att priserna kan fluktuera 50 procent upp eller ner under ett års tid. Därför togs prislistan i Fass Vet bort: priserna återgav aldrig den aktuella situationen, utom när boken trycktes. Den generiska konkurrensen slår inte generellt på prisbilden, utan är mycket individuell för varje preparat, poängterar Peter Engborg.

Tyvärr finns det på hemsidan Fass.se ännu inget färdigt verktyg att skriva ut en aktuell prislista med, beklagar Engborg. Man måste idag gå in på varje preparat och leta aktuellt pris, men Fass-kommittén jobbar på att ta fram ett prisverktyg. När det kommer kan alla praktiker regelbundet gå in på hemsidan och där skriva ut en aktuell prislista för de preparat man använder, spår Peter Engborg.

# Nominera kandidater

## till förtroendeposter senast 1 juli

Från och med 2005 ska veterinärförbundets medlemmar direktvälja ledamöter i förbundsstyrelse och fullmäktige samt ordförande och vice ordförande i SVS. Valet sker under hösten men kandidater till posterna skall nomineras senast den 1 juli 2005.

**Nominering – hur gör man?**

- Valet 2005 avser:
  - Förbundsordförande och tre övriga ledamöter i förbundsstyrelsen.
  - Ordförande i SVS.
  - 36 ledamöter i fullmäktige.
- Alla förbundsmedlemmar som är röstberättigade till respektive organ kan nominera kandidater till förtroendeposterna och är också valbara. Mandatperioden för samtliga poster är två år med tillträde den 1 januari 2006.
- Nominering ska vara skriftlig och undertecknad av den som nominerar. Den ska dessutom innehålla följande uppgifter för att vara giltig:
  - Namn på den nominerade kandidaten, personnummer och alla kontakt- och adressuppgifter.
  - Vilken av ovanstående förtroendeposter som avses.
  - Undertecknad bekräftelse av den som nominerats att hon/han accepterar att kandidera till den aktuella posten för den gällande mandatperioden.
  - Kontaktadresser till den person som står bakom nomineringen.
- Nuvarande innehavare av posterna som valet avser kan naturligtvis nomineras för omval om de accepterar det (förbundsordförande Karin Östensson, SVS ordförande Thomas Svensson, förbundsstyrelseledamöter Torkel Ekman, Anders Forslid och Anette Karlsson).

  Samtliga ledamöter i förbundsstyrelse respektive SVS kollegium finns publicerade i varje nummer av SVT. Lista på senaste fullmäktiges ledamöter finns på förbundets hemsida www.svf.se och medlemmar kan även få den informationen från förbundskansliet.
- Nomineringen ska vara förbundskansliet tillhanda senast den 1 juli.

**För mer information, se SVT nr 1/05 eller veterinärförbundets hemsida www.svf.se**

# Fakta om förbundets gruppförsäkringar 2005

Förbundsstyrelsen vill i samråd med Skandia och If Skadeförsäkring lämna följande information om de frivilliga gruppförsäkringar som medlemmarna kan teckna genom förbundet. Detta är en kortfattad beskrivning. Fullständiga bestämmelser finns i försäkringsavtal och villkor, som också ligger till grund för skadereglering.

**NYHETER 2005**

Medförsäkrad kan teckna liv-, olycksfalls- och sjukkapitalförsäkring. Tecknade försäkringsbelopp får överstiga den nivå gruppmedlemmen tecknat. För att medförsäkrad ska få teckna liv-, olycksfalls- och sjukkapitalförsäkring krävs att gruppmedlemmen har minst en försäkring av något slag. Det innebär att medförsäkrad kan teckna försäkring som gruppmedlemmen inte har tecknat. Det finns inte längre något krav på att gruppmedlemmen måste vara fullt arbetsför för att medförsäkrad ska få teckna försäkring.

Olycksfallsförsäkring och barnförsäkring kan tecknas av gruppmedlem utan någon hälsoprövning. Även medförsäkrad kan teckna olycksfallsförsäkring utan någon hälsoprövning.

**ANSVARSFÖRSÄKRINGEN**

Ansvarsförsäkringen är en frivillig gruppförsäkring som omfattar skadeståndsskyldighet för personskada och sakskada (= skada på djur) som försäkrad medlem kan åläggas i sin veterinärverksamhet. Försäkringen gäller i hela världen utom USA och Kanada. Försäkringen gäller härvid för veterinärverksamhet som den försäkrade bedriver i privatpraktik i form av egen rörelse:

som enskild näringsidkare eller i enkelt bolag (med eller utan anställd personal) eller som handelsbolag, kommanditbolag eller aktiebolag (med eller utan övrig anställd personal).

Under de förhållanden som ovan angivits gäller försäkringen även för medlems eller medlems firma (bolag) arbetsgivaransvar. Försäkringen omfattar inte skadeståndsskyldighet som kan åläggas försäkrad medlem i annan verksamhet än försäkrad veterinärverksamhet enligt ovan eller åvilar annan arbetsgivare än enligt ovan.

Försäkringen gäller inte för feldiagnos som inte förorsakat skada på djuret.

Maximalt försäkringsbelopp vid personskada är 10 miljoner kronor och vid sakskada (= skada på djur) 2 miljoner kronor. Självrisken uppgår vid varje skadetillfälle till 7 procent av prisbasbeloppet (2005 = 2 758 kronor).

Premien för 2005 är 252 kronor.

**GRUPPLIVFÖRSÄKRINGEN**

Villkoren för förbundets grupplivförsäkring ändrades från den 1 januari 2002. Livförsäkring tecknad före detta datum omfattade dödsfallskapital, rätt till dubbelt förtidskapital samt barnskydd. Förtidskapitalet reducerades år 2002 med 50 %. Från 1 januari 2003 har förtidskapitalet ersatts av ett sjukkapital och separerats från livförsäkringen. Alla grupplivförsäkrade som tecknat försäkringen före den 1 januari 2002 och inte hade fyllt 60 år erhöll den 1 januari 2003 en sjukkapitalförsäkring på maximalt 15 prisbasbelopp (pbb) i stället för det gamla förtidskapitalet på maximalt 10 pbb, utan hälsoprövning. Du kan minska sjukkapitalet från 15 till 10 pbb och därmed få lägre premie. Du kan också säga upp sjukkapitaldelen helt och enbart behålla livförsäkringen eller vice versa, säga upp livförsäkringen och behålla sjukkapitalförsäkringen. Du kan även höja sjukkapitalförsäkringen till 20 eller 25 pbb. Du behöver då fylla i en anmälan och en hälsodeklaration. ➤

Ill: Claes Beck-Friis

➤ Livförsäkring tecknad efter den 1 januari 2002 innehåller inte förtidskapital utan enbart ersättning vid dödsfall samt barnskydd.

**Livförsäkringen**

Omfattar dödsfallskapital samt barnskydd.

Försäkringsbeloppet, 10 pbb (394 000 kr) eller 15 pbb (591 000 kr), gäller till och med 54 år. Från och med 55 år minskar beloppet med 5 procentenheter per år fram till 64 år. Från 64 år och fram till slutåldern 67 år är livförsäkringsbeloppet 50 % av fullt belopp = 5 pbb (197 000 kr) respektive 7,5 pbb (295 500 kr). Ingen avtrappning sker om den försäkrade har barn under 17 år.

Skandia har höjt livpremierna för 2005 med cirka 14 %. Förbundsstyrelsen har dock beslutat subventionera medlemmarnas premier med motsvarande belopp, samt även Skandias höjning 2004, vilket innebär att medlemmen betalar samma premier för 2005 som 2003. Premien för 2005 blir då för livförsäkringen på 10 pbb för medlem under 40 år 180 kronor för egen försäkring och 180 kronor för medförsäkrad. För medlem som fyllt 40 år är premien 504 kronor för egen försäkring och 504 kronor för medförsäkrad.

Premien för livförsäkringen på 15 pbb för medlem under 40 år är 240 kronor för egen försäkring och 240 kronor för medförsäkrad. För medlem som fyllt 40 år är premien 732 kronor för egen försäkring och 732 kronor för medförsäkrad.

**Barnskydd**

Barnskydd ingår som en del av förbundets grupplivförsäkring. Försäkringen gäller för barns dödsfall. Försäkringsbeloppet är ett prisbasbelopp (39 400 kr). Försäkringen gäller längst till utgången av den månad barnet fyller 18 år. Försäkrade är försäkringstagarens arvsberättigade barn.

Om förhållandena är följande när försäkringen träder i kraft, omfattas inte barnet av försäkringen:

- Om barnet beviljats vårdbidrag enligt lagen om allmän försäkring,
- Om barnet vårdas på sjukhus eller annan vårdinrättning,
- Om barnet fyllt 16 år.

Det ekonomiska skyddet vid bestående arbetsoförmåga, som tidigare fanns i barnskyddet, har upphört från den 1 januari 2003 på grund av ändrade lagregler.

**Sjukkapitalförsäkringen**

Ingick tidigare i livförsäkringen och hette då förtidskapital. Separerades från livförsäkringen den 1 januari 2003. Se grupplivförsäkringen, första stycket.

Sjukkapital utbetalas till den som under försäkringstiden drabbas av arbetsoförmåga till minst en fjärdedel på grund av sjukdom eller olycksfallsskada

ILL: CLAES BECK-FRIIS

under en sammanhängande period om 36 månader eller totalt 36 månader under en femårsperiod före fyllda sextio år. Ersättningens storlek bestäms av försäkringsbeloppet, den försäkrades ålder samt fastställd grad av medicinsk invaliditet och är ett skattefritt engångsbelopp. Maximalt försäkringsbelopp gäller upp till 29 år. Därefter reduceras beloppet med två procentenheter per år från 30 till 49 år och med tre procentenheter per år från 50 till 57 år. Exempel: en försäkrad som tecknat sjukkapital på 15 pbb har vid fyllda 49 år ett försäkringsbelopp på 60 % av 15 pbb = 354 600 kronor som underlag för utbetalning. Hur mycket som utbetalas beror sedan på graden av medicinsk invaliditet.

Sjukkapitalförsäkring kan tecknas av gruppmedlem och medförsäkrad på 10, 15, 20 eller 25 pbb. Skandia har ej höjt premien för 2005 men höjde premien för 2004 med cirka 6 %. Förbundsstyrelsen har beslutat subventionera även sjukkapitalpremien med belopp motsvarande höjningen 2004 varför medlemmen betalar samma premier för 2005 som 2003. Premien för 2005 blir då för sjukkapitalförsäkring på 10 pbb för medlem under 40 år 636 kronor för egen respektive medförsäkrad och för medlem som fyllt 40 år 588 kronor för egen respektive medförsäkrad. För sjukkapitalförsäkring på 15 pbb är premien för medlem under 40 år 960 kronor för egen respektive medförsäkrad och för medlem som fyllt 40 år 888 kronor för egen respektive medförsäkrad. För sjukkapitalförsäkring på 20 pbb är premien 1 284 kronor för medlem/medförsäkrad under 40 år och 1 188 kronor för medlem/medförsäkrad som fyllt 40 år. För sjukkapitalförsäkring på 25 pbb är premien 1 596 kronor för medlem/medförsäkrad under 40 år och 1 476 kronor för medlem/medförsäkrad som fyllt 40 år.

**Obs!** Från 2004 har Skandia infört premiebefrielse för alla sjukkapitalförsäkrade som fyllt 56 år. Efter utgången av det år gruppmedlemmen fyller 56 år erläggs ingen premie för gruppmedlem och eventuell medförsäkrad för sjukkapitalförsäkringen. Försäkringen gäller tills man fyller 60 år men premien behöver inte betalas de sista åren.

**GRUPPSJUKFÖRSÄKRING MOT INKOMSTBORTFALL**

Om den försäkrade drabbas av arbetsoförmåga till minst en fjärdedel på grund av sjukdom eller olycksfallsskada utbetalas ersättning efter 90 dagar. Ersättning utbetalas för maximalt 36 månaders sammanhängande sjukskrivning eller totalt 36 månaders ersättning under fem år vid kortare sjukskrivningsperioder. Har du varit fullt arbetsför under 12 månader tas ingen hänsyn till tidigare utbetald ersättning.

Skandia har höjt premien för 2005 med cirka 15 %. Förbundsstyrelsen har beslutat att subventionera även sjukförsäkringen med belopp motsvarande Skandias höjning, vilket innebär att du betalar samma premie för 2005 som 2004.

Försäkringen har fyra olika ersättningsbelopp beroende på din månads-

inkomst. Vid månadsinkomst upp till 14 499 kronor är ersättningen 700 kronor per månad för heltidssjukskriven och årspremien är 312 kronor. Vid månadsinkomst mellan 14 500 och 26 999 kronor är högsta ersättning 1 400 kr/mån och årspremien 624 kronor, vid månadsinkomst mellan 27 000 och 39 999 kronor är högsta ersättning 2 100 kr/mån och årspremien 936 kronor och vid månadsinkomst på 40 000 kronor och uppåt är högsta ersättning 2 800 kr/mån och årspremien 1 248 kronor. Premien är inte avdragsgill i deklarationen.

Ersättningen är skattefri och utbetalas till så stor del som svarar mot graden av arbetsoförmågan (minst en fjärdedel).

ILL: CLAES BECK-FRIIS

**GAMLA GRUPPSJUKFÖRSÄKRINGEN**

Denna gruppsjukförsäkring kan ej nytecknas. För de medlemmar som i dag är anslutna gäller försäkringen tills de säger upp den eller fyller 67 år, då försäkringen upphör automatiskt. Gruppsjukförsäkringens ersättningsbelopp är 600 kronor per månad efter en månads karens. Ersättningen är skattepliktig inkomst och premien man betalar är således avdragsgill i deklarationen som en pensionsförsäkring. Premien för 2005 är 552 kronor.

**GRUPPOLYCKSFALLSFÖRSÄKRINGEN**

Förbundets gruppolycksfallsförsäkring gäller under både arbetstid och fritid. Olycksfallsskyddet är värdesäkrat och invaliditetskapitalet uppgår till 10 prisbasbelopp (2005 = 394 000 kr). Ersättning betalas i förhållande till graden av invaliditet.

Är invaliditetsgraden 50 procent eller mer fördubblas ersättningen. Vid 100 procent invaliditet utbetalas således ett maximalt invaliditetskapital på 20 prisbasbelopp (2005 = 788 000 kr).

Ersättning kan betalas för medicinsk (nedsatt kroppsfunktion) eller ekonomisk (nedsatt arbetsförmåga) invaliditet. Vid medicinsk invaliditet minskas ersättningsbeloppet med 2,5 procentenheter för varje år som åldern överstiger 45 år. Vid 65 års ålder uppgår maximal invaliditetsersättning till hälften av det fulla försäkringsbeloppet. Försäkringens slutålder för medicinsk invaliditet är 67 år.

Vid ekonomisk invaliditet minskas ersättningsbeloppet med 5 procentenheter för varje år som åldern överstiger 45 år. Vid 65 års ålder upphör rätten till ersättning för ekonomisk invaliditet helt.

Försäkringen omfattar även ersättning för nödvändiga och oundvikliga merkostnader, högst 3 prisbasbelopp, samt ersättning för skador på burna kläder och normalt medförda personliga tillhörigheter, högst 0,5 prisbasbelopp. Dessutom ersätter gruppolycksfallsförsäkringen följande kostnader i den mån de inte ersätts från annat håll: läkekostnader, behandlingskostnader för tandskador samt resekostnader i samband med vård och behandling och merkostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen under begränsad tid, om särskilt transportmedel måste anlitas.

I försäkringen ingår också ett krismoment som omfattar psykologkonsultationer för försäkrad som drabbats av ett traumatiskt tillstånd till följd av ersättningsbar olycksfallsskada, rån, hot eller överfall, makes eller barns dödsfall. Krismomentet gäller för den försäkrade i egenskap av privatperson, det vill säga ej i tjänsten. Försäkringen gäller ej för skador som tillfogats av någon i familjekretsen. Kristerapi ges med högst 10 behandlingar per försäkrad och skada och av psykolog som anvisats av Skandias Kriscentrum.

Skandia höjer premien för 2005 med 12 kronor till 196 kronor för egen försäkring respektive medförsäkrad.

**BARNFÖRSÄKRING**

Barnförsäkringen utbetalar ersättning vid invaliditet på grund av olycksfall eller sjukdom och gäller för alla dina barn. Makes/registrerad partners/sambos barn är försäkrade under förutsättning att make/registrerad partner/sambo är folkbokförd på din adress. Försäkringen gäller dygnet runt till och med utgången av det kalenderår barnet fyller 25 år. Anslutning till barnförsäkring sker utan hälsodeklaration. Observera dock de inskränkningar i giltighet som gäller för skador som inträffat innan försäkringen tecknats, medfödda sjukdomar m m. Vid eventuell skada görs hälsoprövning i efterhand.

Försäkringsbeloppet uppgår till max 30 prisbasbelopp per barn (2005 = 1 182 000 kr). Ersättning betalas i förhållande till invaliditetsgraden (ex: vid 15 procent invaliditet utbetalas 177 300 kr). *Vid olycksfall* ersätts även läke-, tandskade- och resekostnader (de verkliga kostnaderna), merkostnader för skadade kläder, glasögon m m i samband med olycksfall som krävt läkarbehandling (högst 0,5 prisbasbelopp), övriga oundvikliga merkostnader på grund av olycksfallet (högst 3 prisbasbelopp), rehabiliteringskostnader (högst 2 prisbasbelopp).

Ett dödsfallskapital på 1 prisbas- ➤

belopp betalas oavsett om dödsfallet beror på ett olycksfall eller en sjukdom.

Skandia höjer premien för 2005 med 12 kronor till 744 kronor. Du betalar endast en premie oavsett antalet barn.

**SEPARAT BARNOLYCKSFALLS-FÖRSÄKRING**

Sedan gammalt finns en separat barnolycksfallsförsäkring som gäller till och med utgången av det kalenderår barnet fyller 20 år. Den gäller endast vid olycksfall och ger max 20 prisbasbelopp per barn (2005 = 788 000 kr) i invaliditetsersättning.

Skandia höjer premien för 2005 med 12 kronor till 252 kronor. Du betalar endast en premie oavsett antalet barn.

Om du är en av dem som har kvar denna försäkring för barnen rekommenderar vi att du byter till *Barnförsäkringen* som gäller t o m 25 års ålder och ger invaliditetsersättning upp till 30 prisbasbelopp både vid sjukdom och olycksfall.

**PREMIEBEFRIELSE**

Rätten till premiebefrielse har upphört från den 1 januari 2003 på grund av ändrade lagregler.

*Fortsättningsförsäkring* kan under vissa förutsättningar tecknas om försäkrad måste gå ur gruppförsäkringen.

*Seniorförsäkring* kan tecknas inom tre månader vid utträde på grund av uppnådd slutålder för gruppavtalet.

**VETERINÄRUTRUSTNINGS-FÖRSÄKRINGEN**

Försäkringen avser allriskförsäkring av veterinärutrustning (instrument och liknande) inklusive tillbehör samt varor, varmed avses medicin, förbandsartiklar och liknande. Biltelefon, personsökare, ultraljudsapparat, röntgenutrustning, framkallningsapparatur och autoklav ingår dock inte i försäkringen.

Försäkringsbeloppet uppgår till maximalt 3 prisbasbelopp (2005 = 118 200 kr) för egendom tillhörig en och samma veterinär. Självrisken är 500 kr. Premien för 2005 är 235 kronor.

Observera att veterinärutrustningsförsäkringen endast kan sägas upp till årsförfallodagen, som är den 1 januari varje år. Enda undantaget är om du sålt din utrustning. Då kan försäkringen upphöra från nästkommande månadsskifte efter det skriftlig avanmälan inkommit till veterinärförbundet.

Ill: Claes beck-Friis

**HEM- OCH VILLAFÖRSÄKRING**

Veterinärförbundet kan i samarbete med If Skadeförsäkring även erbjuda dig som medlem 15 % grupprabatt på If:s ordinarie pris på Hem- och Villaförsäkring. Utöver detta finns också If-bonus som kan ge dig ytterligare upp till 20 % rabatt på Hem- och Villaförsäkringen samt på dina övriga privata sakförsäkringar, t ex bil- och fritidshusförsäkring.

Detta bonussystem bygger på antal försäkringar som tecknas.

| Exempel: Hem/Villaförsäkring | |
|---|---|
| Ordinarie pris | 2 000 kr |
| Rabatt via SVF (15 %) | -300 kr |
| If-bonus (20 %) | -340 kr |
| Totalt | 1 360 kr |

I exemplet ovan har vi räknat på att du tecknat 4 st försäkringar eller fler i If, vilket ger 20 % i If-bonus.

För att få reda på hur mycket pengar du kan spara ringer du If, 020-655 655.

**PRIVATVÅRD FÖR GRUPPAVTAL**

Försäkringen ger dig personligt omhändertagande när du, efter utredning och remiss från din behandlande läkare, behöver kvalificerad specialistläkarvård eller operation, utan lång väntan. Försäkringen omfattar: specialistläkarvård; operation, vård och behandling; eftervård; hjälpmedel under akut läkningstid; resor och logi. Premien beror på den försäkrades ålder. Exempel: 30–34 år 1 452 kr/år, 40–44 år 1 908 kr/år, 55–59 år 3 252 kr/år. Dessutom finns Privatvård Plus och Privatvård Excellent. Har du frågor om privatvårdsförsäkringarna, ring Bertil Sten på Skandia, tfn 08-788 44 27 eller Skandia Kundservice, tfn 020-55 55 00.

**PRAKTIKFÖRSÄKRING FÖR PRIVATPRAKTISERANDE VETERINÄRER**

Förbundet förmedlar även en praktikförsäkring för de medlemmar som är egna företagare och som önskar ett mer omfattande försäkringsskydd för dyrare utrustning. I samarbete med If Skadeförsäkring har förbundet tagit fram en försäkring som omfattar både utrustning och ansvar, inklusive behandlingsansvar, dvs felbehandling av djur som förorsakat skada på djuret (försäkringsbelopp max 2 miljoner). Försäkringen omfattar även avbrott på grund av ersättningsbar egendomsskada, rättsskydd, krisskydd och tjänstereseförsäkring. Försäkringen administreras av If. Vill du ha mer information kontakta If:s kundcenter, tfn 020-56 56 56. Medlemmar i förbundet får cirka 50 % rabatt på If:s ordinarie premie för småföretagarförsäkring. ■

# Sveriges Veterinärförbund 2005

## (Stiftat 6 oktober 1860)

**STYRELSE**
Ordf: Karin Östensson (t o m 2005)
V ordf: Åsa Bergquist (t o m 2006)
Bo Eberhardson (t o m 2006)
Torkel Ekman (t o m 2005)
Anders Forslid (t o m 2005)
Anette Karlsson (t o m 2006)
Evamari Lewin (t o m 2006)
Per Sahlander (t o m 2006)
Thomas Svensson (SVS ordf)
(t o m 2005)

**HEDERSLEDAMÖTER**
**Svenska**
Statsrådet m m Eric Holmqvist (1971)
F länsveterinären Gunnar Fogdegård (1987)
F länsveterinär Herbert Lundström (2002)

**Utländska**
F generalsekretær Svein Kvaløy, Oslo (1994)

**STÄNDIGA LEDAMÖTER**
Professorn Lennart Krook (1966)
Professorn Kurt Erne (1972)
Bibliotekarien Per-Ola Räf (1978)

**FÖRTROENDERÅD**
Christina Greko, Maria Jackert-Jernberger, Peter Jacobsson, Harald Jutterström, Margareta Widell; suppleant Lars Gustafson. (Valda t o m 2006)

**SVFs OCH FÖRSÄKRINGSGIVARENS SKADEPRÖVNINGSNÄMND**
För SVF: Staffan Rudberg (ordf), Inger Linderoth; suppleanter Gunnar Nilsson, Ilmars Dreimanis. (Valda t o m 2006)

**PENSIONSNÄMND**
Bengt Hurvell (ordf), Lena Englund, Claes Rülcker; suppleant Agneta Alderin. (Valda t o m 2006)

**NÄMND FÖR AGRIA FÖRSÄKRINGS-BOLAGS UNDERSTÖDSFOND FÖR VETERINÄRER**
För SVF: Christina Arosenius, Ilmars Dreimanis; suppleant Bengt Olof Häggmar. (Valda t o m 2006)

**KOMMITTÉ FÖR UTDELNING UR SVFs UNDERSTÖDSFOND**
Christina Arosenius, Ilmars Dreimanis; suppleant Bengt Olov Häggmar. (Valda t o m 2006)

**REDAKTIONSKOMMITTÉ**
Anna Ingvar Forslid, Therese Lundell Edström, Miia Riihiimäki, Anders Sandberg. Alexandra Wilén samt Johan Beck-Friis (sekr, SVT). (Valda t o m 2005)

**RÅD FÖR VETERINÄRHISTORISK OCH BIOGRAFISK FORSKNING**
Göran Jönsson (ordf), Herbert Lundström, Bengt Nordblom. (Valda t o m 2010)

**VETERINÄRHISTORISKA MUSÉET I SKARA**
SVFs representanter i styrelsen: Bengt Hurvell; suppleant Lena Renström. Lars Garmer; suppleant Per Arnesson. (Valda t o m 2006)

**DJURSKYDDSKOMMITTÉ**
Elisabeth Bademo, Jan Kristoffersson, Ulf Lövdahl, Maria Lendau, Aina Moe samt Johan Beck-Friis (ordf; djurskydds-ansvarig på SVF). (Valda t o m 2005)

**BANVETERINÄRKOMMITTÉ**
Björn Sandgren (ordf) (2005), Annika Larsson Eldeklint (t o m 2007), Lennart Rådberg (t o m 2006); suppleant Charlie Lindberg (t o m 2006).

**VALBEREDNING**
Christer Gyllerup, Carl Hård af Segerstad, Erik Kjellgren, Lars-Gösta Larsson, Anders Norling (sammankallande), Claes Nydahl, Fredrike Ritter, Katarina Varjonen. (Valda fram till medlemsmötet 2005).

**BEREDNINGSUTSKOTTET**
Lars-Erik Staberg, Susanna Hultberg; ersättare Susanna Sternberg Lewerin.

**VALNÄMNDEN**
Lars Garmer, Margareta Widell; ersättare Lars Lannek.

**REPRESENTANT I WVAs GENERALFÖRSAMLING**
Karin Östensson.

**REPRESENTANTER I FVE**
Christina Arosenius, Lena Stengärde, Margareta Widell, Karin Östensson.

**REVISORER**
Lars Bauman, Sven-Ove Olsson; suppleanter Björn Waldhagen, Dag Hultefors.

**REPRESENTANT I SACOs KONGRESS**
Förbundsordföranden; suppleanter: övriga AU-ledamöter samt förbunds-juristerna.

**OMBUD I AKADEMIKERNAS ERKÄNDA ARBETSLÖSHETSKASSA (AEA)**
Amelie Lothigius; suppleant Anders Lefrell.

**FÖRBUNDETS MEDALJÖRER**
Förbundets år 1898 instiftade Peter Hernqvist-medalj har hittills tilldelats följande:

**Guldmedaljen**
J Vennerholm och G Kjerrulf (1901), W Hallander (1905), J Ekelund (1923), A Tullberg (1924), A Pålman (1926), H Magnusson (1928), P Schmidt och V Tirén (1930), G Forssell och S Wall (1933), F Regnér och K Vide (1935), J Thygesen (1939), N Frykholm (1944), L Lavesson (1945), S Brock (1950), F Domö (1954), W Hallgren (1956), N Lagerlöf (1962), I Christenson (1968), K Borg, S Hydén, A Johanssen, F Löfstedt, N Ringarp och F Sevelius (1975), G Björkman, H Bergengren, M Ekstam och E Åkerblom (1979), A Bane (1980), J-A Hahn (1981), Ivar Dyrendahl, Ernst Pålsson och Sture A Nilsson (1984), Sten Hedner (1985), Bror Andersson och Ingemar Settergren (1987), Karl-Erik Dolk och Sven Ullberg (1988), Sven-Erik Sjöstrand (1998), Börje Gustafsson (2002), Nils-Olov Hellgren (2002), Gustaf Björck (2004).

➤ **Silvermedaljen**
J Ekelund (1901), O Sandström (1905), B Carlström och A Hjärre (1931), O Carléns och E Henricsson (1932), N Lagerlöf och E Åkerblom (1934), I Christenson (1935), L Rambe (1938), F Lehnert (1939), W Hallgren och S Hoflund (1940), G Nohrman (1941), K Eriksson och K A Hermansson (1943), J Modig och I Sandberg (1944), S Rubarth (1947), I Alström, K Lilleengren, N Obel och G Wramby (1948), S Dyrendahl, O Garm, H Hedström, N Lannek och E Sandberg (1949), S Svensson, H Persson, E Åsbrink och H Brattgård (1976), Inga Hellberg och Herder Olsson (1979), Sune Lindh (1992), Mårten Carlsson (1994), Inga-Carin Enström (1996), Astrid Hamring (2002), Barbro Hellgren (2002).

## DELFÖRENINGAR

### Riksföreningar

*Svenska distriktsveterinärföreningen – DVF* (stift 11 dec 1909): ordf Lars-Erik Staberg, sekr Karin Lambertsson.

*Svenska besiktningsveterinärföreningen – BVF* (stift 16 dec 1917): ordf Leif Skarhed, sekr Tone Lindvåg.

*Sveriges yngre veterinärers förening – SYVF* (stift 24 maj 1934): ordf vakant, sekr Liza Friberg.

*Föreningen för veterinärer i enskild tjänst – FVET* (stift 24 okt 1970): ordf Christer Gyllerup, sekr Johan Hellander.

*Föreningen för veterinärer i administrativ tjänst – VIAT* (stift 23 okt 1971): ordf Anders Norling, sekr Olle Rydell.

*Föreningen för veterinärer vid vetenskapliga institutioner – FVVI* (stift 12 nov 1971): ordf Bodil Ström-Holst, sekr Inger Lilliehöök.

*Djursjukhusanställda veterinärers förening – DaVF* (stift 16 dec 1978): kontaktpersoner: Fredrike Ritter, Cecilia Luthman.

*Privatpraktiserande Veterinärers Förening – PVF* (stift 7 nov 2002): ordf Evamari Lewin, sekr Susanna Hultberg.

## SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP

### Kollegium

Ordf: Thomas Svensson
Vice ordf: Henrik Ericsson
Anna Forslid
Karin Granath
Anne Haglund
Patricia Hedenqvist
Anna Einarsson
Gen sekr: Christina Arosenius

### Sektioner

*Livsmedelssektionen*
ordf Karin Granath, sekr Elsie Carjemo.

*Hästsektionen*
ordf Anne Haglund, sekr Johan Blix.

*Smådjurssektionen*
ordf Anna Einarsson, sekr Marie Flöisbon.

*Husdjurssektionen*
ordf Anna Forslid, sekr Claes-Göran Sjösten.

*Försöksdjurssektionen*
ordf Patricia Hedenqvist, sekr Anette Karlsson.

## LOKALFÖRENINGAR UTANFÖR SVF

*Sällskapet för veterinärmedicinsk forskning* (stift 14 april 1936): ordf Karin Persson Waller, sekr Karolina Törneke.

*Svenska länsveterinärsällskapet* (stift 5 dec 1974): ordf Georg Brännland, sekr Claes Lundgren.

*Svenska militärveterinärsällskapet* (stift 15 sept 1897): ordf Johan Beck-Friis, sekr Börje Nilsson.

*Östergötlands veterinärförening* (stift 7 sept 1879): ordf Susanne Lindahl, sekr Barbro Röken.

*Skånska veterinärföreningen* (stift 6 april 1891): ordf Catharina Peterson, sekr Karin Lindqvist Frisk.

*Nerike-Västmanlands veterinärsällskap* (stift 3 febr 1892): ordf Torbjörn Gatu, sekr Ann Thorén.

*Stockholm-Upplands veterinärsällskap* (stift 23 febr 1901): ordf Lena Eliasson-Selling, sekr Ann Lindberg.

*Värmlands veterinärsällskap* (stift 30 sept 1905): ordf Sven Rejnö, sekr Åsa Lundgren.

*Skaraborgs läns veterinärförening* (stift 10 juni 1906): ordf Kajsa Holmstedt, sekr Håkan Ekesbo.

*Södermanlands veterinärförening* (stift 15 okt 1908): ordf Sven Reiland, sekr Per Jonsson.


NYHET!

VirKon® S
tabletter

- Effektivt mot alla 18 kända virusfamiljer!
- Effektivt mot bakterier och svamp!
- Skonsamt mot djur och människor!

*1 tablett räcker till 1/2 liter vatten.*

***Finns hos din veterinärartikel-leverantör!***

**Pharmaxim**
Tel. 042-38 54 50
www.pharmaxim.com

*Mellersta Norrlands veterinärsällskap* (stift 12 sept 1915): ordf Rolf Melén, sekr Per Erik Hånell.

*Övre Norrlands veterinärsällskap* (stift 17 dec 1917): ordf Mats Westman, sekr vakant.

*Blekinge veterinärsällskap* (stift 23 sept 1922): ordf Gunnel Wittander, sekr Katarina Ljungcrantz.

*Västmanlands veterinärförening* (stift 8 nov 1930): ordf Barbro Stark, sekr Magdalena Bostedt.

*Gotlands veterinärförening* (stift 29 sept 1935): ordf Lennart Persson, sekr Anders G L Larsson.

*Älvsborgs läns veterinärsällskap* (stift 25 jan 1936): ordf vakant, sekr Gunnar Widén.

*Göteborgs och Bohus läns veterinärsällskap* (stift 29 sept 1945): ordf Lars-Magnus Olovson, sekr Lennart Pihl.

*Dalarnas veterinärsällskap* (stift 26 maj 1946): ordf Lars Åslund, sekr Bertil Jacobsson.

*Gävleborgs läns veterinärförening* (stift 26 maj 1946): ordf Roland Zetterholm, sekr Olof Johansson.

*Hallands veterinärsällskap* (stift 11 dec 1960): ordf Ilmars Dreimanis, sekr Christa Dörring.

*Kalmar läns veterinärsällskap* (stift 30 maj 1964): ordf Agneta Alderin, sekr Anneli Bjöersdorff.

*Jönköpings läns veterinärsällskap* (stift 19 mars 1988): ordf Katarina Svensson, sekr Klaus Buddeberg.

*Kronobergs läns veterinärsällskap* (stift 28 sept 1988): ordf vakant, sekr Mats Grabell.

**Förening skall efter skedda val meddela veterinärförbundets kansli nya namn och mandattider.**


Calphon® vet.

- FÖR SÄKER INFUSION

Tack vare den höga magnesiumhalten i Calphon sänks retbarheten i myokardiet. Magnesium minskar därigenom risken för den hjärtarytmi som intravenös kalciumtillförsel kan medföra.

Bayer HealthCare
Animal Health
Tel. 031 - 83 98 00

För ytterligare information se FASS VET.

*Ansvarsärende*

# Röntgade inte efter avfallna bandage

En djurägare anmälde veterinärerna MM, NN och PP för felbehandling av en hund. Alla tre veterinärerna bestred anmälan.

ansvarsärende

**DJURÄGARENS ANFÖRANDE**

Djurägaren har en affenpincher hanhund som när den var ca sex månader gammal bröt båda sina framben. Ägaren åkte till aktuellt djursjukhus där hunden skrevs in av veterinär MM. Dagen efter blev djurägaren uppringd av djursjukhuset. Hon fick veta att någon operation inte var nödvändig. Istället hade hunden fått skenor på frambenen. Något bandage hade dock inte lagts om tassarna, de var fria så att hunden kunde stödja på dem. Två dagar efter olyckan skrev veterinär PP ut hunden. På kvällen ramlade emellertid skenorna av. Djurägaren åkte då tillbaka till djursjukhuset och togs emot av veterinär NN som gipsade höger framben. NN berättade att hunden inte hade röntgats, men att hon hade förvissat sig om att benpiporna låg rätt. Bandaget på höger framben gled emellertid av någon timme efter att hunden kommit hem. Efter detta ville djurägaren inte anlita aktuellt djursjukhus igen.

Två veckor efter den första veterinärkontakten besökte djurägaren en veterinär vid en annan klinik för kontroll och bandagebyte. Hunden röntgades. Veterinären remitterade hunden till ett större djursjukhus. Där blev den opererad samma dag. Operationen resulterade i att hunden fick sex skruvar i ena benet och sju i det andra.

**VETERINÄR MMs ANFÖRANDE**

MM tog emot hunden som dagakut på polikliniken, då hunden hade skadat frambenen. Det fanns en stark misstanke om frakturer. MM ansåg sig inte kunna göra mer polikliniskt utan skrev in patienten för fortsatt utredning med röntgen samt behandling på operationsavdelningen.


**First announcement**

## 2nd Nordic AO Vet Course

**Principles of fracture treatment.**
**Theoretical and practical course.**

**Skokloster, Sweden, September 29 – October 1 2005**

**Aim of the course:**
To give basic knowledge on bone healing and fundamentals on fracture treatment.
How to use instruments and implants in relation to different fracture types.

**Chairmen and local faculty**:
Ole Frykman, Sweden; Lennart Sjöström, Sweden; Fredrik Danielsson, Sweden

**International faculty**: Stuart Carmichael, UK

The course is planned for 40 participants from the Nordic countries. The registration form with the final announcement will be available in March 2005. Registration dead line May 31 2005.

**To receive more information please contact**:
Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB, Barbara Hallström.
Herrskogsvägen 2, S-730 40 Kolbäck, Sweden.
Tel. +46 (0)220 291 30, Fax +46 (0)220 291 31
E-mail: info@djursjukhusforeningen.com

### VETERINÄR PPs ANFÖRANDE

PP var ansvarig på stationäravdelningen när hunden kom in till sjukhuset. När hunden kom till stationäravdelningen och PP tog över ansvaret för patienten, hade den redan hexoliteskenor på båda frambenen. Beslutet om vilken behandling hunden skulle ha var således redan fattat. Två dagar senare talade PP med djurägaren som ville ha hem hunden. PP ville själv behålla hunden på avdelningen ett par dagar, bland annat för att förvissa sig om att den kunde uträtta sina behov. Vidare framhöll PP vikten av att hunden vilade den kommande tiden. Ägaren ansåg sig emellertid kapabel att ta hand om hunden hemma eftersom hon hade erfarenhet som djursjukvårdare. PP gav ägaren hemgångsråd och rådde henne att komma för återbesök en vecka senare.

Om man skall spekulera i när felläget uppstod, är sannolikheten större för att detta skedde när skenorna inte var på plats. Röntgenbilderna som blev tagna efter det att skenorna var på plats, visar att brotten låg tillfredsställande. Under tiden på stationäravdelningen var hunden i strikt burvila. Bandagen låg rätt vid tiden för hundens hemgång. Bandagen hade suttit på under två dagar på djursjukhuset utan att något problem hade uppstått.

### VETERINÄR NNs ANFÖRANDE

Skelettet kunde utan svårighet palperas eftersom hunden var liten och ung. Inga felställningar eller någon instabilitet i frakturen kunde konstateras. Frakturläget var oförändrat sedan föregående fixering.

### JORDBRUKSVERKETS YTTRANDE

Statens jordbruksverk ansåg att veterinärerna MM och PP inte agerat försumligt i sin yrkesutövning. Verket hade inte möjlighet att, utifrån det inkomna materialet, bedöma om veterinär NN agerat enligt vetenskap och beprövad erfarenhet.

### ANSVARSNÄMNDENS BEDÖMNING

Det kan vara svårt att få fullgod fixation vid tvärfraktur av radius/ulna med enbart skenor eller gips. Därför är det extra viktigt att följa upp läkningen med återbesök och röntgenundersökning. När hundens skenor hade ramlat av borde det ha föranlett veterinär NN att röntga hunden. Enligt nämndens bedömning kan NN därför inte undgå en erinran.

Veterinärerna MM och PP har gjort allt vad situationen krävt av dem och några anmärkningar kan således inte riktas mot dem.

### BESLUT

Ansvarsnämnden tilldelade veterinär NN en disciplinpåföljd i form av erinran för att hon åsidosatt sina skyldigheter i den veterinära yrkesutövningen. I övrigt föranledde anmälan inte några disciplinära åtgärder mot de anmälda veterinärerna.

JOHAN BECK-FRIIS

## Slutrapport från veterinära samarbetsgruppen

Jordbruksdepartementet inrättade i april 2003 en veterinär samarbetsgrupp bestående av företrädare för Statens jordbruksverk, Konkurrensverket, Livsmedelsekonomiska Institutet, veterinärförbundet och LRF. Gruppen inrättades för att genom konstruktiva diskussioner kunna lämna förslag "i syfte att utveckla den veterinära verksamheten och dess form". I gruppen skulle frågor om t ex statens behov och roll på det veterinära området, marknaden för veterinära tjänster samt hur de privatpraktiserande veterinärernas tjänster bättre ska kunna tas till vara i den veterinära verksamheten behandlas.

Den veterinära samarbetsgruppen har diskuterat de punkter som ingick i uppdraget. Då riksdagen framförde önskemål om en oberoende utredning, avslutades samarbetsgruppens arbete innan den initialt stipulerade tiden löpt ut. Avsikten är att en oberoende utredning skall tillsättas.

Två avgränsade frågor, bidrag till avlägset boende djurägare och tillsyn enligt "mjölkdirektivet" prioriterades av gruppen. På dessa områden har gruppen lagt fram konkreta förslag.

Inom övriga områden har diskussionerna inte slutförts. Genom de förslag som gruppen lagt fram har bidrag dock lämnats till hur den veterinära fältverksamheten och dess form kan utvecklas.

Sedan veterinära samarbetsgruppens sista möte har Jordbruksverket vidtagit en rad åtgärder för att genomföra gruppens förslag. Vad gäller bidrag till veterinär verksamhet hos avlägset boende djurägare har verket tillsatt en intern arbetsgrupp för att utarbeta en modell för genomförandet av samarbetsgruppens förslag. Beträffande mjölkdirektivet har Jordbruksverket beslutat att följa den veterinära samarbetsgruppens hela rekommendation. I samarbete med näringen pågår därför diskussioner om ett egentillsynsprogram för mjölkproducenter, där också medverkan av privata veterinärer i tillsynen av egentillsynen diskuteras.

*Källa: Rapport från samarbetsgruppen inom det veterinära området.*

## Knäledsosteokondros hos katt

Osteochondrosis dissecans (OCD) är ett vanligt problem hos unga hundar, speciellt hos hundar av stora raser. Katter är inte predisponerade att utveckla detta problem, men nya rön visar att lidandet måste övervägas åtminstone som en differentialdiagnos vid hälta hos växande katter.

I ett nyligen utgivet nummer av Journal of the American Animal Hospital Association presenteras ett fall där en nio månader gammal kastrerad hankatt undersökts på grund av tilltagande hälta i höger bakben. Diagnosen OCD i den laterala femurkondylen ställdes, baserad på radiologiska fynd och allmänundersökning. Diagnosen verifierades genom knäledsartrotomi.

Den skadade broskbiten avlägsnades kirurgiskt och underliggande ben jämnades till med en curett. Sju månader senare var katten symtomfri på höger bakben men började utveckla hälta på vänster bakben. En liknande skada upptäcktes i vänster knäled, vilken behandlades identiskt som den högra. 14 månader efter symtomdebut var katten helt återställd i båda bakbenen.

*Källa: Christopher Ralphs S. Bilateral Stifle Osteochondritis Dissecans in a Cat In: Journal of the American Animal Hospital Association, 2005, 41, 78–80.*


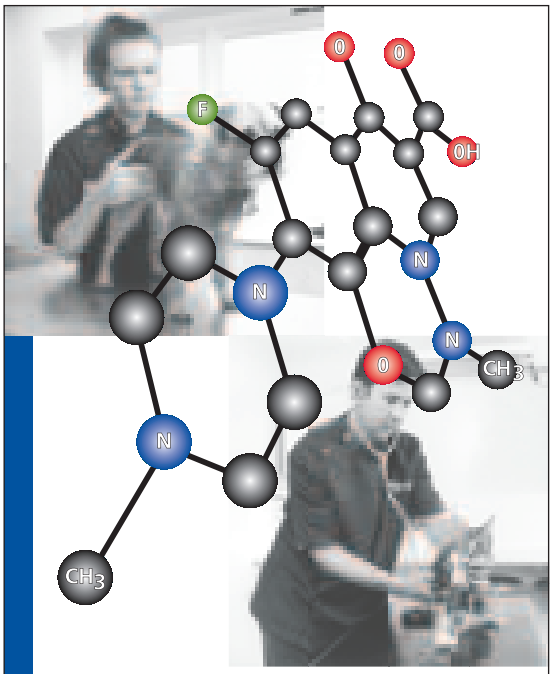


Marbocyl® vet.
Marbofloxacin

Lång halveringstid i förhållande till andra kinoloner

Endast en daglig behandling med 2 mg/kg kroppsvikt, ger aktiv koncentration över MIC i 24 timmar

God aktivitet mot Pseudomonas aeruginosa

Supplerar lokalbehandling med Aurizon vet.

Ekonomiskt

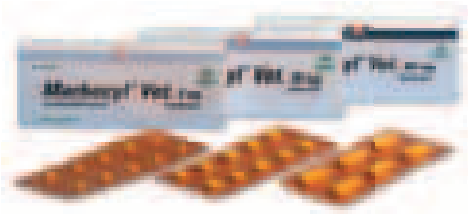

Vid förskrivning, se FASS vet.

Vétoquinol

ScanimalHealth

Box 9 • 265 21 Åstorp • Tel. 042-676 03 • Fax 042-676 04
E-post: scanimal@telia.com

# Kommentar till ansvarsärende i SVT nr 1/2005

I Svensk Veterinärtidning nr 1/05 refererades ett ansvarsärende där en veterinär fick en erinran för att ha överdoserat det smärtstillande preparatet Mobic till en hund. Läkemedelsindustriföreningen (LIF) vill i följande insändare kommentera ärendet.

insänt

När ett ansvarsärende redovisas finns det alltid två sidor. Först och främst är det naturligtvis påfrestande och jobbigt för de inblandade personerna, vilket beklagas. Den andra sidan av saken är att ärendet kan fungera både som utbildning och väckarklocka för SVTs läsare.

I det nu aktuella ärendet med en hund som fått fel dos meloxicam finns det några punkter som är värda att kommentera. Behandlingen inleddes med Metacam, dvs den veterinärmedicinskt godkända formuleringen av meloxicam. Det framgår inte av ärendet varför veterinär XX valde att fortsätta behandlingen med Mobic. Oavsett vad som ligger bakom detta skifte sker det i strid mot Jordbruksverkets föreskrift C22, som bygger på den så kallade kaskadprincipen (SJVFS 2001:166). Enligt kaskadprincipen ska veterinären i första hand välja ett preparat som har rätt indikation och till rätt djurslag. I det aktuella ärendet uppfylldes båda dessa kriterier av Metacam, men inte av Mobic. Dessutom finns det idag ett antal andra icke-steroida antiinflammatoriska substanser avsedda för hund, varför valmöjlighet förelåg. Det är mycket förvånande att Jordbruksverket i sin kommentar över huvud taget inte nämner detta förhållande, som faktiskt är orsak till hela ansvarsärendet. Känner inte Jordbruksverket till sin egen föreskrift C22 eller varför reagerar man inte?

## INGET LICENSPREPARAT

Den andra saken man kan reagera över är att ansvarsnämnden benämner Mobic som ett licenspreparat. Mobic är ett humanregistrerat preparat helt utan veterinärmedicinsk indikation och inte ett preparat man kan söka licens på. Hade det rört sig om ett licenspreparat hade expedierande apotek med stor sannolikhet upptäckt feldoseringen då man enligt uppgift kontrollerar dessa recept extra noggrant.

Vi från de veterinärmedicinska företagen inom LIF vill med denna kommentar understryka vikten av att så långt som möjligt förskriva preparat med veterinärmedicinsk indikation. Dessa produkter har trots allt en ordentlig dokumentation och har godkänts av Läkemedelsverket, vilket naturligtvis ger en ökad trygghet för såväl veterinären som djurägaren och inte minst djuret.

*För Läkemedelsindustriföreningen*

PETER ENGBORG
*ordf LIFs veterinärkommitté*

# Varför skall man förskriva veterinära läkemedel?

Med anledning av det ansvarsärende som publicerades i SVT 1/05, vill företrädare för läkemedelsindustrin understryka vikten av att veterinärer använder veterinärregistrerade läkemedel, när sådana finns tillgängliga.

insänt

I det ansvarsärende som publicerades i Svensk Veterinärtidning nr 1/05, har det veterinärregistrerade läkemedlet Metacam (meloxicam) ersatts av det för humant bruk registrerade Mobic. Förutom att veterinären feldoserat har denne också brutit mot gällande regelverk (Jordbruksverkets föreskrift C22, SJVFS 2001:166), vilket förbisetts av Ansvarsnämnden men uppmärksammats av Läkemedelsverket och Läkemedelsindustriföreningen (LIF). Boehringer Ingelheim Vetmedica som producent av Metacam vill nu tillägga följande.

### UTVECKLAT FÖR DJUR

Metacam är ett icke-steriod antiinflammatoriskt läkemedel (NSAID) registrerat redan 1996 för lindring av inflammation och smärta vid akuta och kroniska sjukdomar i muskler, leder och skelett hos hund. Det är ingen tvekan om att Metacam och andra NSAID med inflammationsdämpande och smärtstillande egenskaper, utvecklade och kliniskt väldokumenterade för veterinärt bruk, gett många hundar med artros ett bättre och längre liv med en ökad livskvalitet för såväl hunden som djurägaren. Tyvärr är NSAID likt andra läkemedel inte befriat från biverkningar. Empirisk erfarenhet och rapporterade biverkningar vid långtidsbruk har dock visat att vid ”rätt” användning är biverkningarna få. Mer om det står att finna i den årliga biverkningsrapporteringen som publiceras i Svensk Veterinärtidning.

Det är hos både läkar- och veterinärkåren sedan länge känt, och även av Läkemedelsverket vid human användning rekommenderat, att man alltid skall eftersträva lägsta möjliga individuella underhållsdos vid långtidsbehandling med NSAID. Med andra ord skall man sakta titrera ner dosen till minsta möjliga dygnsdos. Det har bland annat för Metacam rapporterats att man för merparten av patienterna vid långtidsbehandling kan komma ner till en underhållsdos på mellan 25–50 procent av rekommenderad dosering. Det är just därför Metacam är utvecklat som en oral suspension, som möjliggör en individuell dosering på 0,5 kg när.

### ANVÄND VETERINÄRT REGISTRERADE LÄKEMEDEL

Nu handlar saken inte enbart om Metacam utan i högsta grad om vi i framtiden vill ha kontinuerligt flöde av veterinärt utvecklade läkemedel. Bakom varje produkt ligger många års forskning och höga utvecklingskostnader. Boehringer Ingelheim och andra läkemedelsaktörer betalar dessutom avsevärda belopp i nyregistreringsavgifter, underhåll av registreringar och vidareutveckling av existerande produkter.

Avslutningsvis vill vi poängtera att vi absolut inte önskar inskränka de veterinära förskrivningsmöjligheterna utan enbart uppmana veterinärkåren att använda veterinärt registrerade läkemedel där sådana finns tillgängliga. I det långa loppet leder detta till fördelar för både förskrivande veterinär, djuret ifråga och den veterinära läkemedelsindustrin.

LOLITA NILSSON
*leg veterinär, Produkt- & teknisk chef*
*Boehringer Ingelheim Vetmedica*

PER-OLOF NILSSON
*VD, Boehringer Ingelheim Vetmedica*

## Granskning av artiklar

Artiklar med vetenskapligt faktainnehåll som inkommer till Svensk Veterinärtidning granskas normalt före publiceringen. Granskningen avser artikelns saklighet och vetenskapliga uppläggning. Som regel anlitas ämnesföreträdare från Sveriges Lantbruksuniversitet eller SVA men även andra personer kan komma ifråga för olika specialområden. Redaktionen använder sig som regel inte av utländska granskare. Artiklar skrivna av svenska ämnesföreträdare utsätts endast för granskning av den vetenskapliga uppläggningen.

*Redaktionen*

# Ansvarsnämnden prövar bara anmälda förhållanden

Den veterinära ansvarsnämndens ordförande ger här sitt svar på Karolina Törnekes och Läkemedelsverkets insändare rörande preparatet Mobic. Insändaren publicerades i SVT nr 2/05, och kommenterade ett ansvarsärende som refererades i SVT 1/05.

replik

Det är alltid lika tråkigt när ett fel dyker upp i ansvarsnämndens verksamhet, i detta fall uppgiften i ett beslut att Mobic är ett licenspreparat. Jag kommer att se till att den felaktiga uppgiften tas bort genom ett rättelsebeslut vid nämndens sammanträde den 17 februari.

**TVÅPARTSFÖRFARANDE**

Men insändaren handlar också om något annat, nämligen om föreskriften i C 22 (SJVFS 2001:116) att försteg skulle ha getts åt ett veterinärmedicinskt preparat. Här är emellertid den rättsliga situationen en annan.

Ansvarsnämnden skall enligt sina direktiv tillämpa ett så kallat tvåpartsförfarande. Det är själva anmälan och de omständigheter som åberopas av anmälaren och veterinären som bildar ramen för den rättsliga prövningen. Varken anmälaren (en länsstyrelse) eller tillsynsmyndigheten (Jordbruksverket) hade i detta ärende fört på tal tillämpningen av C 22. Nämnden får själv inte föra in andra förhållanden ”ex officio”, inte ens om det skulle handla om allvarliga djurskyddsintressen. Det förekommer dock att nämnden ibland känner ett behov av att formulera sig på ett sätt så att läsaren inte skall tro att allt gillas av nämnden.

Nämnden skulle alltså ha gjort ett formellt fel om den på eget bevåg hade aktualiserat den uteblivna tillämpningen av C 22. Därför kom beslutet enbart att handla om överdosering.

LARS LUNNING
*Ordförande, Veterinära Ansvarsnämnden*


SLU

**Kurs i Hematologi hos hund och katt**

SVS

| | |
|---|---|
| Tid: | Torsdagen 26 maj kl 9.30 – fredagen 27 maj kl 16.00 |
| Plats: | Klinikcentrum, SLU, Ultuna, Uppsala |
| Målsättning: | Hematologi som diagnostiskt hjälpmedel. Tolkning av förändringar i den vita och röda blodbilden, samt trombocytopeni. Kursen ges som falldiskussioner och föreläsningar. |
| Målgrupp: | Smådjurskliniker som regelbundet tolkar blodprover. Max 30 st. Veterinärer under utbildning till djurslagsspecialist har företräde till 20 platser. |
| Kursavgift: | 3 800:- + moms (inkl lunch, kaffe och litteratur) |
| Föreläsare: | Harold Tvedten och Inger Lilliehöök |
| Arrangör: | Avdelningen för bilddiagnostik och klinisk kemi, Institutionen för biomedicin och veterinärmedicinsk folkhälsovetenskap, SLU |
| Anmälan | E-post: Inger.Lilliehook@bvf.slu.se eller fax 018-30 95 65 senast 22 april. |
| Frågor: | Telefon 018-67 16 16 |

# TACK

## Svensk Veterinärtidnings referenter!

Vetenskapens väktare, redaktionens rådgivare och skribenternas bästa vänner – det är tre viktiga roller för de specialister som hjälper SVTs redaktion att granska kvaliteten i vetenskapligt material.

Under 1994 införde veterinärtidningen en genomgående och systematisk granskning av alla vetenskapliga artiklar. Sedan dess har hundratals manus passerat granskarnas kritiska ögon. Så gott som alla texter har i slutänden blivit bättre än när de lämnades in, även om det ibland inneburit mycket jobb för de inblandade. Gentemot författarna är granskarna anonyma, men deras arbete i det tysta innebär ofta att skribenterna får konstruktiva förslag till förbättringar, vilket kommer läsarna till godo.

Granskarna hjälper SVT att garantera en kompetent och rättvis bedömning av skribenternas arbete, bidrar till att gallra bort undermåliga artiklar och hjälper författarna att förbättra andra. Vi vet att referenter lägger ner många timmars arbete på varje artikel och att de är hårt belastade, också därför att samma specialisters kunskaper efterfrågas av andra. Referenterna utför dessutom granskningen på ideell basis, med huvudmotiveringen att främja kunskapsutvecklingen inom svensk veterinärmedicin.

För denna betydelsefulla insats vill SVTs redaktion, genom att publicera följande namnlista, tacka dem som bedömt artiklar för tidningen under 2004.

Vi gläder oss åt det starka engagemang för Svensk Veterinärtidning som visats, och hoppas på ett lika givande samarbete i framtiden.

JOHAN BECK-FRIIS
*chefredaktör*

**FÖLJANDE PERSONER HAR GRANSKAT ARTIKLAR UNDER 2004:**

Stefan Alenius
Lars-Erik Appelgren
Björn Bengtsson
Lotta Berg
Set Bornstein
Hans Broström
Viveca Båverud
Marie-Louise Danielsson-Tham
Susanne Demmers
Nanna Åkerlund Denneberg
Anna Einarsson
Ingvar Ekesbo
Torkel Ekman
Torkel Falk
Jan Frendin
Lars Gustafson
Charlotte Hallén Sandgren
Johan Höglund
Bernt Jones
Inger Lilliehöök
Hans Näslund
John Pringle
Jan Svedberg
Roland Werner

Kompetenscentrum SMÅDJUR

Välkommen på vår kurs i

***Vetenskapligt skrivsätt***

**Tid:** 7–8 april 2005
**Plats:** Klinikcentrum, SLU, Uppsala
**Pris:** 5 000:- exkl. moms.

Program och ytterligare info finns på vår hemsida http://smadjur.slu.se där du också kan anmäla dig. Kursen får räknas som godkänd kurs för specialistubildningen i hundens och kattens sjukdomar.

Kompetenscentrum SMÅDJUR

arrangerar kurs i

***Reproduktionsorganens sjukdomar hos hund och katt***

**Tid:** 19–20 maj 2005 OBS! Nytt datum!
**Plats:** SLU, Uppsala
**Pris:** 5000:- exkl.moms.

Program och ytterligare info finns på vår hemsida http://smadjur.slu.se där du också kan anmäla dig. Kursen får räknas som godkänd kurs för specialistubildningen i hundens och kattens sjukdomar.

# Rapport från förbundsstyrelsen i februari 2005

Veterinärförbundets styrelse träffades för årets första möte den 9 februari. En ny kollektiv inkomstförsäkring för förbundets medlemmar diskuterades bland annat, liksom situationen vid SLUs hästkliniker.

### INKOMSTFÖRSÄKRING VID ARBETSLÖSHET

Styrelsemötet inleddes med en presentation av SACO Salus Försäkrings ABs inkomstförsäkring. Björn Frimodig från Salus Ansvar informerade om möjlighet för förbund inom SACO att teckna kollektiv inkomstförsäkring.

SACO Salus Försäkrings AB ägs av Salus Ansvar (49 %), SACO (26 %) och SACO-förbunden (25 %). Björn Frimodig redovisade grunderna för allmänna a-kassans (AEA) utbetalningsperiod och ersättningsnivåer. AEA-ersättning utbetalas i maximalt 300 dagar och den inkomstrelaterade ersättningen utbetalas i nuläget med maximalt 80 procent av 20 075 kr/månad de första 100 dagarna och därefter maximalt 80 procent av 18 700 kr/månad.

Rätt till ersättning från den beskrivna gemensamma inkomstförsäkringen kräver bland annat att inträde i förbundet skett senast 18 månader innan den försäkrade blir arbetslös samt att den försäkrade förvärvsarbetat minst tolv av de senaste 18 månaderna. Ersättningen utbetalas i maximalt 120 dagar och motsvarar 80 procent av den förlorade inkomsten upp till 50 000 kr/månad.

Beräknad kollektiv premie är 15 kr/medlem och månad där endast yrkesverksamma medlemmar upp till 60 år utgör grund för förbundets totala premie. Premien baseras på en genomsnittlig arbetslöshet inom SVF på 1,5 procent och genomsnittlig utbetalningstid på 81 dagar. Möjlighet till individuell tilläggsförsäkring finns för dag 121–240. Beslut avseende kollektivt tecknande av inkomstförsäkring hänsköts för beslut av fullmäktige hösten 2005.

### NY KANSLICHEF

Sedan förbundsstyrelsens senaste sammanträde har SVF fått en ny kanslichef. Per Carlsson, med erfarenhet från bland annat försäkrings- och IT-branschen, tillträdde sin nya befattning hos förbundet den 10 januari 2005. Senaste uppdrag för Per före kanslichefstillträdet har varit personalvårdsfrågor i Kosovo under FN-tjänstgöring. Förbundsstyrelsen hälsade Per välkommen till SVF.

### SLU

Förbundsordförande Karin Östensson samt Torkel Ekman redovisade de kontakter de haft med fakultetens prodekanus/dekanus vid SLU respektive berörda veterinärer vid fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap. Aktuella veterinärer har efter ett öppet brev ”Hästveterinärutbildning i kris” i SVT 16/04 ansett sin meddelarrätt ifrågasatt på grund av innehållet i ett svarsbrev från tf dekanus Lena Andersson-Eklund.

Förbundsstyrelsen beslutade att kontakt snarast skall tas med SULF vid SLU, fakultetsnämnden samt berörda veterinärer.

### SVS, AVFs OCH FVFs STADGAR

Förbundsstyrelsen uppdrog åt Thomas Svensson och Christina Arosenius att gå igenom SVS stadgar samt inom ett halvår framlägga ett förslag till viljeinriktning för SVS framtida verksamhet.

Torkel Ekman och Evamari Lewin redovisade förslag till stadgar för AVF respektive FVF. Förbundsstyrelsen ställde sig principiellt positiv till stadgeförslagen. Förbundsjuristerna kommer att lämna förslag till harmonisering av de båda stadgeförslagen, som därefter slutligen bearbetas på AVF/FVF-mötet i mars 2005. Stadgeförslagen föreläggs förbundsstyrelsen för beslut vid styrelsemöte 19 april.

### FÖRBUNDSSTYRELSENS ARBETSGRUPPER

Förbundsstyrelsen beslutade att de nytillträdda styrelseledamöterna Anette Karlsson och Anders Forslid skall ingå i förbundsstyrelsens ekonomigrupp respektive grundutbildningsgrupp.

BO EBERHARDSON
*ledamot i förbundsstyrelsen*

## Djurskyddstillsyn i praktiken

Är man djurägare, veterinär, djurskyddsinspektör eller i annat sammanhang har skötselansvar för djur ska man känna till och följa djurskyddslagstiftningen. Men vilka bedömningar och avväganden gäller egentligen och vad är det lagstiftningen försöker meddela? ”Djurskyddstillsyn i praktiken” har tagits fram för att ge en del av svaren och lämna synpunkter på bedömningar i djurhållningen utan att för den skull vara normerande. Arbetet har förankrats hos ett stort antal experter, djurskyddsinspektörer och veterinärer och tar upp tillstånd som i enkäter rapporterats vara dominerande problemområden inom olika djurslag.

I den serie som omfattar lantbrukets djur och häst är fem avsnitt nu färdiga: ”Oklippta och smutsiga får”, ”Kroniskt sjuka värphöns”, ”Fotskador hos slaktkyckling och kalkon”, ”Benfel och rörelsestörningar hos slaktkyckling och kalkon” samt ”Hull och hullbedömningar hos får”. Avsnitt om hull och hullbedömningar hos nötkreatur, gris och häst, klövar och klövhälsa hos nötkreatur och grisar, smutsiga nötkreatur och hovvård och hälta följer, meddelar författaren.

### PEKAR PÅ DE VIKTIGASTE OMRÅDENA

Varje avsnitt inleds med aktuell djurskyddslagstiftning. Det följs av en läroboksdel och avslutas med bedömningar på individ- och flock/besättningsnivå om vad som är bra förhållanden, vad djurskyddslagstiftningen söker ange som gräns och vad som bör anses oacceptabelt. Många av de avsnitt som rör djurskyddsmässiga bedömningar är illustrerade med tydliga färgfoton. Författarens målsättning är att text och bild tillsammans ska vara till hjälp för att ge ökad säkerhet och enhetlighet i djurskyddstillsynen, eller närhelst man arbetar med djur.

Serien ”Djurskyddstillsyn i praktiken” gör inte anspråk på att vara heltäckande inom respektive problemområde. Avsikten är istället att peka på de viktigaste och dominerande områdena, på sambanden, åtgärderna och vilka bedömningar man kan göra.

**FAKTA**
**DJURSKYDDSTILLSYN I PRAKTIKEN**

**FÖRFATTARE:** Jan Svedberg.

**UTGIVARE:** SLU, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Skara.

**ANTAL SIDOR:** 12–26, beroende på temahäfte, illustrerade med färgbilder.

**PRIS:** 50 kr/häfte + moms + frakt, vid beställning från institutionen. Inbetalningskort bifogas.

**ISBN-NUMMER:** Oklippta och smutsiga får: 91-85323-00-4, Kroniskt sjuka värphöns: 91-85323-01-2, Fotskador hos slaktkyckling och kalkon: 91-85323-02-0, Benfel och rörelsestörningar hos slaktkyckling och kalkon: 91-85323-03-9, Hull och hullbedömningar hos får: 91-85323-04-7.

---

## Insmuggling av hundar – ett ökande problem?

SLU

## Hernquistdagen 2005

Lördagen den 16 april 2005 kl. 13.00 – 16.00
Plats: Hernquistaulan, SLU, Malmgatan 10, Skara

*Moderator: Johan Beck-Friis, SVF*

- Vilka fall från Sverige och utlandet känner vi till?
- Vilka är riskerna?
- Vad säger lagar och regler i Sverige och EU?

Seminariet avslutas med en paneldiskussion med inbjudna gäster från bl.a. SVF, SVA, SJV, SKK, Djurskyddsmyndigheten, Länsveterinärföreningen och Tullverket.

Dagen arrangeras av SLU Omvärld Skara i samarbete med Sällskapet Äldre Veterinärer (SÄV). För information och anmälan kontakta Jane Geismar, tel. 0511-67 128, e-post Jane.Geismar@omv.slu.se

---

## Välkommen till Sällskapet Äldre Veterinärers Årsmöte

Lördagen den 16 april 2005 kl. 10.00
Plats: Veterinärhistorska museet, Veterinärgatan 7, Skara.

Det nybildade sällskapet startar redan på fredag e.m. med ett besök på Veterinärhistoriska museet och det gamla Veterinärbiblioteket. För dig som är intresserad att bli medlem i sällskapet är det ett bra tillfälle att komma till Skara då. För information och anmälan kontakta Allan Holmlund, tel 018-67 23 85 eller 08-34 30 66.

**BORDE VARA TJÄNSTELITTERATUR**
Och visst behövs denna typ av ”kokbok” för djurskyddstillsyn, nu mer än någonsin. Genom den jordnära beskrivning författaren ger av de olika problemområdena är det lätt att göra likartade bedömningar oavsett om man är djurägare, djurskyddsinspektör eller veterinär. Som veterinär får man dessutom lättkommunicerade argument varför ett visst tillstånd påverkar djurens välbefinnande negativt. Häftena ger vidare en direkt koppling till relevant lagstiftning, något som kan vara nog så knepigt att leta upp på egen hand om man akut ställs inför ett misstänkt djurskyddsärende.

Till en kostnad av 50 kronor per häfte får man säga att ”Djurskyddstillsyn i praktiken” ger god valuta för pengarna. Tillämpliga delar av serien borde inhandlas av alla veterinärer som i sin verksamhet kan komma att ställas inför en situation där djurskyddsmässiga bedömningar ingår. För djurskyddsinspektörer och länsveterinärer borde hela serien vara obligatorisk tjänstelitteratur. Det är bara att hoppas att författaren fortsätter det planerade arbetet med nya häften i serien. Bakom varje del ligger ett omfattande arbete, men varje nytt område som beskrivs underlättar jobbet för ett stort antal människor inom svensk djurhållning.

JOHAN BECK-FRIIS

## noterat

### Nya regler för pälsnäringen dröjer

Djurskyddsmyndigheten kommer i nuläget inte att besluta om några nya föreskrifter för pälsfarmer, konstaterades i ett pressmeddelande den 11 februari. Myndighetens styrelse har beslutat att den föreslagna föreskriften inte ska lämnas till regeringen för medgivande. Därmed skjuts en regelförändring för pälsdjursnäringen på framtiden.

Djurskyddsmyndigheten är bekymrad över djurhållningen på landets pälsfarmer. För att komma tillrätta med problemen har myndigheten arbetat fram ett förslag på nya regler. Tanken är att de nya reglerna ska omfatta alla djur som hålls för produktion av skinn. Regelförslaget skickades ut på remiss i juni. Sammanställningen av remissvaren visade att regeländringen skulle få stora ekonomiska konsekvenser för pälsnäringen och att Djurskyddsmyndigheten därmed inte skulle kunna besluta om regeländringen utan att inhämta regeringens godkännande.

På myndighetsstyrelsens sammanträde den 11 februari beslutades att inte överlämna förslaget till regeringen för godkännande. I nuläget är det oklart hur lång tid det kommer att ta innan ett nytt omarbetat regelförslag kan läggas fram.


**Sommarvikarie sökes v. 25–32**

Vikarierande veterinär sökes till medelstor veterinärklinik.
Inom vår verksamhet ryms bl a poliklinik, röntgen, UL, eget lab, OP-avd och stallavd. Vi är idag fyra veterinärer och fem djursjukvårdare. Mottagningstider är vardagar mellan 08.00–17.00.
Inga jourer, helger eller nätter.

Svar till:
**Norrköpings Smådjursklinik AB**
Leg. Vet. Andreas Koch-Emmery
Butängsgatan 44, 602 23 Norrköping
Tel: 011-159810
Fax: 011-159850
E-post: info@norrkopings-smadjursklinik.se

**AA-möte**

**för läkare, veterinärer och tandläkare**

Våren 2005
Första tisdagen i månaden:
5 april, 3 maj, 7 juni
Klockan 18.30–19.30

Plats: Läkarsällskapet,
Klara Ö Kyrkogata 10, Stockholm, Lokal: ”Grottan”, 3 tr

Anonyma Alkoholister
IDAA

## noterat

### Satsning på betesdjursförmedling via Internet

Jordbruksverket har beslutat ge 700 000 kronor i projektstöd till utvecklingen av en nationell, webbaserad betesdjursförmedling. Det ska bli ett marknadstorg där markägare och djurägare kan finna varandra för ömsesidig nytta. Betesdjursförmedlingen kommer att var öppen för alla mark- och djurägare och planeras starta under våren 2005.

Förmedlingen ska, med projektstöd från Jordbruksverket, utvecklas och ägas av LRF. Den kommer att likna marknadsplatsen Blocket, som finns på Internet. Det innebär att man själv skriver in annonsen med hjälp av tydliga instruktioner och betalar för annonseringen via ett telefonsamtal. Målet är en självfinansierande och långsiktigt fungerande webbaserad betesdjursförmedling där intäkterna från annonseringen ska täcka kostnader för löpande drift, underhåll och uppdateringar.


# Vi arrangerar kurser för VETERINÄRER och DJURSJUKVÅRDARE

## Kommande kurser

| | |
|---|---|
| 23–24 april | **Ve-TA Dagarna**<br>Årets tema INTENSIVVÅRD häst och smådjur<br>Kurser: Chefskurs, Odontologi steg 1, Servicekurs<br>Målgrupp: Alla som arbetar med djursjukvård<br>Plats: Tylösand, Halmstad |
| 25–28 maj | **Retorik i Toscana**<br>Konsten att tala så att andra vill lysna<br>Målgrupp: Alla som någon gång behöver stå inför en grupp och prata.<br>Plats: Montecatini, Italien |
| 16–17 september | **Sårvård**<br>Målgrupp: Sköterskor och veterinärer som arbetar med smådjur<br>Plats: Kalmar |
| 23–24 september | **Journal- och intygsskrivning**<br>Målgrupp: Veterinärer<br>Plats: Stockholm |
| 29 september–1 oktober | **2nd Nordic AO Vet Course**<br>Grundläggande frakturbehandling – teoretisk och praktisk kurs<br>Internationellt godkänd AO kurs.<br>Målgrupp: Smådjursveterinärer<br>Plats: Skokloster |
| 30 september–1 oktober | **Onkologi**<br>Målgrupp: Veterinärer som arbetar med smådjur<br>Plats: Jönköping |
| 15–16 oktober | **Udda Sällskapsdjur**<br>Målgrupp: Sköterskor och veterinärer som arbetar med smådjur<br>Plats: Spånga |
| 25–26 november | **Dermatologi steg 1**<br>Målgrupp: Smådjursveterinärer<br>Plats: Knivsta |
| 25–26 november | **Massageutbildning hund**<br>Målgrupp: Sköterskor och veterinärer som arbetar med rehabilitering av smådjur<br>Plats: Göteborg |

**Information och anmälan till kurserna: besök vår hemsida www.djursjukhusforeningen.com**

# Vilken är din diagnos? – Svar

**SVAR**

EKG 1: Förmakstakykardi, 280 slag/minut (Figur 3), EKG 2: Normal sinusrytm med (ofullständigt) högersidigt skänkelblock, 140 slag/minut (Figur 4).

**DISKUSSION**

Den oerhört snabba frekvensen vid första EKG-registreringen försvårar tolkningen av rytmen. Man kan dock utgå ifrån att det smala, spetsiga komplexet är QRS-komplexet. Därav följer att det komplex som ligger mellan dessa är en summation av P-våg och T-våg. Denna summering av P- och T-våg är typisk för förmakstakykardi på grund av att frekvensen är förhöjd, vilket kortar framför allt diastole. Vidare är P–R-intervallet ofta förlängt eftersom det ektopiska fokus i förmaket som styr impulsbildningen inte står i direkt förbindelse med AV-knutan via det normala retledningssystemet.

Det är absolut nödvändigt att försöka dämpa den snabba kammarrytmen så snart som möjligt eftersom det föreligger stor risk att hjärtsvikt utvecklas vid detta tillstånd. Intravenös administrering av β-blockare eller kalciumkanalsblockare är förstahandsval. Man måste också så snabbt som möjligt försöka identifiera bakomliggande orsaker och om möjligt åtgärda dessa. Av de låga QRS-amplituderna att döma bör man t ex utesluta hydroperikard som orsak. Blödning till buken eller till brösthålan bör också uteslutas. Vidare undersökningar visade att hunden hade akut leukos i mjälte, lever och lymfknutor med sannolik spridning till hjärtmuskeln (med ledning av ekokardiografi). Det förelåg dock inget hydroperikard eller blödning vare sig till buk- eller brösthåla.

EKG 2 visar en sinusrytm med huvudsakligen negativa QRS-komplex. Negativa QRS-komplex i frånvaro av högersidig hjärtförstoring talar för ett ledningshinder i den högra skänkeln. När komplexet inte samtidigt är breddat brukar man tala om ett ofullständigt block. Detta kan uppstå genom trauma och tumörinfiltration i hjärtmuskeln. Hunden avlivades när misstanke om spridning till hjärtmuskeln framkom.

EKG-fall av intresse för publicering i SVT kan skickas till Anna Tidholm, c/o SVT-redaktionen. Registreringen bör vara avledning II med hastigheten 50 mm/sek och amplituden 1 cm = 1 mV. Både kompletta fallbeskrivningar och frågeställningar riktade till Anna Tidholm tas emot.

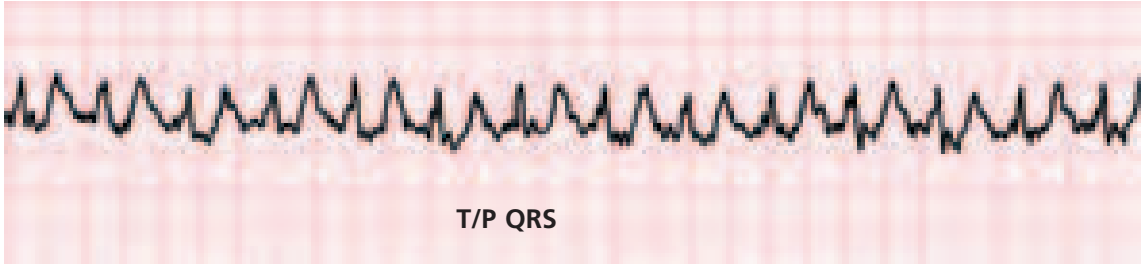


FIGUR 3. *EKG 1: Förmakstakykardi, 280 slag/minut. De komplex som ligger mellan QRS-komplexen är en summation av P-våg och T-våg.*

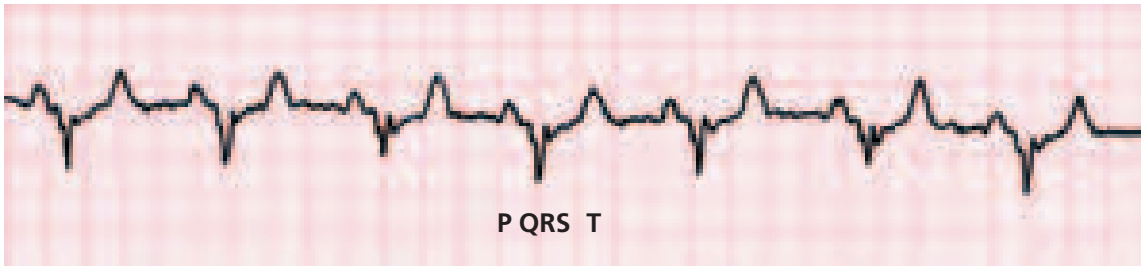


FIGUR 4. *EKG 2: Normal sinusrytm med (ofullständigt) högersidigt skänkelblock, 140 slag/minut.*

## kongresser & kurser

### Svenska

#### Nya

**14–16/4 -05. Kurs i Hjärtsjukdomar hos hund och katt** arrangeras på Wallby Säteri, Vetlanda. Kursen ingår i specialistutbildningen. Info: Magnus Nyman, Wallby Säteri, tel: 0383-46 21 60, Internet: www.wallby.se
(se annons i denna tidning)

**16/4 -05 Hernquistdagen** arrangeras på SLU i Skara av SLU Omvärld Skara i samarbete med Sällskapet Äldre Veterinärer. Info: Jane Geismar, tel: 0511-67 128
(se annons i denna tidning)

**23–24/4 -05. Ve-TA Dagarna – Tema: Intensivvård häst och smådjur** arrangeras i Tylösand, Halmstad av Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. Info: Barbara Hallström, tel: 0220-291 30, e-post: info@djursjukhusforeningen.com, hemsida: www.djursjukhusforeningen.com
(se annons i denna tidning)

**19–20/5 -05. Kurs i Reproduktionsorganens sjukdomar hos hund och katt** arrangeras i Uppsala av Kompetenscentrum smådjur. OBS: ändrat datum från 17–18/3 -05. Info: http://smadjur.slu.se
(se annons i denna tidning)

**21–22/5 -05. Delkurs 1 av 3 i Hästtandvård** arrangeras på SLU, Uppsala av SLU, institutionen för kliniska vetenskaper, avdelning för kirurgi och medicin stordjur. Info: Cecilia Eriksson, tel 018-67 29 50, cecilia.eriksson@kv.slu.se eller Ove Wattle, tel 018-67 13 86, ove.wattle@kv.slu.se
(se annons i denna tidning)

**16–17/9 -05. Kurs i Sårvård för smådjur** arrangeras i Kalmar av Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. Info: www.djursjukhusforeningen.com
(se annons i denna tidning)

**23–24/9 -05. Kurs i Journal- och intygsskrivning** arrangeras i Stockholm av Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. Info: www.djursjukhusforeningen.com
(se annons i denna tidning)

**29/9–1/10 -05. 2nd Nordic AO Vet Course – Principles of fracture treatment** arrangeras på Skokloster av Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. Info: Barbara Hallström, tel: 0220-291 30, e-mail: info@djursjukhusforeningen.com
(se annons i denna tidning)

**30/9–1/10 -05. Kurs i Onkologi** arrangeras i Jönköping av Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. Info: www.djursjukhusforeningen.com
(se annons i denna tidning)

**15–16/10 -05. Kurs om Udda Sällskaps-**


**Svenska Djurhälsovården**

**Svenska Djurhälsovården erbjuder en utbildningstjänst för veterinär som är**

**INTRESSERAD AV GRISAR**

Arbetet som djurhälsoveterinär innebär täta kontakter med djurägare, både vid gårdsbesök och per telefon. Vi samarbetar med besättningsveterinärer, rådgivare m fl. Även kurser/föredrag för djurägare och kollegor ingår i arbetet.

Vi erbjuder handledd utbildning i svinhälsovård, besättningsutredningar, sjukdomsövervakning, diagnostik m m, allt med målsättningen att på sikt kunna jobba som svinhälsoveterinär och gärna som svinspecialist.

Placeringen är i Skara. Tjänsten bör tillträdas i september 2005 eller enligt överenskommelse.

Ytterligare information om tjänsten kan fås via Gunnar Bergström i Skara (0511-251 91), Nils Holmgren (0511-251 54) eller Monika Löfstedt i Skara (0511-251 52). Facklig företrädare är svinhälsoveterinär Michael Stampe, Kristianstad (044-28 27 88).

Vill du veta mer om Svenska Djurhälsovårdens verksamhet gå in på vår hemsida www.svdhv.org

Välkommen med Din ansökan till Svenska Djurhälsovården, 121 86 Johanneshov senast den 15 april 2005.

**DJUR** arrangeras i Spånga av Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. Info: www.djursjukhusforeningen.com (se annons i denna tidning)

**25–26/11 -05. KURS I DERMATOLOGI STEG 1** arrangeras i Knivsta av Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. Info: www.djursjukhusforeningen.com (se annons i denna tidning)

**25–26/11 -05. MASSAGEUTBILDNING HUND** arrangeras i Göteborg av Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. Info: www.djursjukhusforeningen.com (se annons i denna tidning)

## *Tidigare publicerade*

**10–11/3 -05. GRUNDKURS I SMÅDJURSTANDVÅRD** arrangeras i Jacob Hansens Hus, Helsingborg. Arr: Södra Regionens Kursnämnd och Sveriges Tandläkarförbund (SVT 16/04)

**12–13/3 -05. KURS I ENDOKRINOLOGI HOS HUND OCH KATT,** Strömsholm. Arr: Regiondjursjukhuset Strömsholm (SVT 1/05)

**15–16/3 -05. SVENSKA DJURHÄLSOVÅRDENS FORTBILDNINGSKONFERENS,** Bålsta (SVT 1/05)

**16/3 -05. INTERVET SYMPOSIUM – KVARKA HOS HÄST,** Skåne. Arr: Intervet AB (SVT 16/04)

**17/3 -05. KURS FÖR EGNA FÖRETAGARE – KONSTEN ATT MARKNADSFÖRA OCH SÄLJA SIG SJÄLV,** Göteborg. Arr: SACO i samarbete med medlemsförbunden. (SVT 15/04)

**17/3 -05. INTERVET SYMPOSIUM – KVARKA HOS HÄST,** Stockholm. Arr: Intervet AB (SVT 16/04)

**18–19/3 -05. CLINIC FÖR VETERINÄRER OCH HOVSLAGARE,** Eslöv. Arr: Svenska Hovslagareföreningen (SVT 1/05)

**18–20/3 -05. SMALL ANIMAL EXTERNAL SKELETAL FIXATION COURSE,** Strömsholm. Arr: Regiondjursjukhuset Strömsholm (SVT 1/05)


Norges veterinærhøgskole

Vi søker:

**Professor i veterinærmedisin – obstetrikk**

Ved Institutt for produksjonsdyrmedisin er det ledig fast professorat innen obstetrikk hos produksjonsdyr og hest. For fullstendig kunngjøring vises det til våre nettsider www.veths.no

Kontaktperson: Instituttleder Paul Steinar Valle, tlf. 22 96 48 57 (paul.steinar.valle@veths.no)

**Søknadsfrist: 1. april 2005.**

**Hallstahammars veterinärstation**

söker 1–2 nya medarbetare för ambulatorisk stordjurspraktik med hästar, kor och grisar.

Om Du är ambitiös, utåtriktad och intresserad av omväxlande arbete med goda möjligheter till vidare utveckling är Du välkommen att ringa eller skicka in Din ansökan.

Hallstahammars veterinärstation
Näs Gård
734 40 Hallstahammar
Tel: 0220-140 30

Wallby Säteri bjuder in till kurs för veterinärer.

**Hjärtsjukdomar hos hund & katt ingår i specialistutbildningen!**

**Datum:** 14 - 16 april 2005

**Plats:** Wallby Säteri, Vetlanda

**Målgrupp:** Veterinärer som ingår i specialistutbildningen i hundens och kattens sjukdomar samt övriga smådjurspraktiserande veterinärer.

**Program:** Diagnostik, inklusive auskultation, EKG, thoraxradiologi och ekokardiografi samt behandling av hundens och kattens hjärtsjukdomar. Praktiska övningar i EKG-analys, tolkning av röntgenbilder och inspelade ekokardiografiundersökningar samt terapidiskussioner ingår.

**Kursledare:** Anna Tidholm

**Föreläsare:** Kerstin Hansson - SLU, Jens Häggström – SLU, Clarence Kvart - SLU, Anna Tidholm - Djursjukhuset Albano.

**Kursavgift** med logi 7.800 kr (ex moms) inklusive kurslitteratur, helpension torsdag-lördag inklusive måltider och logi.

**Sista anmälningsdag 10/4 2005.** Max 36 deltagare. Anmälan på särskild blankett som kan laddas ner från www.wallby.se eller rekvireras från Magnus Nyman, Wallby Säteri 0383-46 21 60.

**Upplysningar:** Anna Tidholm tel 08-755 40 75 eller Wallby Säteri, Magnus Nyman tel 0383-46 21 60.

WALLBY SÄTERI
KONFERENS - HOTELL - FÄST

Fortbildning med de främsta föreläsarna!

**19–20/3 -05. Grundkurs i kanin- och gnagarsjukdomar,** Spånga gymnasium, Stockholm. Arr: Djurkliniken Roslagstull m fl (SVT 16/04)

**9–10/4 -05. Svenska Sällskapets för Djurtandvård kurs Hästtandvård och årsmöte,** Skara. (SVT 2/05)

**6/4 -05. Temadag om Vaccination av hund och katt,** Stockholm. Arr: Läkemedelsakademin i samarbete med Sektionen Läkemedel för djur (SVT 1/05)

**7–8/4 -05. Kurs i Vetenskapligt skrivsätt,** Uppsala. Arr: Kompetenscentrum smådjur (SVT 1/05)

**9–10/4 -05. Sällskapets för smådjursreproduktion 2005 års kurs och årsmöte,** Kolmården (SVT 1/05, annons SVT 2/05)

**15–16/4 -05. Kurs i djurskydd för smådjursveterinärer,** Lidingö, Stockholm. Arr: Sveriges Veterinärförbund och Sveriges lantbruksuniversitet (SVT 1/05)

**22/4 -05. Kurs i infektionssjukdomar hos hund och katt – tonvikt på risker för resande djur,** Uppsala. Arr: SVA (SVT 1/05)

**23–24/4 -05. Kurs i infektionssjukdomar hos hund och katt – tonvikt på inhemska sjukdomar,** Uppsala. Arr: SVA (SVT 1/05)

**12–13/5 -05. Skalpellens vårmöte,** Stockholms skärgård (SVT 1/05)

**26–27/5 -05. Kurs i hematologi hos hund och katt,** Uppsala. Arr: Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, avdelningen för bilddiagnostik och klinisk kemi, SLU. (SVT 1/05, se annons i denna tidning)

**5–8/6 -05. 56th Annual Meeting of the European Association for Animal Production,** Uppsala. Arr: Svensk Mjölk. (SVT 2/05)


BLÅ STJÄRNANS DJURSJUKHUS

## Vill du vara med och leda ett Regiondjursjukhus?

Blå Stjärnans Djursjukhus i Göteborg behandlar årligen 40.000 patienter. Vi har ett brett utbud av vård och rehabilitering för alla sällskapsdjur och vår personal har en mycket hög kompetens. Tekniskt sett är djursjukhuset mycket väl utrustat. Flera nya projekt är planerade, vilka skall leda till att vi befäster vår ledande position inom djursjukvård. Veterinärerna arbetar dels med remitterade fall från Västsverige och med patienter som direkt uppsöker vårt djursjukhus. Såsom regiondjursjukhus har vi en stark utbildningstradition.

### Djursjukhuset söker en ersättare för nuvarande klinikchef,
**som valt att återgå till klinisk verksamhet.**

Vi söker en veterinär med specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar och med stor erfarenhet av djursjukhusarbete. Som ledare skall Du kunna entusiasmera, stimulera och stötta dina medarbetare på djursjukhuset, såväl veterinärer som övrig vårdpersonal. Din uppgift är också att utveckla dina medarbetare och förbättra och effektivisera hela vårdsektorn. Du kommer att vara veterinärmedicinskt ansvarig men kommer också att deltaga i det dagliga arbetet med patienter. Tillsammans med djursjukhusets ledningsgrupp har du ansvaret för den dagliga driften och som stöd har du avdelningsföreståndare och projektansvariga veterinärer. Företagets VD har det övergripande ekonomiska och administrativa ansvaret.

Om Du gillar utmaningar, är en duktig coach och vill vara med och utveckla vårt djursjukhus är Du sannolikt den person vi söker.

**Förfrågningar ställs till**
Klinikchef Björn Åblad, tfn: 031-65 35 26, eller
VD Tommy Bladh, tfn: 031-65 35 01.

**Din ansökan skickar du senast den 30 mars till**
VD Tommy Bladh, Blå Stjärnans Djursjukhus AB, Gjutjärnsgatan 4, 417 07 Göteborg.

**24–25/9 -05. Kurs i Genetik och smådjursavel,** Uppsala. Arr: Kompetenscentrum smådjur (SVT 1/05)
**15–16/10 -05. Kurs i Etologi,** Uppsala. Arr: Kompetenscentrum smådjur (SVT 1/05)

**10–11/11 -05. Årets Veterinärmöte,** Ultuna. Arr: Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap och Sveriges Veterinärförbund (SVT 16/04)

**12/11 -05. Kurs i Diagnostik av blåsljud hos hund,** Uppsala. Arr: professor Clarence Kvart och professor Jens Häggström (SVT 16/04)

**24–25/11 -05. Kurs i Mjukdelskirurgi,** Uppsala. Arr: Kompetenscentrum smådjur (SVT 1/05)

## Internationella

Fler internationella kurser hittar Du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

### *Nya*

**11–15/4, 18/4 -05. Laboratory animal pathology, kursusnr. 150131** (Modul 3 – Forsøgsdyrspatologi, Master of Laboratory Animal Science) arrangeras av Den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole (KVL) i Danmark. Info: www.uk.kvl.dk/continuing

**13–14/4 -05. The Barentsvet conference 2005** arrangeras i Oulu, Finland. Info: Pirkko Pirinen, Provincial Veterinary Officer, State Provincial Office of Lapland, PO. Box 8002, FIN-96101 Rovaniemi, Finland
Tel: +358 2051 77722.
E-post: pirkko.pirinen@llh.intermin.fi

**19–21/4, -05. Anaesthesia, analgesia and euthanasia, kursusnr. 150133** (Modul 3 – Forsøgsdyrspatologi, Master of Laboratory Animal Science) arrangeras av Den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole (KVL) i Danmark.
Info: www.uk.kvl.dk/continuing

**29–30/4 -05. Equine Laser Surgery Workshop** arrangeras i Bjerke dyrehospital, Oslo, Norge
Info: www.bjerke-dyrehospital.no, tfn 22 95 60 10.

**10/5 –05. Annual meeting of the General Assembly of WSAVA** arrangeras i Mexico City. Info: www.wsava.org.

**25–28/5 -05. Retorik i Toscana – konsten att tala så att andra vill lyssna** arrangeras i Montecatini, Italien av Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. Info: www.djursjukhusforeningen.com (se annons i denna tidning)

**30/5–3/6 -05. Disease Outbreak Management, kursus nr. 150231** arrangeras av Den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole (KVL) i Danmark. Info: www.kvl.dk/efteruddannelse

**7–9/7 -05. The 14th Annual Scientific Meeting of the ECVS,** arrangeras i Lyon, Frankrike. Info: ECVS office in Zurich, Traberpark "Den Heyberg" B-299, Im Auwelt 45, D-47624 Kevelaer, Tyskland.
Tel: +49 2832 952299.


ATG HÄSTKLINIKERNA AB

*ATG Hästklinikerna AB utför kvalificerad hästsjukvård på 23 kliniker på olika platser i landet och driver också Hovslagarskolan i Skara. Vi är sammanlagt över 100 anställda, varav ett 40-tal veterinärer. Vi behandlar alla sorters hästar med betoning på sporthästar. Företaget omsätter ca 100 mkr.*

**INTRESSEANMÄLAN**

ATG Hästklinikerna AB planerar att uppföra och driva en ATG Hästklinik i anslutning till Sveriges Avels- och hästsportcentrum Flyinge. Under förutsättning av att erforderliga beslut fattas beräknas kliniken tas i drift vid årsskiftet 2005/2006.

Kliniken kommer att ges en inriktning mot sporthästens skador och sjukdomar såsom t.ex. rörelsestörningar, ridbarhetsproblem ortopediska skador och träningsfysiologi samt profylax. Verksamheten kommer att bedrivas i samverkan med ATG:s Hästklinik Jägersro.

Därför söker vi nu kontakt med intresserade veterinärer och djursjukvårdare som vill vara med och utveckla en ny ATG Hästklinik i anrik hästsportmiljö. En av de 2–3 veterinärer som vi söker ska även ha ett ansvar som klinikchef.

Vi önskar att du ger in din intresseanmälan senast den 25 mars 2005. Skriv några korta rader om Dig själv och din bakgrund och skicka till ATG Hästklinikerna AB, Ulrika Hedlund, Hästsportens hus, 161 89 Stockholm.

För frågor om kliniken och de olika tjänsterna, kontakta Per Johansson, VD ATG Hästklinikerna AB, på telefon 0708-531 326 eller per e-post till per.johansson@nshorse.se

➤ E-mail: djr.vet@t-online.de.
Hemsida: www.ecvs.org

**31/–2/9, 29/9–30/9, 27/10–28/10,**

**25/11 -05. Fødevaresikkerhed, kursus nr. 150540** (ingår i modul 4 av Master i Fødevarekvalitet og -sikkerhed) arrangeras av Den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole (KVL) i Danmark. Info: www.kvl.dk/efteruddannelse

*Livsmedelsverket är den statliga centrala myndigheten för frågor som gäller livsmedel inklusive dricksvatten. Livsmedelsverket ska i konsumenternas intresse arbeta aktivt för säkra livsmedel av hög kvalitet, redlighet i livsmedelshanteringen och bra matvanor. På Livsmedelsverket i Uppsala arbetar ca 330 personer. Ytterligare ca 200 medarbetare återfinns på slakterierna och gränskontrollerna runt om i vårt land. Se även www.slv.se*

**Livsmedelsverket söker till enheten för köttillsyn**

# Konsulent

## för gårdsnära slakt

**Arbetsuppgifter**
Livsmedelsverket har fått nya resurser för att främja gårdsnära slakt. Denna nya befattning har inrättats för att bygga upp och dokumentera kunskap kring hur närslakt sker och medverka till utformning av branschriktlinjer för sådan slakt. En viktig uppgift är också att ge stöd, råd och information till små slakterier. Arbetet innebär mycket kontakter inom Livsmedelsverket och med andra myndigheter och organisationer både i Sverige och i andra länder.

**Bakgrund**
För att klara uppgifterna krävs veterinärexamen eller motsvarande utbildning med naturvetenskaplig inriktning samt erfarenhet av slakt och gärna annan livsmedelshantering. Kunskaper om livsmedelslagstiftning, djurhållning och djurskydd är väsentliga. Erfarenhet av myndighetsrollen är en fördel. Med tanke på att befattningen medför omfattande kontakter krävs mycket god samarbets- och kommunikationsförmåga. Eftersom uppgiften består i att bygga upp en ny verksamhet måste du kunna ta egna initiativ och arbeta självständigt. Du förutsätts också ha goda kunskaper i engelska samt god förmåga att uttrycka dig i tal och skrift.

**Upplysningar**
För ytterligare upplysningar är du välkommen att kontakta enhetschef Viveka Larsson eller avdelningschef Peter Brådenmark. De nås på 018-17 55 00. Fackliga företrädare för ST och SACO nås på samma nummer.

**Ansökan**
Välkommen med Din ansökan, märkt dnr 600/05, senast tisdagen den 29 mars 2005 till adress: Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala eller via e-post: Livsmedelsverket@slv.se

LIVSMEDELS VERKET

Vid enheten för köttillsyn, som hör till Tillsynsavdelningen, finns ca 20 medarbetare i Uppsala och ca 200 medarbetare runt om i landet, varav flertalet inom fältorganisationen för köttillsyn, BVO. Enhetens huvudsakliga uppgift är tillsyn av köttproducerande anläggningar.

## *Tidigare publicerade*

**14–18/3 -05. Kurs i Intensivvård för hund och katt,** Teneriffa. (SVT 14/04)

**18–20/3 -05. CICADE 2005. International Conference on Sport Horses,** Santiago, Chile (SVT 14/04)

**1–2/4 -05. The 26th Congress of Deutsche Veterinärmedizinische Gesellschaft, DVG,** Berlin, Tyskland (SVT 7/04)

**4–6/4 -05. Symposium om Marker Vaccines and Differential Diagnostic Tests in Disease Control and Eradication,** Ames, Iowa, USA (SVT 16/04)

**7–10/4 -05. BSAVA Congress 2005,** Birmingham, UK (SVT 1/05)

**11–12/5, 18–19/5, 25–26/5, 22/6 -05. Kurs i Fødevarebioteknologi (Modul 3 inom Fødevarekvalitet og –sikkerhed),** Danmark (SVT 13/04)

**11–14/5 -05. 30th World Congress of the World Small Animal Veterinary Association WSAVA/FIAVAC/AMMVEPE,** Mexico City. (SVT 13/04)

**12–15/6 -05. The 4th International Dairy Federation International Mastitis Conference,** Maastricht, Nederländerna.

**15–19/6 -05. The 7th European Symposium on Poultry Welfare,** Polen. (SVT 2/05)

**27–29/6 -05. 2005 Annual Conference on Antimicrobial Resistance, Science – Prevention – Control,** Betheshda, Maryland, USA (SVT 16/04)

**1–3/9 -05. European Society for Domestic Animal Reproduction (ESDAR) 9th Annual Conference,** Murcia, Spanien. (15/04)

**4–8/9 -05. XIIth International Congress on Animal Hygiene,** Polen. (SVT 2/05)

**14–17/9-05. BEVA konferens,** Harrogate, England (SVT 1/04)

**30/9–1/10 -05. BVA Congress 2005,** London. (SVT 2/05)

**30/9–2/10 -05. Equine Nutrition Conference, Enuco,** Hannover, Tyskland (SVT 1/05)

**3–5/10 -05. Kurs i New Diagnostic Technologies: Application in Animal Health and Biologics Control,** Saint Malo, Frankrike (SVT 16/04)

**16–20/10 -05. The 20th International Conference of the World Association for the Advancement of Veterinary Parasitology** (WAAVP 2005 Conference), Christchurch, Nya Zealand (15/04)

Skriv gärna insändare och debattinlägg till svensk Veterinärtidning, men skriv inte för långt – max 6 000 tecken inkl blankslag.

## SPECIALISTKOMPETENS

**Efter genomgången specialistutbildning** och godkänd examination enligt C 5 har Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap den 11 februari 2005 utfärdat intyg om specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar för följande veterinärer:

- Anna-Carin Andersson
- Christophe Bujon
- Henrik Hedberg
- Jessica Ingman
- Susanne Lindqvist
- Anne-Li Ljunggren
- Cecilia Luthman
- Ulrika Nordwall
- Helena Nyman
- Lotta Persson
- Fredrik Ståhlberg
- Katarina Varjonen
- Kajsa Winbladh
- Erica Wiss
- Johanna Zetterberg
- Malin Öhlund

"He gets awful pains... right here."


Agria Djurförsäkring

### Veterinär specialistutbildningstjänst

i ämnet **hästmedicin** vid Agria Djurförsäkring med placering vid Inst. för kliniska vetenskaper, SLU, Uppsala. Ref nr 495/05.

SLU

Hästnäringen är under snabb expansion och behovet av specialiserad hästsjukvård har därmed ökat både nationellt och internationellt.

Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU och Agria Djurförsäkring startar därför ett specialistutbildningsprogram i hästmedicin som uppfyller de krav som stipulerats av European College of Equine Internal Medicine (ECEIM: se "training brochure": http://www.eceim.info/). Programmet innehåller fördjupad klinisk träning inom invärtesmedicin stordjur, samt relaterade discipliner, t ex bilddiagnostik, kardiologi, klinisk kemi och patologi. Utöver det kliniska utbildningsprogrammet krävs klinisk forskning inom hästmedicin som resulterar i internationell publicering. Programmets mål är att förbereda innehavaren så att vederbörande kan klara slutexamen och erhålla specialistgrad och åtföljande medlemskap inom ECEIM.

**Arbetsuppgifterna** för innehavaren av utbildningstjänsten innebär klinisk träning i hästmedicin vid Stordjurskliniken, SLU under handledning av specialister godkända av ACVIM och ECVIM, undervisning av veterinärstudenter och klinisk forskning. I arbetet ingår helg- och nattjänstgöring.

**Lämplig bakgrund** är veterinärexamen och dokumenterad erfarenhet av hästmedicin. Tidigare erfarenhet av klinisk forskning, genomgången internship och goda kunskaper i engelska är fördelaktigt.

**Närmare upplysningar** om tjänsten lämnas av professor John Pringle (tel. 018-67 14 74, e-post: john.pringle@kv.slu.se). Information om Agria Djurförsäkrings engagemang kan besvaras av Pekka Olson (e-post: pekka.olson@agria.se).

Välkommen med Din ansökan **märkt med refnr 495/05** samt meritförteckning och övriga handlingar, som skall ha inkommit till Registrator, SLU, Box 7070, 750 07 Uppsala **senast den 23 mars 2005**.

## Pensionsportalen

I ett samarbete mellan staten och pensionsbolagen har en portal (www.minpension.se) skapats, där man på sikt kan få en samlad bild av sina intjänade pensionsrättigheter dels i det allmänna pensionssystemet och dels i de kollektiva tjänstepensionssystemen. För närvarande kan man dock inte få en fullständig bild av sin tjänstepension. Tio pensionsinstitut är idag anslutna och fler kommer under året. Inloggning sker genom att använda den pinkod som Premiepensionsmyndigheten (PPM) meddelat eller med hjälp av en e-legitimation – Bank-ID eller e-legitimation från Nordea eller Telia. Du kommer även in på portalen via en länk på förbundets hemsida – www.svf.se

*Källa: SACO*


# Jobb som distriktsveterinär

Distriktsveterinäravdelningen söker nu veterinärer till följande stationer:

**Svenljunga** – en heltidsanställning (dnr 06-865/05)

**Högsäter** – ett långtidsvikariat 100% från 1 juni 2005 t.o.m. 31 augusti 2006 (dnr 06-915/05)

**Gävle** – ett långtidsvikariat 100 t.o.m. 30 april 2006 (dnr 06-864/05)

**Karlshamn** – en heltidstjänst (dnr 06-916/05)

**Vårgårda** – en heltidstjänst (dnr 06-1152/05)

**Karlskrona** – en heltidstjänst (dnr 06-1153/05)

Fullständig annons finns på internet:

**www.sjv.se**

*Sista ansökningsdag är 23 mars 2005.*

**Jordbruksverket 551 82 Jönköping tfn 036-15 50 00**
**e-post: jordbruksverket@sjv.se**

Distriktsveterinärerna

JORDBRUKS VERKET


SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

STYRELSE

| | |
|---|---|
| *Ordförande:* KARIN ÖSTENSSON | *Telefon bostad* 070-461 14 46 |
| *Vice ordförande:* ÅSA BERGQUIST | 0418-66 21 62 |
| BO EBERHARDSON | 070-279 59 81 |
| TORKEL EKMAN | 018-38 44 11 |
| ANDERS FORSLID | 0413-55 32 20 |
| ANETTE KARLSSON | 0510-248 44 |
| EVAMARI LEWIN | 070-211 90 35 |
| PER SAHLANDER | 0171- 44 20 93 |
| THOMAS SVENSSON | 0370-813 61 |

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP

KOLLEGIUM

*Ordförande:*
THOMAS SVENSSON

*Vice ordförande:*
HENRIK ERICSSON

ANNA FORSLID
KARIN GRANATH
ANNE HAGLUND
PATRICIA HEDENQVIST
ANNA EINARSSON

*Riksföreningar inom Sveriges Veterinärförbund*

SVENSKA DISTRIKTSVETERINÄRFÖRENINGEN – DVF

*Ordförande:* LARS-ERIK STABERG
*Sekreterare:* KARIN LAMBERTSSON

SVENSKA BESIKTNINGSVETERINÄRFÖRENINGEN – BVF

*Ordförande:* LEIF SKARHED
*Sekreterare:* TONE LINDVÅG

SVERIGES YNGRE VETERINÄRERS FÖRENING – SYVF

*Ordförande:* VAKANT
*Sekreterare:* LIZA FRIBERG

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER I ENSKILD TJÄNST – FVET

*Ordförande:* CHRISTER GYLLERUP
*Sekreterare:* JOHAN HELLANDER

FÖRENINGEN VETERINÄRER I ADMINISTRATIV TJÄNST –VIAT

*Ordförande:* ANDERS NORLING
*Sekreterare:* OLLE RYDELL

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER VID VETENSKAPLIGA INSTITUTIONER – FVVI

*Ordförande:* BODIL STRÖM-HOLST
*Sekreterare:* INGER LILLIEHÖÖK

PRIVAT PRAKTISERANDE VETERINÄRERS FÖRENING – PVF

*Ordförande:* EVAMARI LEWIN
*Sekreterare:* SUSANNA HULTBERG

DJURSJUKHUSANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – DAVF (VILANDE)

*Ordförande:* FREDRIKE RITTER

*Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap*

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

*Ordförande:* PATRICIA HEDENQVIST
*Sekreterare:* ANETTE KARLSSON

HUSDJURSSEKTIONEN:

*Ordförande:* ANNA FORSLID
*Sekreterare:* CLAES-GÖRAN SJÖSTEN

HÄSTSEKTIONEN

*Ordförande:* ANNE HAGLUND
*Sekreterare:* JOHAN BLIX

LIVSMEDELSSEKTIONEN

*Ordförande:* KARIN GRANATH
*Sekreterare:* ELSIE CARJEMO

SMÅDJURSSEKTIONEN

*Ordförande:* ANNA EINARSSON
*Sekreterare:* MARIE FLÖISBON

# En tacksamhetens tanke

ILL: KARIN ÅSTRÖM BENGTSSON

**"DET FINNS SÅ MYCKET** att vara tacksam över."

Den meningen har jag hört min mormor säga åtskilliga gånger när jag var ung. Då tog jag hennes tankar för en gammal människas betraktelse över ett liv som snart var förbi och fäste mig aldrig vid innebörden. Långt senare fick jag emellertid anledning att göra det.

Under två intensiva vinterveckor någon gång i slutet av 70-talet hade jag en tjänst som tf distriktsveterinär i Småland. Min sista arbetsdag var en fredag och jag förberedde mig på hemfärd till Östergötland efter fullgjort arbete.

Eftersom jag var bjuden på fest på kvällen var jag extra noga med att komma i väg i tid. När jag skulle avsluta telefontiden och bege mig iväg ut på fältet ringde en äldre dam och bad att jag skulle avliva hennes katt. Med viss irritation i rösten förklarade jag att den ordinarie veterinären skulle komma tillbaka på måndagen. Det gick säkert bra att ringa då och beställa tid. Kvinnan bad dock enträget om min hjälp och till slut föll jag till föga. Jag lovade att åka till gården där hon bodde, jag hade ändå vägarna förbi, skulle ju raspa tänderna på en häst i närheten.

**MÅNGA TIMMAR SENARE** i ett rysligt snöoväder trevade jag mig fram på en kurvig, smal och osandad väg. Min bakhjulsdrivna Volvo gjorde piruetter på den glashala vägbanan och det var ett rent under att vi inte hamnade i diket. Vägen till gården var betydligt längre än jag hade räknat med och för varje avverkad kilometer i det ödsliga skogslandskapet förbannade jag käringen. Vem tog hon mig egentligen för? Var jag någon slags tjänare som kunde utnyttjas hur som helst?

I halvskymningen i storstugan trädde en mager gammal kvinna fram. På stapplande ben sträckte hon fram handen och presenterade sig som Margit. Det fanns något hos den gamla som fick mitt hårda sinnelag att omedelbart mjukna. Hon utstrålande en värme, en godhet och en trygghet som jag sällan tidigare stött på. Medan jag gav katten en lugnade spruta berättade Margit sitt livs historia. Hon hade levt ett fattigt, men lyckligt liv. Många barn hade hon satt till världen och alla var nu spridda över landet. Katten, Oskar, var hennes sällskap sedan mannen hade dött några år tidigare. På grund av att hon var sjuk och svårt handikappad måste hon flytta från gården. Hennes nya hem skulle bli långvården och dit fick hon inte ta med sig Oskar.

– Man skall vara tacksam för det som varit och inte sörja. Jag har så många fina minnen av Oskar som jag får ta med mig och leva på den tid som jag har kvar.

Oskar somnade stilla in i sin mattes knä. Efteråt drack vi kaffe och jag hjälpte henne att ställa undan Oskars saker på vinden.

Hemfärden blev annorlunda än den jag hade planerat. Jag ringde återbud till festen. Besökte en lantkyrka som var öppen i den sena kvällen och tände ett ljus. Ett ljus för Margit, Oskar och även för min mormor som var så klok.

Det finns så mycket att vara tacksam för. Det gäller också fina minnen!

PER BESKOW
*Veterinarius Lapponicus Suis*

## PERSONNOTISER

### Födelsedagar i april 2005

**Ylva Ståhl,** Falkenberg, 50 år den 1/4
**Åsa Bergquist,** Svalöv, 50 år den 3/4
**Gunnar Bäckström,** Kalmar, 75 år den 6/4
**Stig Henrikson,** Svalöv, 75 år den 7/4
**Bengt Ole Röken,** Kolmården, 60 år den 11/4
**Monica Johansson,** Svalöv, 50 år den 13/4
**Momir Balorda,** Hisings Kärra, 50 år den 16/4
**Birgitta Lindblad,** Höllviken, 60 år den 18/4
**Karin Wahlström,** Gunnarskog, 50 år den 21/4
**Göran Ottander,** Köping, 75 år den 22/4
**Per Falk,** Våxtorp, 50 år den 24/4
**Leif Skarhed,** Tibro, 60 år den 25/4
**Jens Mellander,** Nässjö, 50 år den 25/4
**Ulf Ytterberg,** Södertälje, 50 år den 25/4
**Per Michanek,** Vollsjö, 50 år den 27/4
**Steen Salling Andersen,** Kristianstad 50 år den 27/4
**Anna-Stina Lundgren,** Axvall, 80 år den 29/4

### Avliden

Leg veterinär, f avdelningschef **Torsten Petrelius** har avlidit den 2 februari 2005. Han föddes 1918 i Stockholm, avlade studentexamen där 1938 och veterinärexamen 1948. År 1947 anställdes han som assistent vid SVA, 1949 som tf laborator vid KVH och 1954 som besiktningsveterinär vid Stockholms slakthus. Han var veterinärråd och chef för veterinärstyrelsens hygienbyrå fr o m 1967 och avdelningschef för hygienavdelningen vid Statens livsmedelsverk fr o m 1972. Han var också verksam som bataljonsveterinär vid fältveterinärkåren fr o m 1953. Torsten Petrelius pensionerades 1979 och var därefter fram till 1982 konsult vid SLV.


## Extraarbete för smådjursveterinär

Valla Djurklinik i Linköping bedriver smådjurssjukvård med jourverksamhet. Vi är idag fem veterinärer och 16 TA. Kliniken har modern utrustning för olika typer av kirurgi och bilddiagnostik. I verksamheten ingår även rehabiliteringsavdelning med pool. Vi söker nu veterinärer som är intresserade av att arbeta under en del av våra helgjourpass. Vid intresse kan även längre sammanhängande arbete erbjudas vid semestrar etc.

Arbetsuppgifter: Du kommer att arbeta som smådjursveterinär med både kirurgisk och medicinsk behandling. Du ansvarar också för inneliggande patienter och kommunikationen med deras ägare. Till din hjälp har du duktiga djursjukvårdare. Arbetet är i första hand förlagt till helger (även nätter). Arbetsfrekvensen bestämmer vi gemensamt. Möjlighet till övernattning finns på kliniken.

Kvalifikationer: Du arbetar idag som smådjursveterinär eller har dokumenterad erfarenhet från likvärdig verksamhet. Du måste behärska de vanligaste förekommande operativa ingreppen.

Tillträde snarast. Närmare upplysningar om tjänsten lämnas av Helene Backman, chefveterinär, tfn 013-31 13 75 eller helene@valladjurklinik.se

Välkommen med din ansökan till Valla Djurklinik, Westmansgatan 21, 582 16 Linköping. Ansökan, med styrkt meritförteckning, skall vara oss tillhanda snarast, dock senast 31 mars. Märk kuvertet ”Jourveterinär”.

Valla Djurklinik
**www.valladjurklinik.se**



SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 30
TELEFAX: 08-545 558 29
HEMSIDA: ***www.svf.se***

REDAKTION:

JOHAN BECK-FRIIS
***ansvarig utgivare & chefredaktör***
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: ***johan.beck-friis@svf.se***

KARIN ÅSTRÖM BENGTSSON *(tjl)*
***journalist***
SUZANNE FREDRIKSSON
***journalist***
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: ***suzanne.fredriksson@svf.se***

BRITA TRYBOM
***redaktionssekreterare, annonser***
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: ***brita.trybom@svf.se***

BIRGITTA AHLKVIST
***redaktionssekreterare, annonser***
TELEFON: 08-545 558 31
E-POST: ***birgitta.ahlkvist@svf.se***

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
***layout***
TELEFON: 08-587 630 11, 08-587 630 14
E-POST: ***info@exponera.net***

VTT GRAFISKA, VIMMERBY
***tryckeri***

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSDAGAR 2005:

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1 | 26 JAN | 10 | 17 AUG |
| 2 | 16 FEB | 11 | 7 SEPT |
| 3 | 9 MARS | 12 | 28 SEPT |
| 4 | 5 APRIL | 13 | 19 OKT |
| 5 | 27 APRIL | 14 | 9 NOV |
| 6 | 24 MAJ | 15 | 30 NOV |
| 7 | 14 JUNI | 16 | 21 DEC |
| 8–9 | 5 JULI | | |

MANUSSTOPP: *25 vardagar före utgivningsdag, 15 dagar för insändare.*

ANNONSMANUSSTOPP: *15 vardagar före utgivningsdag.*

SVENSK VETERINÄRTIDNING
**Prenumerationspris 2005**
***Sverige: 1 110 kronor + moms.***
***Europa: 1 430 kronor + moms, i EU.***
***Utanför Europa: 1 610 kronor.***

FACKPRESSUPPLAGA 2004
– 2 900 EX